

ORMÁNSÁGI TÜCSÖK ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

VRTIČ CVRČAK
PEDAGOŠKI
PROGRAM

2024.

**Készítette: Az Ormánsági Tücsök Óvoda
nevelőtestülete**

Napravili su: odgajateljice

vrtičaHatályos: 2024. január

01.

Tartalom

1. Bevezető.....	6
2. Helyzetelemzés	8
2.1. Az intézmény működése	9
2.2. Intézmény bemutatása.....	10
3. A program koncepciója.....	12
3.1. Küldetésnyilatkozat.....	12
3.2. Jövőkép	12
3.3. Gyermekkép.....	12
3.4. Óvodakép	13
4. Az óvodai nevelés célja.....	15
5. Az óvodai nevelés feladatai	17
5.1. Az egészséges életmód alakítása	17
5.2. Érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	29
5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	32
5.4. Nemzetiségi óvodai nevelés.....	35
5.5. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek	41
5.6. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	44
5.7. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek	44
5.8. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	46
6. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	48
6.1. Személyi feltételek.....	48
6.2. Tárgyi feltételek	49
6.3. Az óvodai élet megszervezése	50
6.3.1. Napirend.....	50
6.3.2. Heti rend javaslat	51
6.4. Az óvoda csoportszerkezete.....	52
6.5. Beszoktatás	52
6.6. A gyermek megismerése, mérése, fejlődésének nyomon követése	53
6.7. Dokumentumok.....	56
6.8. Ünnepek, rendezvények, hagyományok	56
6.9. Az óvoda kapcsolatai	58
6.10. Intézmény sajátossága.....	66
7. Az óvodai élet, tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	70
7.1. Játék	70
7.2. Verselés, mesélés	76
7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	80
7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	87
7.5. Mozgás.....	90

7.6. A külső világ tevékeny megismerése.....	98
7.7. Az óvoda munkajellegű tevékenységei.....	109
7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	112
8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	116
8.1. Az iskolába lépés feltétele.....	116
8.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	116
9. Sajátos feladatok – Gyermekvédelem az óvodában.....	119
10. A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala.....	120
11. Legitimációs záradék	121
Felhasznált irodalom	122
Ajánlott irodalom	124
Mellékletek:	126

A programon belül a színek jelentése:

Fekete - program

Zöld – Zöld óvoda

Kék - SNI

Az óvoda jellemző adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Ormánsági Tücsök Óvoda, Bölcsőde és Konyha
Ormanšagške Vrtač Cvrčak, Jaslice i
Kuhinja

Székhelye: 7960 Sellye, Széchenyi u. 1.

OM azonosító: 202255

Az intézmény pontos címe, telefonszáma:

7960 Sellye, Széchenyi út. 1.

tel.sz.: 06/ 73/ 480-277

Az intézmény alapító és fenntartó szerve:

Sellye Térségi Intézményi Társulás

7960 Sellye, Dózsa út. 1.

tel.sz.: 06/73/580-900

Programunk mottója „**Érezd jól magad!**”, azt az általunk legfontosabbnak tekintett célt hivatott kifejtteni, mely szerint a gyermek a család után az óvodában tölti el idejének a legnagyobb részét. Ebben az időben alakul ki személyisége, képességei, itt formálódik „naggyá”, ezért olyan lehetőségeket, tevékenységeket, tapasztalatokat, élményeket kell biztosítanunk számára, melyeken keresztül szabadon kibontakozhat személyisége, és amelyek olyan derűs, nyugodt légkört teremtenek, melyben jól érezheti magát.

*" Ha a jövő évről akarsz gondoskodni -
vess magot,Ha egy évtizeddel számolsz -
ültess fát,
Ha terved egy életre szól - embert nevelj! "*

/Kínai mondás/

1. Bevezető

A jogszabályi változások szükségessé tették pedagógiai programunk **tartalmi felülvizsgálatát**, és a törvényességi érvényesítést.

A közoktatási intézmények rendszerszerű működését az alábbi törvények szabályozzák:

Szabályozó dokumentumok:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény.
- 2023. évi LII. törvény Púétv.
- 363/2012.(XII. 17.) Kormányrendelet Óvodai nevelés országos alapprogramja
- 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012.(X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésénekirányelvéről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve
- 11/1994 (VI. 8.) MKM rendelet 39/D§(4) LXXIX. 1993. törvény a közoktatásról 95.§- a (1) közlemény melléklete, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló óvodai integrációs programról
- 32/1997.(XI. 5.) MKM rendelet. A nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvéről
- 2003. évi CXXV. törvény Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény
- 1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről szóló és gyámügyi igazgatásról
- 149/1997. (IX.10.) Kormány Rendelet A gyermekek védelméről szóló és gyámügyi igazgatás módosításáról

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból indulunk ki, hogy

- a) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete felülvizsgálta a pedagógiai programját, amely megfelel az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai

pedagógiai program egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere biztosítja, hogy az intézmény szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe lett véve

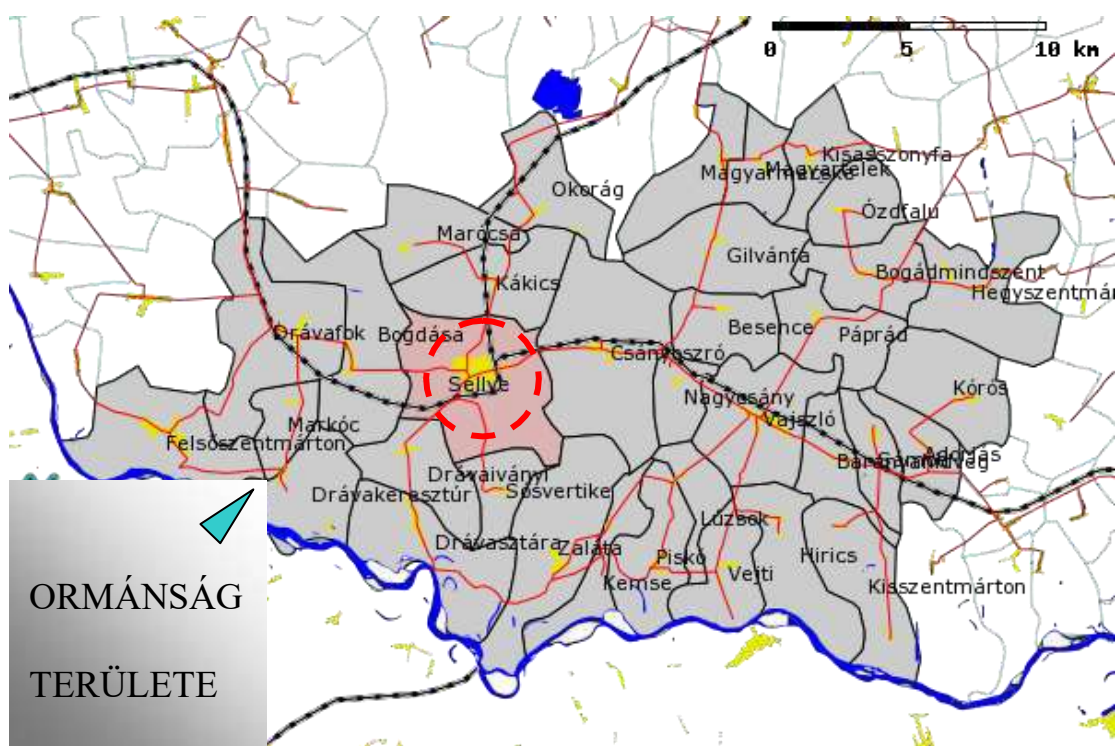
- a) a Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve
- b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.

2. Helyzetelemzés

A sellyei kistérség a Dél-dunántúli régióban, Baranya megye délnyugati részén, a Dráva menti síkság területén található, Horvátország szomszédságában.

A Sellyei Kistérségi Többcélú Társulás 2004. május 27-én jött létre.

A leghátrányosabb helyzetű térségek közé tartozik és jelentős a munkanélküliség. A lakosság száma folyamatosan csökken, az országos átlagnál kétszer gyorsabb a fogyás mértéke. Ennek legfőbb oka, hogy itt tapasztalható a legnagyobb arányú belföldi elvándorlás. Másik ok, hogy a térségi települések társadalmi- gazdasági szempontból is elmaradottak. A nemzetiségek közül horvát és roma származásúnak vallják magukat a statisztika szerint. A térség központja Sellye, 1997. júliusában kapta meg a városi címet.

2017 májusában új társulási tanács alakult, Sellyei Térségi Intézményi Társulás néven, mely fenntartja és irányítja a többcélú köznevelési intézményét, a sellyei Ormánsági Tücsök Óvoda, Bölcsőde és Konyhát.

Az intézmény működési területe:

Sellye,
Drávaiványi
Drávasztára
Kákics
Marócsa
Okorág
Sósvertike

Intézmény neve	Ormánsági Tücsök Óvoda, Bölcsőde és Konyha
Címe	7960 <u>Sellye</u> , Széchenyi 1.
Óvodai gyermekcsoportok száma	5
Bölcsőde száma	1
Óvodai horvát csoport	1
Férőhelyek száma - óvoda	125
Férőhelyek száma – bölcsőde	12

2.1. Az intézmény működése

Az Ormánsági Tücsök Óvoda, Bölcsőde és Konyha többcélú köznevelési intézmény, ennek a **szervezeti megoldásnak az előnyei:**

- Horizontális és vertikális szakmai, pedagógiai együttműködés
- Szakszerűség, hatékonyság, gazdaságosság
- Pályázati lehetőségek bővülése

Célunk:

- Olyan vezetési stílus kialakítása, mely segíti az óvoda szakmai önállóságát, nevelési gyakorlat kibontakozását, támogatja az innovációt, megteremti az együttműködés feltételeit.
- Olyan nevelési attitűd kialakítása, amely érzelmi biztonságot adó légkörben a gyermeket egész személyiségében fejleszti, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, eltérő fejlődési ütemet, különbözőségeket.
- Testi-lelki-szociális jólét megteremtése, mely elégedettséget, harmóniát jelent. Ezen tényezők együttes megléte biztosítja a kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését. Fontos, hogy e harmónia a gyerekekkel foglalkozó felnőttek életében is jelen legyen.

Feladataink:

- Munkaterv készítésével a programban megfogalmazott feladatok megvalósításának tervezése.
 - Intézményi munkaközösség működtetése, szakmai párbeszéd kialakítása, a nevelőtestület szakmai munkájának összehangolása, a munka megújulásának elősegítése.
 - A gyermekszeretet- és felelősségteljes nevelése, differenciált, egész személyiségükbenvaló fejlesztése, esélyegyenlőségük biztosítása.
 - A nemzetiséghez tartozók integrált nevelése, önazonosságuk erősítése, kultúrájuk és nyelvük ápolása. Migráns gyermek integrált nevelése.
 - A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése.
 - Egészséges környezet biztosítása, megfelelő életvitel kialakítása.
 - Szakmai megújulás, kreativitás, innováció.
 - Új módszerek alkalmazása a gyakorlatban (Tématervekben, projekteknél való gondolkodás, projektzáró programok-ünnepek, „új hagyományok”, jó gyakorlat, kooperatív technikák stb.).
-

Pedagógiai programunk kialakítása során figyelembe vettük az óvodába járó gyermek családi hátterének jellemzőit, az óvodával szembeni - pedagógiailag elfogadható – szülői igényt.

Óvodás gyermekeink családi, szociokulturális háttere eltérő képet mutat. Sok a nehéz helyzetbe került család, nagy részének fő jövedelemforrása a különböző címen igénybe vehető segély. Ezeket a tényeket szem előtt tartva alakítottuk ki a pedagógiai programunkat, **mert a családnak, mint óvodahasználónak meghatározó szerepe van a gyermeknevelésben.**

Óvodai nevelőtestületünk sokszínű egyénekből formálódó, jól felkészült és gyermekszerető közösség, amelyet demokratikus szellem, jóakarát légköre jellemez. Nevelőtestületünk jó szakmai kondíciókkal rendelkezik pedagógiai programunk megvalósításához és folyamatos továbbfejlesztéséhez.

Hiszünk a gyermekben és önmagunk pedagógiai elképzeléseiben, az alkotó pedagógiában, mert a ma gyermekének megértő, elfogadó, szerető, befogadó óvodapedagógusra van szüksége, aki tudja követni a változásokat és tud élni a szakmai szabadsággal.

Az intézmény minden dolgozója fontos szerepet tölt be a gyermek nevelésében, fejlesztésében, viselkedése, támogató attitűdje modell értékű és meghatározó.

2.2. Intézmény bemutatása

Ormánsági Tücsök Óvoda

Sellyén 1946 óta működik óvoda, a jelenlegi óvodaépület átadására 1981. augusztus 19-én került sor. Nyugodt, családi házas övezetben található, parkolóval ellátott intézmény. Az épületet, déli fekvésű, nagyon szép füvesített, ligetes játszóudvar és virágos kert veszi körül. A létesítmény korszerűsítése, bővítése 2021- ben megtörtént, állag megóvása folyamatos, tornaszobával és multifunkcionális térrel rendelkezik. Az intézményen belül külön bejáratú bölcsőde került kialakításra. Amely a célkorosztálynak megfelelő játékokkal beépített, az óvodai udvarrészből elkerített játszóudvarral rendelkezik. A tárgyi feltételek a pályázatoknak és a fenntartó támogatásának köszönhetően, folyamatosan javul. 2022. tavaszán elkészült az óvoda udvarán, pályázat által az új játszótér. A bővítés során új tálalókonyha került kialakításra, mely korszerű konyhatechnikai eszközökkel lett felszerelve.

1996-ban létrehozott „Óvoda a gyermekekért” alapítvány, folyamatosan segíti az eszközállomány bővítését.

1999-ben vette fel az óvoda a Tücsök Óvoda nevet. 2013-ban intézményünk először elnyerte a ZÖLD óvoda címet, 2016-ban másodszor, 2019-ben pedig már harmadszor is. 2023-ban pedig a „Címmegetartó Óvoda” pályázatot is sikeresen teljesítettük.

Az intézményben öt óvodai csoport és 12 fős bölcsőde működik.

A településen lakók 10%-a horvát nemzetiségű, a szülői igények figyelembe vételével, és a nemzetiségi identitás megőrzése érdekében egy csoportban folyik a horvát nyelv oktatása, nyelvápolása.

Nevelőmunkát segítő módszerek:

Mozgáskotta – komplex mozgás és személyiségfejlesztő program Integrált nevelés Roma/ cigány nemzetiségi nevelés, kultúra átörökítése Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése Hagyományörzés, néphagyományok ápolása
Horvát nemzetiségi nevelés, kultúra átörökítése, nyelvoktatás, nyelvápolás A zene varázslata – komplex képességfejlesztés a zenei játékokkal, mely segítség a különleges bánásmódotigénylő, valamint sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésében
„Mire tanít a víz?” – jó gyakorlat célzottan szolgálja a kompetencia alapú oktatás, nevelés eszközrendszerének eredményes alkalmazását Esélyteremtő óvoda Boldogságóra program Ovi zsaru program Dohányzás megelőzési program Néptánc Zöld óvoda

A programunk a helyi sajátosságok, és a szülői igények figyelembevételével készült. Megfelel annak a legfontosabb igénynek, hogy az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok, a gyermeket megillető jog, és alapvető szabadság tiszteletben tartásának megerősítésére irányul, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

3. A program koncepciója

3.1. Küldetésnyilatkozat

Olyan óvodai nevelést biztosítunk:

- amelyben a gyermek nevelése elsősorban a család kötelessége, ebben az óvodakiegészítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- mely a családi nevelést kiegészítve boldog óvodás éveket nyújt, ahol jól érzi magát és elégedett a gyermek, a szülő, és a nevelésben résztvevő alkalmazottak,
- ahol a gyermek, alkotó részese az óvoda mindennapi életének,
- ahol érvényesülnek az emberi jogok és gyermeket megillető jogok,
- ahol a gyermek egyenlő eséllyel részesülhet a színvonalas nevelésben.
- ahol érték az egészség, a helyes viselkedés, a természeti és társadalmi környezet és a másság elfogadása, tolerancia,
- ahol a gyermek képessé válik az önkifejezésre és befogadásra,
- ahol az óvoda nyitottságával, rugalmasságával képes a társadalmi környezet változó igényeihez alkalmazkodni, a belső értékstabilitás megtartásával.

3.2. Jövőkép

Szeretnénk, ha óvodánk olyan intézmény lenne,

- ahol a gyerek napja nagy részét örömmel, önfeledt játékkal tölti,
- ahol szakmailag kiváló, mindig megújulni képes óvodapedagógus segítené, irányítaná őt.

3.3. Gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Intézményünk a gyermeki személyiség egészének harmonikus fejlesztésére törekszik. Ennek megfelelően alakítjuk programunkat, és ehhez a célhoz alkalmazkodunk nevelői magatartásunkkal.

CÉL: A gyerek rendelkezzen pozitív énképpel, ismerkedjen meg a mozgás örömeivel, legyen kulturális identitása, őrizze meg kíváncsiságát, legyen önálló, ismerje meg saját értékeit, erősségeit.

- Szerezzen sok pozitív tapasztalatot, éljen meg sok élethelyzetet, amelyek hozzájárulnak testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődéséhez.
- Érezze magát biztonságban, élvezze bizalmunkat. Kivárjuk, hogy megérjen a tanulástágabban vagy szűkebben vett feltételeire.
- **Egészsége megőrzése érdekében figyelmet fordítunk a preventív testi nevelésre.**
- **Szeresse a természetet, védje a környezetet és az élőlényeket.**
- **Tisztelje a hagyományokat, ápolja érzelmi kötődéseit, legyen érzékenyek mások problémáira, fogadja el társai másságát.**
- Személyisége szabad kibontakoztatásában fő tevékenysége a játék legyen, keresse az együttműködést társaival, megőrizve személyisége autonómiáját, a kreativitást és az ötletességet.

3.4. Óvodakép

A szeretetteljes légkör, a gyermekek óvása, az együttérzés és segítőkészség, a toleráns magatartás, a differenciált bánásmód, a gyermek érdekeinek mindenekfelett érvényre juttatása a feladatunk, mindez nem zárja ki a pontos, egyértelmű követelményeket, a módszertani szabadságot.

Érzékenyen, empatikusan fordulunk a hátrányos helyzetben lévő és a sajátos nevelési igényű gyermekekhez. Fokozott figyelmet fordítunk bármely hátránnyal érkező gyermekünk differenciált képességfejlesztésére, az otthonitól egészen eltérő tapasztalás, élményhatás, ismeret és tudásanyag megismerésére és a hiányok pótlásának megszervezésére. A gyermekek nevelése során a hagyományörző, identitást megtartó és megerősítő értékfelkutató elvet követjük. A nevelő és fejlesztő munkánk során mindvégig arra törekszünk, hogy mérhetően nagyobb eredményességet érjünk el és tudjunk kimutatni a hátrányos helyzetben lévő gyermeke érdekében.

A gyermekközpontúságra és a családorientált szemléletre fókuszálunk a megvalósítási folyamatokban.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvoda funkcióinak teljesítésével (óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő), a gyermekben megeremtődik a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

„Hajolj felém, tanulj meg
engem, Próbáld meghallani
csepp hangomat, Hogy rám
ismerj.”

/SzabóMagda/

Az óvoda gondozza, ápolja és védi a gyermeket és mindent megtesz azért, hogy a családi közösséget kiegészítve szocializálja őt. Megtanítja arra, hogyan éljenek egy nagy közösségben. Szokásalakító, nevelőfunkciójú és fejlesztő munkát végez.

Az óvoda

- biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
- segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- a pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet segíti a gyermekkörnyezettudatos magatartásának kialakulását.
- az intézkedések a gyermekek személyiségéhez igazodjanak és minden gyermek jogaérvényesüljön.
- gondoskodik a sokszínű tevékenységről, a szabad játékról
- biztosítja a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét
- biztosítja (migráns) gyermekek önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését, interkulturális nevelésen alapuló integrációt
- a nevelés eszközei közül a játékot biztosítja, mely a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete. A játék semmi mással nem helyettesíthető.
- biztosítja a migráns gyerekekre vonatkozó nevelési koncepciót.
- fontos az interkulturális pedagógia érvényesítése
- segíti a cselekvésbe ágyazott tapasztalatszerzés formáit, módjait, szervezeti kereteit
- a tágabb és szűkebb környezetének közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével elérhetővé teszi, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, kövesse a felnőttek jó példáját.

A hatékony együttnevelés során a szociális környezet és az egyéni képességek fejlettségéből adódó hátrányok ellensúlyozására, az esélykülönbségek csökkentésére, az egyenlő hozzáférés biztosítására törekszünk.

4. Az óvodai nevelés célja

Óvodai nevelésünk célja,

hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is), a családi nevelés kiegészítése.

- A testi, lelki szükségletek kielégítése a gyermekek alapvető joga, melyre programunk messzemenően törekszik.
- Mozgásfejlesztés,
- **Természetvédelemre, környezettudatosságra nevelés**
- A közösségi életre történő felkészítés.
- Hátránykompenzálás és tehetséggondozás.
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése és fejlődésének segítése.
- Integrált nevelés
- **A gyermekek és a hagyományok közötti érzelmi kötődés kialakítása.**
- A másság elfogadtatása.

A nemzetiséghez tartozó gyermeknek biztosítjuk az önazonossága megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A nemzetiségi nevelés célja és feladata:

- Biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermekek számára,
- **Ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat,**
- Készítse fel a gyermeket a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására,
- **Segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.**

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermek biztosítjuk az önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

„Akármiben különbözünk is,
a közös bennünk, hogy szeretni
vagyunk, és azt is szeretnénk,
hogy szeressenek.”

/Hazrat Inayat Khan/

Az óvodai nevelésünkben alapelv, hogy:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze;
- b) a nevelés lehetővé tegye és segítse a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéniségeinek és képességeinek saját ütemű fejlődését, kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatások igazodjanak a gyermekszemélyiségéhez.

Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
-

- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
 - a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról;
 - a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a **mással nem helyettesíthető játékról**; e tevékenységeken keresztül,
 - az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról,
 - emberi értékek közvetítéséről;
 - a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
-

5. Az óvodai nevelés feladatai

Az **óvodai nevelés feladata** az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

5.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Óvodai nevelésünk feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, akörnyezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

a) A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése A

gondozásnak alapvető szerepe van, amely átszövi az egész óvodai életet.

A gyermekek testi szükségleteinek feltárására nagy hangsúlyt helyezünk, mivel annak kielégítésével megalapozzuk a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységéhez szükséges. **A testi nevelés, egészséges életmódra nevelés, akkor érvényesül, ha a fejlődéshez szükséges optimális környezet lehetőség szerint biztosított (pl. udvar, megfelelő játéktér, játékeszközök, betonozott terület, stb.).** A testi szükségletek civilizált kielégítése mindenek előtt való. Ezek önkéntes késleltetése kínzó feszültséget okoz. Tehát: vizet inni, WC-re menni, szabadon mozogni mindig lehet.

A növekedés, a fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul, ezért folyamatos megfigyeléssel, összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását.

A gyermekek gondozásában feltételnek tekintjük az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a **természetes testközelség** meglétét. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metakommunikációs jelzésekkel közelednek feléjük és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett

megismerhetjük a gyermekek igényeit, családból hozott szokásait.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítjuk a gyermekeknek. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a **dajka bevonásával** együtt végezzük a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a testápolási szokások sorrendjét.

A testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálási tevékenységek közben természetes módon fejlődnek és fejleszthetők a gyermekek. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése alakítja a gyermekek én-képét, segíti önállóvá válásukat a rábízott feladatok sikeres teljesítésével. Az elvégzendő feladatok, az ismeretek nehézségi foka a képességekhez mérten egyénenként is növelhető.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük nagy részét az óvodában kapják. Ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, a folyamatosság módszerét alkalmazzuk. A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak, melyeket a szülők segítségével már a családlátogatás alkalmával megismerjük, és kellő toleranciával nézzük a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzük a gyermekeket, de nem kényszerítjük az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, a nap bármely szakában a folyadékbevitelt.

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. A gyermekek ápolása közben beszélgetünk a gyermekekkel, hogy a kívánságuk, kérésük alapján tudjunk segíteni. Az óvodai és a családi gondozási szokásokat igyekszünk összehangolni, ezzel segítjük az azonos elvek betartását. Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC – használatához megteremtjük az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködéssel** védjük a gyermekeket. Következésként kérjük a szülőket, hogy többretekintően öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőznünk a szülőket a praktikus, izléses öltözködés előnyéről. Türelmes, meggyőző munkával a szülők jó partnereinkké válnak.

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A mindennapi **szabad mozgást** nélkülözhetetlennek tartjuk az óvodai életben. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A szabad mozgáslehetőség kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését segíthetjük.

Rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is. Alkalmanként a szülőkkel közösen mozgásos programot szervezünk, (pl. gyermeknap, kirándulás, Víz Világnap, Föld napja stb.), ezzel is pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvodában biztosítjuk. A nyugodt **pihenés** feltételének tartjuk a csendet, és a biztonságot.

Feladat:

- Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása.
 - Minden tevékenységet fokozott szóbeli megerősítés kísérjen.
 - Elegendő idő biztosítása az egyéni tempónak megfelelő befogadásra, fogadjuk el, hogy vannak gyorsabban és lassabban érő gyermekek (a normál határokon belül).
 - Az óvodai életritmus és a családi életrend közötti összhangra törekvés.
-

- Fontos számukra a helyes és egészséges táplálkozási szokások kialakítása, a kulturált étkezés illemszabályainak megismertetése, önkiszolgálásra nevelés.
- A gyermekek egyéni igényeinek figyelembevétele (étkezés, alvásidő) az ehhez szükséges személyi feltételek biztosítása.
- Egészségmegőrző szokások kialakítása.
- Öltözködési szokások fejlesztése. Megfelelő kényelmes öltözék a szabadban ésteremben egyaránt.
- A játék, a mozgás lehetőség szerint a szabadban történjen.
- A gyermek mozgásigényének kielégítése, a mozgás fejlesztése, megszerettetése, egészséges életvitel kialakítása.
- Egymás iránti bizalom, másság elfogadása, a csoportszokásokhoz való alkalmazkodás képességeinek fejlesztése.
- A horvát nemzetiségi csoportnál a szokások kialakítása során a nyelvhasználat. (Tudjanak tájékozódni a kommunikációs helyzetekben, biztonsággal vállalják a válaszadó szerepét.)
- A roma/cigány kisebbséghez tartozó gyermekek szellemi és testi lemaradásának kiküszöbölése érdekében érjük el rendszeres óvodába járásukat, járattatásukat.
- Igazolatlan hiányzások minimalizálása.
- A gyermekek eredményes gondozása érdekében működünk együtt a családdal.
- A napi felkínált tevékenységek alkalmával lehetőség nyílik a HHH gyerekek szociális hátrányaiból adódó hiányok pótlására.
- A hátrányos helyzetből adódó különbségek csökkentése.
- A HHH gyermekek óvodai beiratásának támogatása.

b) A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban (melyet az erőteljes testi fejlődés jellemez) kiemelt jelentőségű. A gondozási, testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének megóvását. Ezen kívül nagy hangsúlyt fektetünk a higiéniai előírások betartására: környezet tisztántartása, portalanítás, szükség szerint fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenység minél nagyobb részének szabad levegőn való megszervezése, a folyamatos levegőcsere, a teremben minél több zöld növény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia.

Mindezek biztosítják a szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségek megelőzését.

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápoljuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.

3-4 éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Óvodánkban a tapintatos, szeretetteljes bánásmóddal és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolattal elősegítjük a valós okok megszűnését.

A szervezett mozgásos tevékenységekkel, a mozgásigény kielégítését segítjük. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk.

A gyermekek egészséges életmódját a mindennapos **edzési lehetőségekkel** alakítjuk. Erre a legtöbb lehetőséget a **szabadban tartózkodással** biztosítjuk. A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermek edzettségét.

Feladat:

- A ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek felderítése (pl. allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség, stb.).
- A szervezet ellenálló képességének növelése, testi képességek, fizikai erőnlét, edzettség fejlesztése.
- Az egészségi állapot egyensúlyba tartásához szükséges környezet megteremtése.
- Folyamatos és rendszeres védőnői-orvosi szűrés, melynek lebonyolításában az óvodapedagógusnak fontos szerepe van.
- Figyelembe kell venni a gyermekek közötti különbségeket, egészségi állapotukat.
- A szabadban töltött idő alatt óvni kell őket a nap káros hatásától.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése, lebonyolítása, szakorvoshoz való eljuttatása minden gyermeknek.

c) A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezetük megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, egyedi, praktikus megoldásokat tartalmaz, így megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához. Legfontosabb fejlesztési tér az óvodaudvar. **Az udvaron a különböző korú gyermekek együtt játszhatnak.**

Az udvar esztétikai szépségét virággal, cserjékkel, fákkal alakítjuk. Minden gyermeknek lehetősége van homokozni. A labdajátékokhoz megfelelő nagyságú terület áll a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán van színpad, mely lehetőséget biztosít énekes játékok, körjátékok játszására. Az udvari játékok folyamatos cseréjével, fejlesztésével igyekszünk az szabványoknak megfelelni.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében esztétikusan, ízlésesen rendezzük be. A több funkciót betöltő **csoportszobát** alkalmassá tesszük a szabad játékokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tételével biztosítjuk a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát is adunk.

Az **öltözők** ízléses berendezésével, világításával, fűtésével, biztosítunk minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. A gyermeköltöző, továbbá a szülők informálásának tere is egyben, ahol tematikusan elkülönítve tájékoztatjuk a szülőket az évszakprojektekről, a gyermekcsoport fejlődésének mutatóiról, megtekinthetik a gyermekek által készített alkotásokat, valamint az általános napi tudnivalókról tájékozódhatnak.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközökkel segítjük a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait megjelenítjük képi formában is a szokások rögzítésének elősegítésére.

Feladat:

- Környezetünket széppé, mintaadóvá alakítjuk.
 - A gyermek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magába foglalja a személyi, tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrás megszüntetését.
 - Töltsön a gyermek minél több időt a szabadban, az időjárásnak megfelelő ruházatban.
-

d) A környezettudatos magatartás megalapozása, a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása

A természeti, társadalmi környezetben megtett élményszerzések, séták, évszaki kirándulások a gyermeket szüntelen felfedezésre, megismerésre és önfeledt játékokra ösztönzi. Ráirányítjuk a figyelmét a változó természeti, társadalmi környezet szépségeire, megmutatjuk annak sérülékenységét. **Megalapozzuk a környezettudatos magatartás szokásrendszerét, hogyan lehet tudatosabban, a környezetet kímélve, védve élni és tevékenykedni, megtanulja ezek szeretetét és védelmét is.**

Feladat:

- Intézményünk elkötelezettsége a természetes és épített környezet értékeinek megőrzése, védelme mellett, és e szemlélet továbbadására a ránk bízott gyermekek számára.
- Gondos és megelőző magatartással hozzájárulni a környezet egyensúlyának megőrzéséhez.
- Nemcsak az óvodások, de szüleik illetve közvetlen környezetünk szemléletváltása.
- A gyermekek saját nyelvükön való megszólítása, játékos formában, a mese, báb, játékeszközeivel.
- **Védjük az udvar faunáját (állatvilágát). Az udvaron télen madáretetőket, nyáron itatókelhelyezéssel a madarak védelme.**
- **A gyermekekkel együtt gondozzuk az udvar növényvilágát, a kiskerteket.**
- A szabadban történő egészséges mozgás biztosítása mobil játékeszközökkel, mozgásfejlesztőkkel (roller, bicikli, stb.).
- **Energiatakarékosság, a pazarlás kiküszöbölése. (víz, villany, fűtés).**
- **Szelektív hulladékgyűjtés tudatosítása a gyermekekben, szüleik szemléletformálása.**
- **A hagyományápolás a szülők bevonásával, közös programokkal. (őszi ünnep, víz-, föld világnap, stb.)**
- A dolgozók életmódjukkal, munkájukkal pozitív mintát nyújtsanak a környezettudatos magatartásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.

e) Szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, SNI-is és BTM-es gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének elősegítése érdekében prevenció és korrekciós feladatokat látunk el, a szakemberek bevonásával. (utazó gyógypedagógus, nevelési tanácsadó) A tapintatos, elfogadó magatartás a szülőkkel való partneri együttműködés és a szakember bevonása segíthet az okok, s így a tünetek oldásában, megszüntetésében.

Feladat:

- A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.
 - Tehetségkutatás, tehetséggondozás,
-

- Korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciója, a hátrányos helyzetűgyermek felzárkóztatása,
- A gyermekek fejlődését veszélyeztető okok felderítése.
- Pedagógiai eszközökkel a káros hatások megelőzése, illetve ellensúlyozása.
- A gyermekek érdekében intézkedés kezdeményezése.
- Gyermekek és ifjúságvédelmi feladatok ellátása,
- Kapcsolattartás a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal, védőnővel, gyermekorvossal, gyámhatósággal, nevelési tanácsadóval, pedagógiai szakszolgálattal (fejlesztőpedagógus, pszichológus, logopédus, ...), stb.
- A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló nevelése-oktatása esetében a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógus munkáltatója az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásbeli kérelmére, az Nkt. 65. § (5b) bekezdése szerinti célfeladatot állapíthat meg a pedagógus részére a nevelési-oktatási tevékenységnek az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény számára történő ellátására, ha a pedagógus a megfelelő szakképzettséggel rendelkezik és vállalja, hogy a célfeladatot az e rendeletben foglaltak szerint, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény szakmai vezetése alatt, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény alkalmazottjaira vonatkozó szabályok betartásával végzi.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkezdőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan vizet töltenek a kancsóból.
- Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, törekszenek akörnyezettudatosságra.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Kapcsolatot tud teremteni, és toleráns gyermektársaival.
- Segítenek a kisebbeknek különböző önellátásra irányuló tevékenységeikben.
- Séták alkalmával betartják a közlekedési szabályokat, illemszabályokat.
- Vigyáznak önmaguk testi épségének megővésére.
- Mozgásokhoz kapcsolódó szabályokat betartják, biztonságosan használják a szereket, eszközöket, térben eligazodnak.

Az SNI gyermekek fokozatosan szoknak hozzá az óvodai elvárásokhoz: utánzási vágy, a belső folyamatok tudatossá válása, önálló étkezés, szobatisztaság, kézmozdulatok biztossá válása.

5.1.1. Egészségfejlesztési program

Az óvodában folyó lelki egészségfejlesztés **célja**, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezethez történő alkalmazkodását, felkészítsük őket és megoldási stratégiákat adjunk a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljunk a személyiséget érő változásokra.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen az óvodában végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és a szervezeti működést a gyermekek és szülők részvételét úgy befolyásolják, hogy a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az óvoda mindennapos működésében **kiemelt figyelmet biztosítunk a gyermekek egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatoknak**, amelyek különösen az alábbiakra terjednek ki:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné,
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, aszennvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazása, egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése,
- bántalmazás, erőszak megelőzése,
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

1. Egészséges táplálkozás

Az egészségfejlesztési program az óvodás gyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.

Az óvodás gyermek napja nagy részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.

Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
 - gyümölcs, zöldség,
 - hús, hal, tojás,
 - tej és tejtermék,
 - olaj, margarin, vaj, zsír.
-

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.
- Szervezzenek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként legalább egy- két gyümölcs- és zöldség-napot.
- Adjanak tanácsot (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. /Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat./
- Óvodai napirend keretében ismertessék meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Tegyék az étkezést örömtelivé, teremtsenek jó hangulatot az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében a játékos projektek alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek megismerkedjenek és tapasztalatokat szerezzenek a tápanyagokról (zöldség, gyümölcs, pékáru, tejtermékek stb.), és maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).

2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A mindennapos edzési lehetőségekre a legtöbb lehetőséget a szabadban tartózkodással biztosítjuk, mely növeli

a gyermek ellenálló képességét. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését segítjük.

A 4-5 éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermekek lábtartása javítható.

A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, így a baleseteket is megelőzhetjük.

Rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is.

Alkalmanként a szülőkkel közösen mozgásos programot szervezünk, (pl. gyermeknap, kirándulás, Víz Világnap, Föld napja), ezzel is pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést.

Mozgás témájának bővebb kifejtése a " MOZGÁS " című fejezetben.

3. Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniaja a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiénias szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a

mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiénias szabályok betartatása a gyermekkel.

A dolgozók a balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

A Szakértői Bizottság pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki évi rendszerességgel megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja őket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

4. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.
- A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:
 - Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (leburnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
 - Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
 - Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
 - Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
 - Beszélgetés arról, milyen lesznek, ha nagy lesznek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

5. A bántalmazás, erőszak megelőzése

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy

hatalmon alapul.” (a WHO definíciója)

- **Elhanyagolást** jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.
 - **Érzelmi elhanyagolást** jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
 - **Fizikai elhanyagolást** jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.
 - A **gyermekbántalmazás** azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.
 - **Fizikai bántalmazás** az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)
 - Az **érzelmi bántalmazás** azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.
 - **Szexuális bántalmazás** a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyermek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más
-

jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

- Különleges ellátást és kezelést igényel, ha **gyermek bántalmaz gyermeket**. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget.
- Speciális terület a **testvérbántalmazás**, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

6. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

- Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne.
 - A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felhívás, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása.
 - A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés,
-

bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő **védő-óvó előírásokat**:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.
- A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.
- Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyek a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.
- A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a tálaló kocsi tárolóban található.
- Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

5.2. Érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A szociális és egyéni nevelés **célja**, a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Az óvodai nevelés messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszik.

Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást. Az óvodás korosztály számára meghatározó a gyermek és az óvodapedagógus kapcsolatának minősége. A felnőttekhez fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé.

Az óvodapedagógus az elsőszámú modell, példakép a társas viselkedés alakulásában, ő szervezi meg a gyermekek életrendjét és azokat a közös tevékenységeket, amelyekben a társas kapcsolatok alakulnak.

Feladat:

- Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában **érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül a befogadástól az óvodáskor végéig.** .
 - A csoportok hagyományai, szokásrendszere, szimbóluma, sajátos, egyéni légkört biztosít és ez is mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.
 - Az erkölcsi magatartás formálása mellett fontos feladat a társadalmi együttélés viselkedési szabályainak megismerésére és ezek megtartására nevelés is.
 - A gyermek **erkölcsi**, szociális érzékenységének fejlődése, én-tudatának alakulása során, engedjünk teret önkifejező törekvéseinek is. A gyermek helyes önismeretének kialakításához feltétlenül szükség van érzelmi biztonságra, ésszerű követelményekre, és önmérsékletre.
 - **Az óvodában a gyermeket annak elfogadására, megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól.**
-

- A szocializáció szempontjából meghatározó az olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élményen alapuló tevékenység gyakorlása. A közös együttlétekekkel, a közösen végzett munka örömeivel olyan erkölcsi tulajdonságok, szokás és normarendszer megerősítése, mint az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, segítőkészség, szorgalom, őszinteség, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat, állhatatosság, igazságosság, igazmondás.
- A gyermek nyitottságára építve segítjük a gyermeket a szűkebb és tágabb környezetének megismerésében, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja. A gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatózó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.
- Minden esetben az óvodába lépéstől kezdve figyeljük meg, hogyan érzi magát a gyermek a közösségben, milyen a helyzete a társai között. Keressük az okát, miért váltaz egyik gyermek rendkívül népszerűvé társai körében, miként alakulhatott ki a másiktól a tartósan félrehúzó magatartás, „peremhelyzet”.
- Megfigyelések során tudatosan törekedünk a nehezebben észrevehető gyerek közérzetéről és kapcsolatairól tapasztalatokat szerezni.
- A HHH gyerek szociális érettségének fejlesztéséhez szükséges feltételeket biztosítjuk.(gyermek csoportba való beilleszkedése, kapcsolattartása).
- Az óvodának jelentős együttműködő szerepe van a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében, a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- A nemzetiségekhez tartozó gyermek identitástudatának erősítése az anyanemzet kultúrájából merített dalokkal, népmesékkal, versekkel, mondókákkal és játékokkal.
- A horvát nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából tematika segítségével a nyelvelsajátítás változatos megszervezése. A rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek biztosítása az utánpótláson alapuló nyelvelsajátítás érdekében.
- A nemzetiségi tárgyi kultúrához pozitív érzelmi viszony alakítása, hagyományok, szokások ápolása, tisztelete, szeretete, védelme.
- A nemzetiségekhez tartozó gyermek kapcsolatteremtő képességének kialakítása, fejlesztése, gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek között, érezze az állandó kiemelt figyelmet, törődést. A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése, (összetartozás, biztonságérzet, védettségérzet erősítése, szeretetigény kielégítése).

Közösségi életre való felkészítés

A pedagógus egyszerre érvényesíti az egyéni bánásmódot és a közösségi nevelést. A csoportokban kapjon hangsúlyt az egymás iránti elfogadás, tolerancia, empátia, együttműködésre való nevelés.

Egy közösségről van szó, de a **differenciált nevelés** mindennapi gyakorlatában szétválasztódnak a gyerekek egy-egy életerevezésben, illetve programokban. (Pl. séta a természet adott évszakban történő megfigyelésére, könyvtárlátogatás, stb.) Önként vehetnek részt a közös játékban, a játékba integrált tanulásban. Minden kisgyermeknek - akárhány éves is - joga van az egyedüllétre, a magányos játékokra, vagy a semmittevésre. Ez oly annyira igaz, hogy az intézmény berendezése akkor jó, ha léteznek a visszavonulásra alkalmas helyek, kuckók, ugyanakkor ez elsősorban a közösségi együttlét tere is. A barátválasztás, annak

tartóssága és tartalma a különböző életszakaszokban nem azonos, mégis, a pedagógus feladata ennek tiszteletben tartása és támogatása, ha kell segítése. A kapcsolatok spontán alakulását tiszteletben kell tartani a pedagógusoknak.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése,
- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása,
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása,
- az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása,
- az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése,
- ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése,
- a gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
 - A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása.
 - Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
 - A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
 - Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
 - A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
 - Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
 - A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
 - Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
 - A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
 - Értékelik saját tetteiket, és az eléjük tárt magatartási példákat.
 - Konfliktusos helyzetben társaikkal képesek egyezkedni.
 - Érvényesítik kezdeményező-készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
 - Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
 - Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
-

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az **anyanyelvi nevelés** valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Cél:

- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítás, amely az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés,
- a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése,
- a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések-válaszok támogatása.
- a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.

Feladat:

- Minta és modelladás, szabálykövetítés megteremtése.
 - A gyermek érdeklődésén, kíváncsiságán alapuló, meglévő tapasztalatait, ismereteit figyelembe vevő, változatos tevékenységi lehetőségek biztosítása.
 - Beszéd és kommunikációs képességfejlesztés a különböző tevékenységeken keresztül.
 - Változatos tevékenységek élmények, tapasztalatok szerzése, az ismeretek bővítése, különböző élethelyzetekben való gyakorlása.
 - Sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása a természeti és társadalmi környezetről, tapasztalataik rendszerezése, az anyanyelv fejlesztése.
 - A gyermek nyitottságára építve, az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje, becsülje azt.
 - Beszédre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
 - A beszédöröm biztosítása: arra neveli a gyermeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
 - Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
 - Képessé tenni a gyermeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
 - A beszéd színvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
 - Beszédmegértés, beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása. A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása. A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása.
 - A HHH adódó hátrányok kompenzálása, lemaradások pótlása, beszélgetéssel, szerepjárátkkal, szituációs játékkal.
 - Képességfejlesztő nyelvi játékok, a beszéd szerv-ügyesítő játékok, légzés gyakorlatok, hallás-, ritmusfejlesztő gyakorlatok, beszédhanghallás fejlesztők játéka.
 - Szerep és szituációs játékok gyakorlásával a kommunikációs készség fejlesztése.
 - Kommunikációs és metakommunikációs képességeik alakítása, fejlesztése a beszéd kedv fenntartása.
 - Az anyanyelvi nevelés hassa át az óvodai nevelőmunka minden területét.
 - Az anyanyelv fejlesztése kiemelt feladat, mert térségünkben sok a rosszul beszélő gyermek, ezért nagy jelentősége van a helyes mintaadásnak.
-

- Gyermek anyanyelvi szintjének felmérése /beszédhiba, megkésett beszédfejlődés, gátlásosság/
- Elmaradás esetén logopédiai fejlesztés igénybevétele.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír
- Az óvodai életet úgy kívánatos alakítani, hogy az SNI gyermekek számára minél több szociális kontaktusra, kötődésre, szociális kommunikációra kínáljon lehetőséget. Az óvodai élet információi és élményei minél változatosabbak legyenek.
- A szociokulturális háttér, sajátos nevelési igény figyelembevételével differenciált nyelvi készségek és képességek fejlesztése.
- A horvát nemzetiségi csoportokban a kétnyelvű nevelés hasssa át az óvodai nevelőmunka minden területét, szókincsüket gyarapítsuk, tudatosítsuk, készítsük beszédre őket. /A szókincs fejlesztése (szín, forma, nagyság) valóságos környezetben a gyermek tevékenysége által, ill. kép, fotó segítségével (munkafolyamatok, magatartásformák)./ A mindennapi élet során adódó beszédhelyzetek kihasználásával segítjük a produktív beszéd fejlődését.
- A migráns és a nemzetiségekhez tartozó gyermeknek a különféle tevékenységformák változatos alkalmazásával biztosítjuk a sokoldalú tapasztalatszerzést, a világ élményszerű megismerését, a beszédkézség fejlesztését. A mikrocsoportos és egyéni képességfejlesztés során minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalatot szerezzenek, közben magyar szókincsüket gyarapítsuk, tudatosítsuk, készítsük beszédre őket. Fedezzük fel bennük és erősítsük meg pozitívumaikat (pl. egy-egy részképesség) amely fejlesztően hat más területekre.

Az óvoda fejlesztési feladatainak a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni, és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak.

A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük (magyar, horvát), nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának fejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja.

Az óvodapedagógus beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

Helyes viselkedési szabályok

A kommunikációhoz szorosan kapcsolódnak a helyes viselkedési szabályok. Ahhoz, hogy a gyermekek az élet produkálta helyzetekben mindig gyorsan és megfelelően tudjanak eligazodni, meg kell nekik tanítani a helyes viselkedés és együttélés elemi szabályait, melyeket természetes élethelyzetekben gyakorolhatnak:

- a köszönés módjára vonatkozó illemszabályok,
-

- a bemutatkozással kapcsolatos illemszabályok,
- megszólítás, tudakozás, kérdés,
- étkezés, vendégfogadás, vásárlás szabályai,
- illemszabályok az udvaron,
- a jó megjelenés illemszabályai,
- az óvodán kívüli viselkedés, öltözködés kulturális és más intézményekben,
- az ajándékozás illemszabályai.
- A HHH gyermekek viselkedési szokásainak fejlesztése, elfogadhatóvá tétele.

Értelmi nevelés

Cél:

- A játék, munka tanulás egységében a gyermek értelmi fejlődése saját érdeklődésére, kíváncsiságára építve, aktív tevékenységek, gazdag tapasztalati lehetőségek biztosításával érhető el.

Az értelmi nevelés feladatai:

- a játék motivációs eszközeivel, a gyermek kíváncsiságának és érdeklődésének felébresztése az egyes tevékenységek iránt.
- a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- az értelmi képességek, mint érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése.
- végezzenek gondolkodási műveleteket, mint analízis-szintézis, összehasonlítás, általánosítás.
- a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- a különböző korosztályok együttneveléséből adódó értelmi szinteltérés elfogadásának képessége alakuljon ki.
- a HHH gyermek egyéni képességeihez igazodó differenciált értelmi fejlesztésben részesül, ezek eredményeként csökken az óvodában maradó tankötelesek száma.
- a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére
- **a sajátos nevelési igényű gyermekek értelmi nevelésének lényege abban rejlik, hogy a fejlesztés eredményeit felhasználva újabb célok kitűzésével és megvalósításával biztosítsuk a fejlesztés hatékonyságát**

A fejlesztés tartalma:

- tevékenységi formák: játék, tanulás, munka,
 - fejlesztési tartalmak:
 - verselés, mesélés;
 - ének, zene, énekes játékok, gyermektánc;
 - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka;
 - mozgás;
 - a külső világ tevékeny megismerése;
-

- néphagyományok

Értelmi képességeik fejlesztése

- érzékelés (látás, hallás, bőr, szaglás, íz, mozgás, egyensúly)
- észlelés (analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése)
- figyelem (önkéntelentől jusson el a tartós figyelem képességéig)
- emlékezet (önkéntelentől jusson el a szándékosig)
- képzelet (alakuljon ki a mesetudat)
- gondolkodás (jusson el a cselekvő szemléletes gondolkodástól a szemléletes-képszerűgondolkodáson keresztül a nyelvi gondolkodás szintjére)
- alkotóképesség.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Végighallgatja figyelmesen a másik megnyilatkozását
- Beszéde összefüggő, elbeszélése folyamatos, logikai összefüggéseket tartalmaz.
- Helyesen használja a névmásokat, névutókat.
- Rendelkezik problémafelismerő és megoldó képességekkel.
- Tudja figyelmét hosszabb ideig ugyanarra a tevékenységre összpontosítani.
- Vegyen részt a tevékenységekben, ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.
- Alakuljon ki a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő megfelelőhanglejtésű és sebességű beszéd.
- Beszédét kísérik az érzelmek által kiváltott gesztus, arcjáték.
- Tisztán ejtse ki a beszédhangokat.
- Ismerje és értse a néphagyományokból átvett szavak jelentését, használja beszéde színesítésére.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés.
- kialakulóban van a cselekvő-szemléletes és a képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás.
- A nevelési év végére minden gyermek a saját képességéhez mérten fejlődjön, és jusson el hatodik - hetedik életévének végére az iskolába lépéshez szükséges feltételekhez.
- Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

5.4. Nemzetiségi óvodai nevelés

(17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról)

A nemzetiségi óvodai nevelés az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait, ez alapján szervezzük a nevelési, fejlesztési tartalmakat a nemzetiséghez tartozó gyermekek számára. Sajátos feladatunk, hogy jelen legyen programunk minden egyes nevelési területén. A gyermek pozitív érzelmeire, pozitív tulajdonságaira építünk.

A nemzetiségi óvodai nevelésben való részvételt a szülő nyilatkozat kitöltésével igényelheti.

Óvodánkban a következő formák szerint valósítható meg:

- Nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda – mindkét nyelv fejlesztését szolgálja. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül, a hangsúly anemzetiségi nyelv fejlesztésében van.
- Magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelést folytató óvoda – a roma/cigány kultúra, a művészetek és hagyományok a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodnak.

5.4.1. Horvát nemzetiségi nevelés

Az intézményben kettő csoportban folyik kétnyelvű (horvát-magyar) nevelőmunka.

A nemzetiségi származású és más jelentkező gyermekek nagy része nem rendelkezik nyelvismerettel, erre munkánk során nem alapozhatunk.

Nemzetiségi nevelésünk célja:

A horvát nyelv és kultúra közvetítése a gyermek életkori egyéni sajátosságainak és eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével. A gyermek felkészítése a horvát nyelv befogadására. A beszédkézség és a nyelvi készségek fejlesztése.

Feladat:

- Két nyelven történő kommunikáció az óvodai nevelés keretei között (egészséges életmód, érzelmi nevelés, szocializáció)
- Olyan légkör megteremtése, melyben a gyermeket pozitív hatások érik a nemzetiséginyelvvvel való ismerkedés során,
- A gyermek toleranciakészségének erősítése, a másság elfogadtatása.
- Közös nyelvi játékkal, ismeretgyűjtéssel a nyelvi benyomások és nyelvi tapasztalatok szerzése, ezzel is megalapozva az identitást.
- A családi nevelési környezet, és az óvodai pedagógiai környezet közös pontjainak megkeresése, tudatosítása a saját pedagógiai gyakorlatban, és közvetítése a családok felé.
- A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése mellett, a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció teljesebbé tétele.
- Utánzásra alapuló nyelvsajátítás a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel.
- A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika alapján, változatos módon megszervezett nyelvsajátítás.
- Együttműködés a családdal, nemzetiségi intézményekkel, a gyermek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.
- A nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközök biztosítása (horvát mesekönyvek, szakkönyvek, nyelvi CD lemezek, horvát nyelvi képességfejlesztő játékok, nemzetiségi öltözet, stb.)

A napirend kialakításánál a napi rövid közös együttlétek horvát nyelven is szervezhetők, a gyermek nyelvismeretétől, terhelhetőségétől függően, és a gyermek bármikor bármilyen szituációban alkalmazhatják a horvát nyelvet, melyet az óvodapedagógus részéről horvát nyelvű megerősítés, kommunikáció követ.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermekben alakuljon ki a pozitív érzelmi viszony a horvát nemzetiségi kultúra,nyelve iránt.
- Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelő szókinccsel rendelkezzen, amelylehetővé teszi a megszerzett ismereteket a nemzetiség nyelvén közvetíteni.
- Tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben.
- Ismereteik, tapasztalataik bővülnek, rendeződnek, készségeik, képességeik fejlődnek,
- Ismerjék az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat. (tájnnyelven is)
- Kialakulóban lévő identitásukból fakadóan büszkén vallják származásukat.
- Ismerjék meg a helyi horvát nemzetiségi szokásokat, hagyományokat és a tárgyi kultúra értékeit. Szeressék és tanulják meg azok tiszteletét és védelmét.

5.4.2. A roma/cigány nemzetiségi integrált nevelés

Mint ahogy társadalmunk lakossága sokszínű kulturáltságban, anyagi lehetőségeiben, nemzetiségi hovatartozás tekintetében, ez a sokszínűség jellemzi az óvodánkba járó gyermekek családi háttérét is. A cigány gyermekek száma, aránya emelkedést mutat. Többségük hátrányos szociális környezetben él.

Elveink:

- **Humanizmus:**

A közvetlen pedagógiai környezet, óvodapedagógusaink és az óvodánk alkalmazotti köre érzékenyen, nyitottan közeledik a roma családok gondjai, problémái felé.

- **A veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete:**

A méltóság, tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között.

- **A kirekesztés, az előítéletes kizorítottság megszüntetése:**

Óvodai nevelésünk a gyerek-centrikusságot helyezi a középpontba oly módon, hogy a gyermek szükségleteiből indul ki.

- **A társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel biztosítása:**

Az inkluzív pedagógia az, ami valódi alapját képezi annak a fajta együttélésnek, amelyben a gyermeket elsősorban, mint embert tekintjük. Olyan célokat és feladatokat határoztunk meg, amelyek kellő segítséggel, megtámogatottsággal és egyénre tervezett fejlesztő munkával a roma gyerekek számára is teljesíthetők.

- **A másság tisztelete.**

- **Esélyegyenlőség:**

Pedagógiai munkánk hatékony végzése során az egyenlőtlenségek felszámolására törekszünk.

- **A gyermekek fejlődésben lévő készségeinek tiszteletben tartása:**

Minden gyerek másként eredményes az egyéni haladásban.

- **A tudáshoz való jog érvényesítése:**

Az elvek megfogalmazásán túl, a roma gyerekeket a tudáshoz, mint a kompetencia egyik összetevőjéhez kívánjuk juttatni.

Célunk:

- A családi nevelés esetleges hiányainak kompenzálása.
- A család valamennyi tagjának segítése a többségi társadalom érték- és normarendszeréhez való minél sikeresebb alkalmazkodásában.
- A gyermekeknek - beilleszkedésük során - szeretet és biztonságérzet biztosítása, éreztetve, hogy a „másságot” elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönözzük társas kapcsolataik pozitív alakulását.
- A cigány gyermekek identitástudatának megalapozása, megőrzése, a szociokulturális hátrányok csökkentése, s az együttnevelődés folyamatában a másság iránti tolerancia, megbecsülés kialakítása.

Feladataink:

- A gyermekek személyiségének megismerése, az esetleges lemaradás területeinek, mértékének megállapítása.
- A családi nevelés jellemzőinek megismerése. (A cigány gyermekek óvodai nevelését meghatározza az eredet, a beilleszkedés foka, az életvitel, a szülők iskolázottsága, munkavállalása. Tudnunk kell, hogy a gyermeknek hogyan teltek életének első évei. Mindez fontos a családi házzal való kommunikáció, együttműködés szempontjából is.)
- A családi nevelési környezet, és az óvodai pedagógiai környezet közös pontjainak megkeresése, tudatosítása a saját pedagógiai gyakorlatban, és közvetítése a családok felé.
- Körültekintő testápolási, higiénés, öltözködési szokások alakítása, az étkezési kultúra alapozása.
- A gyermekek sajátosságai közül a jó elemek kiemelése, ezen elemek terén elért eredményeik, sikereik felhasználása a kevésbé sikeres területek fejlesztésében.
- Az érzelmi élet gazdagítása, az érzelmek felett való uralkodás képességének kialakítása.
- A másság tiszteletben tartása, az identitás alakítása. Az előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása.
- A képességfejlesztő tevékenység differenciált tervezése, szervezése, melynek során azt is lehetővé kell tenni a cigánygyermeknek, hogy gondolataikat oly módon fogalmazhadják meg, ahogyan számukra az leginkább kifejező.
- Az óvodai nevelés tevékenységrendszerével olyan tudástartalmak átadása, amelyek felszámolják a nem kompatibilis előzetes ismereteket, új ismereteket emelnek be a nevelési-oktatási folyamatba.
- Nyelvi képességek, a kommunikáció fejlesztése.
- Erkölcsi, kulturális értékek megismertetése, a magántulajdon tiszteletben tartásának erősítése, helyes viselkedésminták kialakítása a kudarc, az ellenvélemény, a bírálat elviselésére.

A cigány gyermekek óvodai nevelése:

- **Első lépésnek tartjuk a szülők megnyerését** az óvodai neveléshez, az esélyegyenlőség megteremtéséhez. Hangsúlyozzuk, hogy képesek vagyunk a másság tolerálására, ezt közvetítjük a gyermekcsoport és a nem cigány szülők felé. Ezt tapasztalhatja valamennyi szülő az óvoda különböző rendezvényein, szülői értekezleten, kirándulások alkalmával stb.
 - Biztosítani a feltételeket ahhoz, hogy a **kisebbségi kultúrát felelevenítsük**,
-

megismertessük a gyermekekkel.

- **Az óvodai nevelésben a szülők érdekét, jelenlétük biztosítását természetesnek, sőt kívánatosnak tartjuk.** A nevelésben együttműködő szülők segítségünkre vannak a csoportközösség szervezésében, a gyermek fejlődésének elősegítésében, az identitás megalapozásában, fejlesztésében.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermekek természetes módon kezelik egymás különbözőségét, kialakul bennük a pozitív érzelmi viszony a kisebbség kultúrája iránt.
- Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően olyan szókincsrel rendelkeznek, amely lehetővé teszi, hogy az óvodai nevelés során megszerzett tudást, ismereteket közvetítse.
- Ismereteik, tapasztalataik bővülnek, rendeződnek, készségeik, képességeik fejlődnek, tájékozódni tudnak kommunikációs helyzetekben.
- Ismerik az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
- Kialakulóban lévő identitásukból fakadóan büszkén vallják származásukat.

5.4.3. A migráns gyermekek integrált óvodai nevelése

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyerekeinek óvodai jelenlétére fel kell készülni intézményünknek, hiszen településeinken, ha kis számban is, de megjelentek a különböző országokból, kultúrkörökből érkező családok. A gyerekek nyelvi, kulturális háttere, családi és intézményes nevelési előzménye, ha már jártak óvodába, akkor a korábbi óvodai szocializációs szintje, valamint ezek személyiségükre gyakorolt együttes hatása más-más kiindulási alapot nyújt. A befogadásra kerülő kisgyerekek tapasztalati világa, élményanyaga, tudásszintje, képessége is természetes módon eltér a magyar anyanyelvű társaiktól. Mindezek megismerésére az óvodapedagógusnak nagy hangsúlyt kell fektetnie.

Elveink:

- **A veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete:**

A méltóság, tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között.

- **A kirekesztés, az előítéletes kizsároltság megszüntetése:**

Óvodai nevelésünk a gyerek-centrikusságot helyezi a középpontba oly módon, hogy a gyermek szükségleteiből indul ki. Kultúrájuk megismertetésével csökkenteni kívánjuk a bevándorló gyermekek testi, lelki, szociális előítéletekből származó kirekesztettség érzését.

- **A társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel biztosítása:**

Az inkluzív pedagógia az, ami valódi alapját képezi annak a fajta együttélésnek, amelyben a gyermeket elsősorban, mint embert tekintjük. Olyan célokat és feladatokat határoztunk meg, amelyek kellő segítséggel, megtámogatottsággal és egyénre tervezett fejlesztő munkával a bevándorló gyerekek számára is teljesíthetők.

- **A befogadó ország gyermekeit megillető jogok garantálása a bevándorló gyermekek számára.**
- **Multikulturális szemlélet:**

Értékként kezeljük a gyerekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket.

Célunk:

- Nyitottság az inkluzív nevelés iránt: A gyermekeknek - beilleszkedésük során - szeretet és biztonságérzet biztosítása, éreztetve, hogy a „másságot” elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönözzük társas kapcsolataik pozitív alakulását.
- A multikulturális nevelés megvalósítása,
- Az önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése, társadalmi integrálás.
- A sokszínű, sokféle kulturális háttérrel rendelkező társadalomban megfogalmazódó eltérő igények, szükségletek, a plurális értékek figyelembe vétele.
- A bevándorló gyerekek nyelvi és kulturális integrációja a teljes nyelvi és kulturálisbeolvadás megakadályozásával.
- Nyitott és megértő viselkedés kialakítása a más ajkúak nyelve és kultúrája iránt.
- Az óvodai nevelés változatos tevékenységformáinak felkínálásával, a felnőtt beszédpéldájával a magyar nyelv értékeinek közvetítése a migráns gyerekek számára, a befogadó ország értékeihez való pozitív kötődés kialakítása.

Feladataink:

- A gyermekek befogadása és beilleszkedésének segítése kiterjesztve a családra, szükség esetén a családsegítés, gyermekvédelem, szakszolgálatok képviselőinek bevonásával.
- A nevelési folyamat során, a tevékenységek megszervezésekor a gyerekek anyaországáról olyan tudáselemek (hagyomány, zene, szokások stb.) közvetítése, amelyeket a magyar anyanyelvű gyerekek is megértenek, és kötni tudnak a már meglévő magyar vonatkozású ismereteikhez. A kompetencia alapú óvodai programcsomag tevékenységeivel, a művészetek eszközeivel a magyar óvodapedagógia értékeinek, és a magyar kultúrkincs értékeinek közvetítése saját élményű tapasztalatszerzéssel, mozgósítva a gyermekek érzelmeit.
- Az előítéletek felszínre törésének kompenzálása differenciált feladatadással, változatos csoportformák alkalmazásával a csoportközi kapcsolatok fejlesztésével, a csoportkohézió növelésével.
- Az egyenlőség pedagógiájának megvalósítása: minden gyermek érezze: fontos számunkra, kíváncsiak vagyunk az élményeire, a kérdéseire.
- Oldott, feszültségmentes beszélő környezet megteremtése, ingerek közvetítése, amely növeli a nem magyar ajkú gyerekek beszédbátorságát és fejleszti nyelvi kifejezőkészségüket, verbális és nem verbális képességeiket. A nyelvelsajátítás vonatkozásában is érvényesíteni szükséges a differenciálást, az egyéni képességek fejlesztését.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermekek természetes módon kezelik egymás különbözőségét, kialakul bennük a pozitív érzelmi viszony a kisebbség kultúrája iránt.
 - Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően olyan szókinccsel rendelkeznek, amely lehetővé teszi, hogy az óvodai nevelés során megszerzett tudást, ismereteket közvetítsék.
 - Tájékozódni tudnak kommunikációs helyzetekben.
 - Ismerik az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
 - Identitásukból fakadóan büszkén vallják származásukat.
-

5.5. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

Nkt.4.§. (13) bekezdése szerint

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek
 - a) a sajátos nevelési igényű gyermek,
 - b) a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, és
 - c) a kiemelten tehetséges gyermek.
2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

5.5.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

a) A sajátos nevelési igényű gyermek (Nkt.4.§. (25))

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Az óvoda fejlesztő tevékenységének jellege:

- differenciált foglalkozások,
- komplex képességfejlesztés,
- pedagógiai célú fejlesztő foglalkozások egyéni fejlesztési terv szerint szakértői vélemény alapján.

Biztosítani kell:

- a **különleges bánásmódot igénylő gyermek beilleszkedését és együtt haladását atöbbi gyermekkel**, ez segíti a nyitottabb személyiség formálását,
- a szakértői bizottság által adott javaslatok beépítését az **egyéni fejlesztési tervekbe**,
- a **pedagógusok, a szülők és a többi gyermek felkészítését**,
- a **fejlesztő szemlélet** érvényesítését, **együttműködést a szakemberekkel**.
- **A sajátos nevelési igényű gyermek neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat útján is biztosítható. Nkt.47§.(10)**

Az óvoda és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie:

- a szülő és a szakember kölcsönösen tiszteljük egymást, az információáramlás kölcsönös legyen,
- érezzék a szülők, hogy a nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermekük egyediségét,
- érezzék, hogy ők is részesei a nevelési - oktatási folyamatnak.

A pedagógusoknak nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép (nem különleges bánásmódot igénylő) gyermekek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, mert fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igényű társaik elfogadásában.

b) a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, Nkt.4.§.(3)

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal,

tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A beilleszkedési zavar az elfogadott társadalmi normáktól való eltérő viselkedés.

Fontos feladatunknak tartjuk időben felismerni és kiszűrni a beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyermekeket. Az óvodai nevelő munkában a gyermek beilleszkedési problémái, zavarai a gyermek eltérő magatartásában figyelhetők meg.

A viselkedészavarok megnyilvánulása változatos: az enyhe szorongástól a súlyos neurotikus tünetekig, az enyhébb kényszerektől a súlyos pszichotikus megnyilvánulásokig terjedhetnek ki.

Fel kell figyelnünk:

- az agresszív megnyilvánulásokra,
- a közönyre és a passzivitásra,
- az érzelem-szegény, apatikus magatartásra,
- a túlzott félelemre és szorongásra,
- a kifejezett féltékenységre, irigységre,
- a beszédzavarra.

A problémák, a nem elfogadható viselkedés számbavétele után következik a viselkedési zavart kiváltó pszichológiai, szociális, esetleg biológiai okok feltárása.

- a családi környezet hatásaiból ered-e (pl. nevelési hibák, a szülők deviáns magatartása),
- a család és az óvoda ellentétéből fakad-e,
- óvodai ártalmakra vezethető-e vissza (pl. túl szigorú, autokratikus magatartás, gúny, megszegyenítés, túlzottan engedékeny, irányítás nélküli nevelés stb.)
- esetleg a kedvezőtlen társas pozíciók (pl. peremhelyzet) következménye.

Az időben nyújtott szakmai segítség képes a folyamatot megállítani. Ezért az óvoda feladatai között az egyik legfontosabb a helyzet felismerése, jelzése, a megfelelő szakemberhez való irányítás. Nagyon fontos az együttműködés az egészségügy, a pedagógiai szakszolgálat szakembereivel.

A beilleszkedési, magatartási zavarok megoldását, ill. enyhítését az alábbi pedagógiai tevékenységekkel kívánjuk elérni:

- békéltető, konfliktusmegoldó stratégia alkalmazásával;
- személyes szeretetteljes bánásmód kialakításával;
- teljesíthető, reális követelmények támasztásával;
- a pozitív énkép kialakulásának támogatásával (dicsérettel, biztatással);
- a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartással;
- a csoport segítő erejének mozgósításával;
- szükség esetén pszichológus, ill. más külső szakember segítségének igénybevételeivel.

Tevékenységek a gyermekek felzárkóztatásához:

- Egyénre szabott, differenciált foglalkozások,
 - Fejlesztő értékelés alkalmazása,
 - kreatív tevékenységek
-

- sport tevékenységek
- kommunikáció fejlesztése
- drámajáték
- Egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások.
- A tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása, IKT eszközhasználattal.

c) a kiemelten tehetséges gyermek Nkt.4.§.(14)

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A tehetséggondozás feladatainak megvalósítása óvodánkban differenciálással és egyéni tehetséggondozással történik. A differenciálás áthatja az óvoda egész nevelési folyamatának feladatait, tartalmát, követelményeit, módszereit, eszközeit, szervezeti formáit, értékelési rendszerét.

Alapfeladataink:

- differenciált foglalkozások,
- tevékenységközpontú pedagógiák
- Bizonyos területeken tehetséges SNI tanulók célirányos fejlesztése.

Pedagógusaink nevelő-oktató munkájuk során arra törekcszenek, hogy a differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassák a gyermekekben rejlő képességeket, fejlesszék kreativitásukat, szociális kompetenciájukat, kognitív és affektív szférájukat.

Ennek érdekében:

- Alkalmazzuk a differenciált foglalkozást,
- Ösztönzés, bátorítás, elismerés gyakori alkalmazása.
- A közösségi nevelés mellett nagy figyelmet fordítunk az egyéni bánásmódra,
- Egyéni feladatok adásával igyekszünk kibontakoztatni a gyermek képességeit, tehetségét,

5.5.2. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő időtartamú és minőségű óvodáztatásuk.

A szülőkkkel való együttműködés az otthon, és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az egyéni fejlesztést végző csoportos óvónők fejlesztési tervet készítenek, a gyermekek fejlődését rögzítik a gyermek portfóliójában, a százalékos felmérés eredményét dokumentálják.

Térségünkben egyre magasabb arányban érkeznek óvodánkba a halmozottan hátrányos helyzetű, és roma származású gyermekek, akik esetében fontos annak elérése, hogy minél korábban (3-4 éves korban) részesüljenek az integrált óvodai nevelésben, korai fejlesztésben szegregáltságuk csökkentése, valamint felzárkóztatásuk érdekében.

5.6. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A társadalmi **egyenlőtlenségek megszüntetése**, a **szegregációmentes környezet** kialakítása, fenntartása alapvető jelentőségű. Az **egyenlő bánásmód** elveinek betartása óvodánkban kiemelt feladat.

A tevékenység **célja** segíteni azon gyermekek beilleszkedését az óvodai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve, tartós betegségük miatt vagy egyéb okból hátrányos helyzetűek, így különösen a csonka családban felnövő gyermekek vagy munkanélküli szülők gyermekei.

Károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához:

- a családi mikrokörnyezet (pl. lakásviszonyok, jövedelmi viszonyok, kulturális helyzet, nevelési hagyományok stb.);
- a családi házon kívüli környezet (pl. utca, lakóközvet, társas kapcsolatok);
- az óvodai környezet (pl. helytelen nevelői magatartás, rossz pedagógus-gyermek viszony, a tanuló peremhelyzete a közösségben stb.);
- A hátrányok számbavétele után meghatározzuk tevékenységünk célját, és a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységi formák:

- Az egyéni képességekhez igazodó csoportfoglalkozások megszervezése.
- Felzárkóztató, ill. tehetséggondozó programok szervezése.
- Mentálhigiénés programok.
- Motiválás arra, hogy a gyermek folyamatos óvodai ellátásban részesüljön.
- Kapcsolat az önkormányzattal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő gyermekek minél hamarabb segítségben részesüljenek.
- Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.
- A nevelők és a gyermekek segítő, személyes kapcsolatai.
- A szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése.
- *A kiemelt figyelmet igénylő gyermek című fejezetben leírtak.*

5.7. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, habilitációs, rehabilitációs tevékenységek

32/2012.(X.8.) EMMI rendelet 1. melléklete A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Óvodánk részt vesz a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű – az egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő beszéd fogyatékos gyermekek óvodai nevelésében, amennyiben intézményünk a kijelölt óvoda.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
 - Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
-

- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük – így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása – fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiséggel kapcsolatos szabályok betartására.

A habilitáció általános célja:

- A sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása.
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használattanítása

A habilitáció fő területei:

- az észlelés fejlesztése
- a motoros készségek fejlesztése
- a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával
- a szociális készségek fejlesztése
- a kognitív készségek fejlesztése
- az önellátás készségeinek fejlesztése

A habilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadó, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.
 - Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben, abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, ezt a szakvélemény megállapítja.
 - Helyhiány esetén elsőbbséget élveznek az óvodába már a sérülés megállapítása előtt felvett gyermekek. A gyermekek csoportba való beosztásakor tartózkodunk a sajátos nevelési igényű gyermekek elkülönítésétől.
 - Abban az esetben, ha az integrált nevelésre javasolt gyermek a feltételek biztosítása után sem fejlődik megfelelően, illetve adaptációs készségei nem teszik lehetővé a többi gyermekkel való együttnevelést, 1-3 hónapos megfigyelési idő után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük.
-

- Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert **a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd**, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosítunk.

5.8. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Óvodánk a felzárkóztatás, az egyéni differenciált fejlesztés eszközével valósítja meg az esélyegyenlőséget, a szociális hátrányokból eredő fejlődésbeli elmaradás enyhítését, a magatartási, beilleszkedési zavarok korrekcióját, valamint a tehetséggondozást. A gyermek egyéni, differenciált fejlesztését az óvodapedagógus a saját megfigyelései és a szakemberek vizsgálati eredményeinek, javaslatainak figyelembevételével végzi. Olyan pedagógiai környezet kialakítása a célunk, amely elősegíti a gyermekek meglévő hátrányainak csökkentését, a felzárkóztatást, a gyermekek fejlődésének biztosítását. Célunk inkluzív pedagógia megvalósítása, integráció biztosítása a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással. Multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségére törekszünk.

Hisszük, hogy a gyermekeinkben rejlő értékek kibontakoztatásával a jövőben való boldogulásukat segítjük. A kisebbségi és többségi társadalom gyermekeinek együttélése során és az egymás kultúrájának megismertetése közben a másság tiszteletét, elfogadását igyekszünk formálni.

Kapcsolatrendszerünkben első helyen a család áll. A gyermek fejlődése, az esélyteremtés megvalósulása érdekében fontosnak tartjuk, hogy a szülők beavatottak és tevékeny részesei legyenek óvodánk életének.

Óvodánk integráló jellegű intézmény.

- Beóvodázási körzetünkben jelentős számú a munkanélküli szülő, egyedülálló szülő a családok alacsony jövedelme, gyakori az alkalmi munka. Ennek következménye, hogy óvodánkban a **hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya magas**.
- Esélyegyenlőségük növelése érdekében a gyermekek kerüljenek be az intézményi nevelésbe.

Általános feladatok:

- Beiratkozás előtt nyílt nap, nyilvános rendezvények keretében a szülők betekintést nyerhetnek az óvodai életbe, a gyermekek részére is egy ismerkedési lehetőség az óvodai élettel.
 - Az előjegyzés napján a szülőt a kisgyermekkel együtt fogadjuk, a szülő és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett a gyermek csoportba való elhelyezéséről a vezető dönt (HH, HHH és SNI gyermekek arányát is figyelembe véve).
 - Bemeneti és kimeneti mérések folytatása a meglévő mérőeszközök segítségével.
-

- A gyermekek fejlesztésében az egyéni, mikrocsoportos fejlesztés a hátrányok csökkentése, ill. tehetségfejlesztés tekintetében fontos.
- A gyermekek neveltségi szintjének fokozása oly módon, hogy a szokás-szabályrendszer megalkotásába bevonjuk őket, így értékelik önmaguk és társaik munkáját, tevékenységét.
- Testi fenytést, megszegyenítést, terrorizálást, nemzetiségi hovatartozás miatti előítéletet nem alkalmazhatnak a dolgozók.

Esélyegyenlőségi célkitűzések intézményünkben:

Olyan körülményeket kell kialakítani, hogy megvalósuljon

- a megkülönböztetés megszüntetése,
- az egyenlő bánásmód,
- az emberi méltóság tiszteletben tartása,
- a társadalmi szolidaritás.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

- az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek részére biztosítjuk az emberi méltósághoz való jogát.
- Minden dolgozó feladata, hogy az általa ellátott gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- az intézményben biztosított szolgáltatások igénybevétele során
 - a gyermeki jogok gyakorlása során
 - felzárkóztatás, egyéni fejlesztés vagy tehetséggondozás biztosítása,
 - gyermekcsoportban történő elhelyezéskor
 - hit és vallásfoglalkozáson való részvétel biztosítása
 - nyilatkozat szerinti nemzetiségi nevelés igénylésére.
-

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

6.1. Személyi feltételek

Alkalmazotti létszám:

Intézmény neve	Ormánsági Tücsök Óvoda, Mini Bölcsőde és Konyha			Összesen:
	Óvoda	Konyha	Bölcsőde	
Címe	7960 Sellye, Széchenyi u. 1.	7960 Sellye, Zrínyi u. 13.	7960 Sellye, Széchenyi u. 1.	
Igazgató	1			1
Igazgató helyettes	1			1
Gazdasági ügyintéző	1			1
Óvodapedagógus	6			6
Pedagógiai asszisztens	2			2
Kisgyermeknevelő			2	2
Bölcsődei dajka			1	1
Dajka	5			5
Óvodatitkár	1			4
Élelmezés vezető		1		
Tálaló konyha/ konyhai kisegítő	2			
Fő szakács, szakács		1		1
Konyhai kisegítő/ főző- és tálaló konyha		4		4
Karbantartó, takarító	1	1		2
megváltozott munkaképességű	1			1
	18	8	3	3
				1

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

- Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje, modell értékű a gyermek számára.
- Az óvodai dolgozók összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- Az óvodapedagógusi párok képesek legyenek együttesen tervezni, összehangoltan

feladatokat megosztva dolgozni, pedagógiai elveiket és nevelési gyakorlatukat egyeztetni (ehhez szükséges az átfedési idő).

- Az óvodapedagógus vonja be a pedagógiai asszisztenst, dajkát a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe.
- A közösség tagjaiért valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért.
- A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, a döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a legjobb megoldás kialakítását.
- A nemzetiségekhez tartozó gyermeket nevelő intézményben a dolgozók feladata a nemzetiségi, óvodai nevelés célkitűzéseinek megvalósítása.
- A migráns gyermeket nevelő óvodában a dolgozók feladata lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.
- A gyermek alapos megismerésének és szakszerű fejlesztésének alapvető feltétele az óvodapedagógusok és az intézmény dolgozóinak folyamatos önképzése, továbbképzése, önálló tanulása. Ennek megvalósulását szolgálja az óvodapedagógusok továbbtanulási terve, és a továbbképzési tervek, mely az éves munkaterv részét képezi.

6.2. Tárgyi feltételek

Az óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. A kötelező eszközjegyzékben megtalálható a még hiányzó eszközök, használati tárgyak, beszerzését előíró terv.

Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése oly módon lett kialakítva, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően különböző, változó testméreteknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékgigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül.

Az óvoda szép környezetben helyezkedik el, az épületet nagy alapterületű, parkosított óvodaudvar övezi, melyek sokféle szabad levegőn eltölthető tevékenységre ad lehetőséget. Csoportszobák esztétikusan díszítettek, otthonos, barátságos színterei a csoportéletnek.

A játékeszközök kiválasztásánál fontos kritérium az egészségügyi és a pedagógiai szempontoknak való megfelelés.

- A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni
 - Az óvoda biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.
 - Az óvodapedagógusok úgy alakítják az óvoda csoportszobáit, udvarát, berendezéseit, hogy azok a lehető legjobban szolgálják a gyermekek nevelését, fejlesztését.
 - A tiszta, gondozott, esztétikus környezet a feltétele annak, hogy a gyermekek egészséges életmódját biztosítsuk.
 - A gyermekek mozgásának, játékgigényének kielégítéséhez szükséges eszközök a legfontosabb feltételként szerepelnek.
 - A program megvalósításához szükséges tárgyi feltételeket a felszerelési jegyzék tartalmazza.
 - Fejlesztő hatású környezet a tevékenykedtetéshez.
 - Fejlettségi szint figyelembe vétele.
-

- A mozgásban akadályozottak számára a közlekedés, akadálymentesítéssel megoldott.

6.3. Az óvodai élet megszervezése

- A napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez, melyek megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósul meg.
- A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermek egyéni szükségleteihez, a helyi szokásokhoz és igényekhez.
- A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek.
- A jó napirendet a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi.
- Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva játék kitüntetett szerepét.
- Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.
- Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és ateljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.
- Komplex nevelés, a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése.

6.3.1. Napirend

A napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét.

Az óvodai élet keretét a **napirend** adja. A jól szervezett, folyamatos, rugalmas napirendben a rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, mindennapos testnevelés) segítik a gyermeket eligazodni az időben, szabályozzák tevékenységeit, **ritmust adnak napjának**, és mindezek kihatnak életfolyamataira is.

Az évszakhoz igazodva az óvoda sajátosságait figyelembe véve, a gyermekek mozgásigényét előtérbe helyezve tervezzük meg a csoportok napirendjét.

Szeptembertől – szeptemberig terjedő időszakban az időjárástól függően fokozatosan tudjuk növelni a szabad levegőn eltöltött tevékenységek idejét, amely a gyermekek mozgásában és egészséges életmódra nevelésben döntő szerepet játszik. Fontosnak tartjuk a téli időszakban is a szabad levegőn végzett rendszeres testmozgást, mert ezzel is a gyermekek szervezetének ellenálló képességét növeljük.

A napirend és a heti rend kialakítása helyi adottságok, igények, lehetőségek figyelembevételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik.

NAPIREND

Érkezéstől az udvari játékig	Gyermekek érkezése, fogadása. Szabadon választott játéktevékenység. Játékos, szervezett tanulás csoportos, mikrocsoportos és, egyéni foglalkozási formák alkalmazásával, beszélgetések. Mozgás, testnevelés foglalkozás. Folyamatos tízórai, gondozási teendők ellátása. Hagyományok ápolása, születésnapok megünneplése. Élményszerző séták, kirándulások, közös megfigyelések. Szabad mozgásos játék az udvaron.
Udvari játéktól az ébredésig	Naposi munka feladatainak elvégzése Ebéd, gondozási teendők ellátása. Pihenés-alvás (altató mese, altató-dal, halk zene). Alvás-pihenés, folyamatos ébredés.
Ébredéstől hazamenetelig	Folyamatos felkelés. Csoportszoba rendjének helyreállítása. Uzsonnázás, gondozási teendők ellátása. Játékos egyéni képesség fejlesztés. Szabad, mozgásos játék az udvaron. Találkozás a szülőkkel, rövid információcsere a gyermek fejlődéséről, magatartásával kapcsolatosan szükség esetén.

6.3.2. Heti rend javaslat

A heti rend a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezésében. A heti rend összeállításánál figyelünk arra, hogy **jusson elegendő idő** a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös végrehajtására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend kialakítása az óvodapedagógus feladata. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és gyermek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az **időkeretek is megváltoztathatók. A heti rend nem napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, - projekt, jeles nap, témahét - azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül.** Kivételt képez a testnevelés sajátos feladatai, céljai, speciális eszköz és helyigényei miatt.

6.4. Az óvoda csoportszerkezete

Gyermekcsoportok szervezése

A csoportok szervezésénél fontos szempontnak tartjuk a korosztályok egymáshoz közelítését (kis-középső, vagy középső-nagy), lehetőség szerint részben osztott és/vagy homogén csoportok kialakítását. A horvát csoport vegyes csoportszervezésű.

Beiratkozáskor fokozottan figyelünk a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztására az óvodai csoportok kialakítása során. Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett az igazgató dönt.¹

Horvát nemzetiségi csoport

A csoport kialakításánál a szülők igényeit figyelembe vesszük a nemzeti köznevelési törvény alapján. Az óvodai élet, tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül.

A roma/cigány nemzetiséghez tartozó gyermekeket **integráltan neveljük**. Lehetőségük van az utánzásos mintakövetés alapján az óvodai szokások gyors elsajátítására (pl. WC., mosdóhasználat, étkezési szokások), magyar szókincsük gyarapítására, érzelmi képességeik fejlesztésére, az óvodai közösségbe való beilleszkedésre, baráti kapcsolatok kialakítására.

Jelenlétük elősegíti a tolerancia, a másság elfogadásának kialakulását. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti számtalan élmény és minta, amelyet a közösségben megél a kisgyermek.

6.5. Beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás fontos a kisgyermek számára, mert megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A gyermekeket az óvodapedagógus fogadja, segíti a gyermekeket az új környezet elfogadásában, megkönnyíti a beilleszkedést a közösségbe.

A beszoktatás alatt a szülő csoportban való jelenléte segítség a gyermeknek és óvodapedagógusnak egyaránt. Ehhez azonban a beszoktatás előtt tisztázni érdemes a szülők kompetenciahatárait, és azt, hogy miben kérik a nevelők a segítségüket. Lényeges elvárás a szülővel szemben, hogy más gyermekek ellátásába, nevelésébe, gondozásába ne kapcsolódjon be, és ne sajátítsa ki a pedagógust.

A nevelési év első két hetében a zökkenőmentes beszoktatásban mind a két óvodapedagógus részt vesz.

Az első találkozás az óvodával, alapvetően befolyásolja a gyermek óvodához fűződő későbbi kapcsolatát.

Fontos:

- Fokozatosság.
- Az óvodapedagógus türelmes, szeretetteljes magatartása.
- Óvodapedagógus-gyermek közti szoros érzelmi-testi kapcsolat megteremtése, mely biztonságot ad.
- Óvodapedagógus - szülők együttműködése (előzetes családlátogatás, szülői

¹ A közösségi szokások előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe, biztosítsák a közös élet biztonságát, nyugalmát, a gyermekek védettségét, közösségi érzelmeinek alakulását. 2011. évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről 49§. (4)

- igények figyelembevétele, szülői részvétel a beszoktatás során).
- Az óvodai beíratást követően a leendő óvodások meghívása a gyermeknapirendezvényre.
 - A beíratott gyermekek nyári időszakban történő meglátogatása.
 - a szokásokhoz pozitív érzelmek társuljanak,
 - lassan ismerjék fel a szokások értelmét is,
 - egyéni fejlettségnek megfelelően azonosuljanak a közösségi erkölcsi igényekkel,
 - az óvodai évek alatt a szokások finomítása, fejlesztése,
 - fontos a fokozatosság, önállóság a szokások alakításánál.

A gyermekek fejlődése, társas kapcsolataik alakulása, maga a közösségi élet a tevékenységek rendszerében valósul meg:

- a különböző tevékenységek alkalmazkodjanak a gyermekek életkorához és egyéni fejlettségéhez,
- kedvük és érdeklődésük szerint választhassák meg a tevékenységet a gyermekek,
- lehetőséget kell adnunk arra, hogy az élményeket változatosan dolgozhassák fel, akülönböző tevékenységek zavartalanul folyjanak.

6.6. A gyermek megismerése, mérése, fejlődésének nyomon követése

Az óvodai élet során a megismerés, a gyermek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az óvodába lépés pillanatában kezdődik és folyamatos. Egyénileg és folyamatosan nyomon követjük a fejlődést, hogy számukra a legoptimálisabb fejlesztő hatásokat biztosítsuk. Minden gyermek „más”, saját kompetenciákkal rendelkezik, a fejlődést elsősorban saját magához kell mérni. A megismerésben első lépcső az óvodába lépést megelőzően a szülő, akivel anamnézist veszünk fel, a gyermek adott állapotára, fejlődésére vonatkozó információt gyűjtünk.

A megfigyelés, mérési eljárás az adott pillanatot értékeli, egy adott állapotot rögzít. A gyermek folyamatosan fejlődik, változik, az érés (lélektani folyamat) folyamatosan megy végbe.

Cél:

A hatékony nevelés, melynek alapfeltétele a gyermek egyéni, értelmi sajátosságainak megismerése.

Feladat:

- Az óvodapedagógus ismerje meg a gyermek fejlettségét. Minél több ismeretet igyekezzon szerezni a gyermekről természetes közegében, természetes tevékenységében való részvétele során.
 - A gyermek fejlettségére vonatkozó megfigyeléseit, méréseit rögzítse, a megfigyelések értékelését végezze el. Az eredményekre építve készítse el a gyermek egyéni neveléséhez-gondozásához a fejlesztési tervet.
 - A fejlesztés során változatosan alkalmazza a hagyományos és korszerű módszereket. A fejlesztéshez szükséges eszközök sokszínűek (játék -, saját készítésű-, fejlesztő eszközök).
 - Az óvónő a gyermek kedvelt játékát, játéktevékenységeit az óvodai életben való
-

részvételét, fejlődését folyamatosan nyomon követő megfigyelési, mérési eredményeit, az ahhoz kapcsolódó szakmai intézkedéseit a gyermek saját portfóliójában dokumentálja.

- A gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét **szükség szerint, de legalább félévenként** rögzítse. Rögzítse a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.
- A gyermek fejlődését nyomon követő portfólió alapján a szülőt az óvodai élet folyamán rendszeresen tájékoztatja.
- Az óvodapedagógus az egyéni fejlesztési folyamathoz kapcsolódóan a szakpedagógus kollégáktól az általuk nem ellátott gyermekek esetében is szakmai konzultációt, esetmegbeszélést kérhet.
- **Az SNI gyermek fejlesztési tervét a szakértői véleményre alapozva és a fejlesztésben közreműködő speciálisan képzett pedagógus munkájával összehangoltan készítse el.**
- A HHH gyerekek szüleit félévente szóban és írásban tájékoztatja.
- A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok: a tárgyyszerűség (objektivitás), a hitelesség, az árnyaltság, a rendszeresség és a folyamatosság.

Az óvodai nevelés tartalma lefedi az óvodás gyermek személyiségének komplex fejlesztését, az egyénre szabott módszerekkel, eszközökkel.

A fejlődés elősegítésében feladatunk:

- Segítsük hozzá a gyermeket tehetségük kibontakozásához.
 - Biztosítsuk a szabad önkifejezés lehetőségét.
 - A gyermekkel való kapcsolat legfőbb jellemzője a szeretet és az elfogadás legyen.
 - Segítsük elő a gondolkodás és a kreativitás fejlődését problémahelyzetek teremtésével.
 - Biztosítsunk tevékenység lehetőségeket, amelyekben egész testével, valamennyi érzékszervével részt vesz.
 - A folyamatos és rugalmas napirendet biztosítása.
 - A gyermek és a nemzetiséghez tartozó, illetve a migráns gyermek hagyományápolását, fejlesztését szolgáló lehetőség biztosítása.
-

A gyermek egyéni fejlődésének dokumentálása

Korcsoport	Dokumentáció	Határidő
Kiscsoport	Személyi lap- Anamnézis / adatlap	Belépéskor
	Megfigyelési tapasztalatok a családlátogatásról, beszoktatásról	A beszoktatás befejezésekor
	Megfigyelési tapasztalatok 3-4 éves gyermekekről	A belépést követő két héten belül
	Megfigyelési tapasztalatok 3-4 éves gyermekekről/ismétlő	Június 30.
	<u>Ismétlő kiscsoport</u> esetén az Alma mátrix- egyéni fejlesztési terv	Szeptember 30.
	<u>Ismétlő kiscsoport</u> esetén az Alma mátrix- Junior év végi szöveges értékelés	Június 30.
Középső csoport	Alma mátrix – egyéni fejlesztési terv készítése	Szeptember 30.
	Fejlettségmérő lapok kitöltése a területek százalékos meghatározása, csoportonkénti összesítés	Január 31.
	Alma mátrix- Junior év végi szöveges értékelés	Június 30.
	Szükség esetén szakemberhez irányítás	
Nagycsoport	Alma mátrix – egyéni fejlesztési terv készítése	Szeptember 30.
	Fejlettségmérő lapok kitöltése a területek százalékos meghatározása, csoportonkénti összesítés	Január 31.
	A tankötelezettség alól való felmentéshez, a szülő által igényelt óvodai szakvélemény elkészítése	Január 15.
	Alma mátrix- Junior év végi szöveges értékelés	Június 30.

6.7. Dokumentumok

Az óvodapedagógus feladatai

- Az éves munkaterv alapján elkészíti a csoportra vonatkozó havi, éves nevelési tervét(évszaknak megfelelően,)
- Horvát csoportban horvát és magyar nyelvű nevelési terv készítése, összehangolása,.
- Heti rend és napirend összeállítása
- A nevelőmunka folyamatos értékelése
- Csoportnapló vezetése
- Felvételi-mulasztási napló vezetése
- A gyermek egyéni fejlődési lapjának rendszeres vezetése,
- Óvodai szakvélemény kiállítása.

Kötelezően vezetett szakmai, tanügy igazgatási dokumentációk a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 87.§.-93/A.§.-ai alapján.

6.8. Ünnepek, rendezvények, hagyományok

Célja egyrészt a természet és a gyermek közötti pozitív viszony kialakítása, a környezetet szerető, védő, óvó érzelmi kapcsolat erősítése, a környezettudatos magatartás megalapozása, az óvoda-család kapcsolatának mélyítése, a hagyományok ápolása, másrészt a gyermekek a cselekvéseken keresztül olyan, későbbi életére is meghatározó élmények nyújtása, amelyek

a szűkebb környezetéhez, - társaihoz, óvodájához, lakóhelyéhez, szülőföldjéhez való kötődéséталapozzák meg.

Feladat:

- A hagyományőrzés, a népi kultúra ápolása
 - A kisgyermek nevelésébe olyan értékek beépítése, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart (Ormánság hagyományai).
 - Milió megteremtése, melyben a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve népünk nemzeti gyökerei tovább élnek, s a mai gyermek is megismerheti szépségét, értékét.
 - A szülők igényeinek figyelembe vételével az óvoda hagyományosan évről-évre megrendezésre kerülő ünnepeinek, rendezvényeinek megszervezése.
-

Hagyományos ünnepek
Adventi készülődés
Mikulás (titokzatos ajándékozás)
Karácsonyvárás (családias hangulat, süteménykészítés, ajándékozás)
Farsang (mókázás, bolondozás, tánc, versenyjátékok)
Húsvét (tojásfestés, locsolkodás, ajándékozás)
Anyák napja interaktívan
Évzáró, ballagás
Gyermeknap (közös játékok, versenyek)
Egyéb rendezvények, népi hagyományok ápolása
Oviolimpia/Apák napja – Sportnap
Tücsök Dömötör nap - Nagyszülők napja – Szent Mihály napi vásár (az őszi folyamán)
Anyatejes Világnap
Mit tehetek a Földért témahét/Földünkért világnap (október 3. hete)
Márton nap (nov.11.)
Idősek otthonának látogatása (örömszerzés)
Születésnap (ajándékozás örömeinek átélése)
Csoportkirándulás (ősszel, tavasszal, szülők bevonása)
Téltemetés (február vége, kiszabás égetés)
Kísérletek hete
Újrahasznosítás hete
Májusfaállítás – majális (közös szervezés az első osztályosokkal)
Májusfadöntés (közös kitáncolás)
Pünkösddőlés (húsvét utáni 50. napon)
Bábelőadások, mesejátékok
Séta (ismeretek szerzése, megfigyelése, kutakodások a természetben)
Víz napja
Zöld hét/ Föld napja (kirándulás, környezetvédelem)
Állatok Világnapja
Madarak és fák napja
Március 15. – Nemzeti ünnep
Horvát nap
Roma/Cigány multikulturális nap
Egészséges, mint a makk - témahét
Meseünnep témahét
Teddy Maci kórház – játékos egészségnevelés
Madárkarácsony – téli madáretetés

6.9. Az óvoda kapcsolatai

6.7.1. A szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének formái

A gyermekek fejlődéséhez az érzelmi biztonság megteremtését elsősorban a család biztosítja, de az óvodának kötelessége azt folytatni, kiegészíteni.

A gyermekek életvitelét a családok szokásrendszere, sajátossága határozza meg, ezért fontosnak tartjuk, hogy megismerjük azt, és összehangolva, közösen együttműködve fejlesszük a gyermekeket.

Az együttműködés egy folyamat, pontosan kell tudnunk, hogy **mit várunk el egymástól,** ennek alapja a rendszeres véleményfeltárás.

Az együttműködés célja:

- A szülő, gyermek, pedagógus hatékony együttműködése.
- Az óvoda és családok egymás iránti tiszteletének, bizalmának erősítése.
- Kölcsönös segítségnyújtás, a pedagógiai együttműködési formák, lehetőségekfeltárása.
- A gyermekén keresztül pozitív hatás gyakorlása a szülőkre.

Az együttműködés feladatai:

- Az óvoda alapelveinek, céljainak, feladatainak összehangolása az együttműködés érdekében.
- Konkrét feladatok meghatározása az eredményes együttműködés érdekében.
- A partneri igények, elégedettség- és elégedetlenség mérési módjának meghatározása.
- A gyermeki, szülői és pedagógus jogok és kötelezettségek megismertetése.

Az együttműködés formái:

A szülőkkel történő együttműködés már az óvodába lépés előtt megkezdődik. (családlátogatás, nyílt nap, nyilvános rendezvény – gyermeknap, szüret, stb.)

A kapcsolattartás formái intézményünkben:

FORMÁLIS	INFORMÁLIS
családlátogatás értekezletek, szülői találkozók fogadóóra projektnapok, témahetek szabadidős programok Szülői munkaközösség munka délutánok közös ünneplések, nyílt napok bemutató foglalkozás nagyszülők napja	napi beszélgetések online beszélgetések zárt közösségi csoportok faliújságon közzétett hírek üzenő füzet a szülő rendszeres tájékoztatása a gyermek egyéni fejlődéséről esetmegbeszélés szakember bevonásával kérdőívek képek, videók

Az óvodapedagógus kettős feladata a fejlesztés során:

- a gyermekek fejlesztésének céltudatos megvalósítása
- a szülő felé gyakorolt rendszeres, szervezett kapcsolattartás

A gyermek – szülő – pedagógus közös programjai:

Kapcsolattartás formája	Cél, tartalom	Munkaforma
Beiratkozás	- ismerkedés az óvodával - az óvoda házirendjének megismertetése	- egyéni beszélgetés
Családlátogatás	- a gyermek életkörülményeinek megismerése - a szülők szemléletmódjának megismerése	- egyéni beszélgetés - játék a gyermekkel
Óvodakezdés, befogadási időszak	- ismerkedés az óvoda szokásrendszerével - a szülő-gyermek kapcsolatának megismerése - kölcsönös bizalomépítés - „fájdalommentes” elválás biztosítása	- közös játék - közös tevékenykedés a szülővel, gyermekkel
Nyílt napok	- Betekintés az óvoda mindennapjaiba	- megfigyelés - közös megbeszélés - egyéni problémák megbeszélése - nevelési tanácsadás
Szabadidős programok, projektnapok,	- közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése - a játék fontosságának erősítése a szülőben - életmódkultúra alakítása - a közösségi szellem ápolása, erősítése - az egészséges életmód szemléletének alakítása - egészséges életmódra nevelés - a szabadidő hasznos eltöltésének szorgalmazása - meghitt közös együttlétek - közös játékélmény - családi kapcsolatok mélyítése - közös természetszépítés - közös munkálkodás	- közös játék (versenyjátékok, társasjátékok, ügyességjátékok, stb.) - csoportokon belüli, óvodánbelüli, intézményi szintű vetélkedések - kirándulások - túrák - közös játékok - közös főzés, sütés - közös együttlét - beszélgetés - növények ültetése
Ünnepek, rendezvények	- az ünnepek és előkészületek közös megszervezésével, lebonyolításával az óvoda-család kapcsolatának mélyítése - hagyományápolás	- szervezés - közös ünneplés - vidám vetélkedés

A szülőknek szervezett programok:

Kapcsolattartás módja	Cél, tartalom	Munkaforma
Értekezletek, szülőitalalkozók	- az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése - jellemző problémákra (egy-egy probléma köré csoportosult szülők fóruma) szakemberek bevonása	- előadás - csoportos beszélgetés
Munkadélutánok	- kellemes hangulatú közösjáték- és tevékenységi eszközök készítése - az elkészített eszközök hasznosságának bemutatása - egymás megismerése	- közös munkatevékenység - beszélgetés
Szülői Szervezet	- szülői feladatok koordinálása - szülői kezdeményezések megvalósítása - szülők érdekképviselése	- megbeszélés - tájékoztatás
Szülők bálja (igény szerint) Alapítványi bál	- az óvoda támogatási lehetőségeinek bővítése - közösségépítés - szülők-dolgozók kulturált kapcsolódásának biztosítása	- szervezés - kulturált szórakozás

Az együttműködés várható eredménye:

- Megteremtődnek azok az együttműködési formák, melyekkel közösen segítik a szülőkés az óvoda a gyermekek személyiségfejlesztését, képességeik kibontakoztatását.
- Az óvoda a szülőkkel karöltve, azonos célokkal, követelményekkel biztosítja a gyermekek fejlődéséhez a leoptimálisabb környezetet.
- A szülők naprakész információhoz juthatnak gyermekeik fejlettségéről.

6.7.2. Óvodánk további kapcsolatai

Partnereink	Kapcsolattartás formái:
<p>Család</p> <p>Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Fontos a családlátogatás, így betekintést nyerünk a gyermek környezetébe. A kölcsönös információ csere, beszélgetés, jó hatással van a kapcsolatra. A szülőkben él az igény, hogy gyermekeik mindennapjaiba betekinthessenek, véleményüket meghallgassák, akár egyetértésüknek, akár kételkedésüknek adnak hangot.</p> <p>Cél az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban valósuljon meg. Alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás. Az óvodapedagógus ismerje meg a családok életmódját, a gyermekek helyét a családban. Fogadja el a szülők kérését, javaslatát, esetleg bírálatát. Vegye figyelembe egyéni igényeiket, szokásaikat. Az óvoda minden dolgozója előítélettől mentesen közeledjen minden családhoz.</p> <p>A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élő gyermekek szüleivel megértő, bizalmat ébresztő magatartással kezdeményezzen kapcsolatot. Amennyiben szükséges, kérje a gyermekvédő hatóságok segítségét.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az óvodába kerülés előtti családlátogatás, visszatérő látogatás a HHH gyerekeknél. • Anyás beszoktatás • Napi kapcsolattartás, párbeszéd (tájékoztatás a napi eseményekről) • Írásbeli tájékoztatás (házirend, óvodaprogramja, nevelés nélküli napok, szünetek, ünnepek, stb.) • Fogadóóra: szükség szerint óvodapedagógusi vagy szülői indítványra. • Szülői értekezletek: évente 2-3 alkalommal. • Lehetőség biztosítása az óvodai életbe való betekintésre, szülői kérésre. Nagyszülők napja • Nyilvános ünnepek • Családlátogatás • Kirándulások • A HHH gyerekek szüleinek háromszor külön fogadása, a gyermekek fejlődésének értékelése miatt.

<p>Szülői Szervezet</p> <p>A szülő és óvoda együttműködésének szervezeti formája. Összekötő kapocs óvoda és szülők között. Feladata, hogy segítséget nyújtson az óvoda célkitűzéseinek megismertetésében, a nevelési elvek tudatosításában, támogassa az óvodát a nevelőmunka feltételeinek fejlesztésében. A Szülői Szervezet legyen koordináló és kezdeményező a folyamatos együttműködésben.</p> <p>Intézményünknek világnézeti kérdésekben semlegesnek kell maradnia, ugyanakkor nevelési időn kívül - amennyiben a szülők igényt tartanak rá - a vallásoktatáshoz szükséges feltételeket biztosítjuk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szülői Szervezet elnökének meghívásanevelőtestületi értekezletekre. • Rendezvényeken való szervezési, lebonyolítási feladatok ellátásában való aktív közreműködés. (gyermeknap, Föld-Víz Világnap) • Évente 1-2 alkalommal beszámoló, feladatok, problémák megvitatása. • Írásbeli tájékoztatás • Alkalmankénti párbeszéd (óvodapedagógus, intézményvezető, óvodavezető)
<p>Iskola</p> <p>Cél, az óvoda és iskola együttműködése az óvodások zavartalan iskolai beilleszkedése érdekében.</p> <p>Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet, megkívánja az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összekapcsolását, a két intézmény együttműködését. Az óvoda és az iskola kapcsolatában, tartalmi együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös nyitottság. Az óvodapedagógus és a tanítónő tegye lehetővé, hogy a gyerekek pozitív élmények útján ismerkedjenek meg az iskolai életmóddal. Az óvoda és az iskola együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete és megbecsülése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A tanévnyitó ünnepélyre az óvodapedagógusok elkísérik, a leendő elsősöket, akik kis műsorral készülnek. • Amennyiben az iskola lehetőséget biztosít az óvodapedagógusok számára, úgy a tanítás első napjaiban részt vesznek a kezdeti nehézségek és az átmenet megkönnyítésében. • A gyermekekről az óvodapedagógusok tájékoztatást adnak a tanítóknak. (március, április) • Az iskolába készülő gyermekek szüleinek az iskola igazgatója az iskolában tartott szülői értekezleten tájékoztatást ad a tanévvel kapcsolatos tudnivalókról. (március) • Közös majális az iskolásokkal az óvodában. • Közös sportnap • A nagycsoportos gyermekek óralátogatása az első osztályban (április, május). • A leendő elsős tanítónők meghívása az ünnepségekre, nagycsoportosok közös óvodai ballagására. • Az óvodai gyermeknap alkalmával lehetőséget biztosítunk a volt óvodások visszalátogatására.

	<ul style="list-style-type: none"> • Óvoda-iskola együttműködési tervének elkészítése (szeptember). • Az óvoda és az iskola gyermekvédelmi felelőseinek kapcsolattartása. • Közös részvétel rendezvényeken, továbbképzéseken, tapasztalatcserék.
<p><i>Idősek Otthona</i></p> <p>Célunk, hogy gyermekeink még nagyobb tisztelettel vegyék körül az idős embereket. Tiszteljék a kort, legyenek toleránsak, tudjanak alkalmazkodni az idősebb korosztályhoz. Tudják kifejezésre juttatni érzelmeiket a találkozások által.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A mindenkor kijelölt csoport köszönti az idősek hete alkalmából az ott tartózkodó időseket (október) kis műsorral. • Karácsonyi műsor • Májusban műsorral köszöntjük az idősebbeket. (anyák napja)
<p><i>Térség óvodái</i></p> <p>Fontos az intézmények közötti folyamatos kapcsolattartás. Az intézmények alakítsanak ki olyan tartalmi kapcsolatot, mely során egymás nevelőmunkáját megismerhetik, segíthetik. Kapcsolattartás a régióban megtalálható nemzetiségi óvodákkal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirándulások keretében egymásmeglátogatása. • Megbeszélés, szakmai nap, tapasztalatcsere. • Szakmai segítségnyújtás • Közös sportnap, szüreti mulatság, egyéb rendezvények szervezése a gyermekeknek.
<p><i>A horvát nemzetiségi önkormányzat</i></p> <p>Fontos olyan tartalmi kapcsolat kialakítása, amelynek során a horvát nemzetiségi önkormányzat megismerkedhet az intézmény munkájával, betekintést nyerhet az életébe. Gyermekeink az év folyamán kis műsorral szívesen szerepelnek a különböző rendezvényeken, ha szükséges. (horvát bál, horvát est, ormánsági napok).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • intézményvezető tartja a kapcsolatot • üléseken való részvétel • egymás rendezvényein való megjelenés • továbbképzéseken, konferencián való részvétel (óvodapedagógusok)
<p><i>A testvérváros óvodájával – Suho Polje</i></p> <p>Fontos az intézmények közötti folyamatos kapcsolattartás. Az intézmények alakítsanak ki olyan tartalmi kapcsolatot, mely során egymás nevelőmunkáját megismerhetik, segíthetik. Évente 1-1 alkalommal cserelátogatás óvodapedagógusi szinten. Gondolataink, tapasztalataink kicserélése. Szakkönyvek adományozása által egymás munkájának segítése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • intézményvezető és a nemzetiségi óvodapedagógusok tapasztalatcseréje. • Egymás rendezvényein való részvétel. • E-mail, telefon

<p><i>Fenntartó Önkormányzatok</i></p> <p>Ismerjék az intézmény munkáját, pedagógiai programját. Közös megbeszéléseken való részvétel, kapcsolattartó az intézményvezető. Az intézményvezető éves beszámolója a nevelési év rendjéről.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kölcsönös tájékoztatás, • egyéni megbeszélések, • beszámoló, • pályázatok
<p><i>Egészségügyi Központ</i></p> <p>A gyermekek egészségügyi gondozását látják el, rendszeresen ellenőrzik egészségügyi állapotukat, nyomon követik fejlődésüket. Kapcsolattartás a gyermekorvossal, védőnővel, fogorvossal, üzemorvossal. (baba-mama klub, egészségügyi szűrés, stb.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anyatejes Világnap alkalmával, gyermekműsorral köszöntjük az anyákat. • óvodapedagógus foglalkozásvezetése • egészségügyi szűrések, • státuszvizsgálatok, • tisztasági ellenőrzések • látás, hallás vizsgálat • esetmegbeszélés, • előadások szervezése szülőknek, gyermekeknek
<p><i>Egészségügyi intézmény, rehabilitációs intézmény</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek nevelése-oktatása esetében az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény célfeladatot állapíthat meg, annak érdekében, hogy a tartósan beteg gyermek biztosan teljesítse a tankötelezettségét.
<p><i>Közművelődési Intézmények</i></p> <p>Szolgáltatásaikkal színesíthetik az óvodai élet mindennapjait. Sportcsarnok, könyvtár, Múzeum, strand, közösségi ház, ezek látogatása, rendezvényeken való részvétel a gyermekekkel közösen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Községi Ház által szervezettprogramokon részvétel – képzőművészeti kiállítás, játszóház, naiv művészeti kiállítás – közös élményszerzés, ismerkedés más világgal. • Rendszeres látogatás a sportcsarnokba – nagycsoportos óvodásaink testnevelését szolgálja. Nagy tér, több eszköz. Cél, a gyermekek mozgásigényének kielégítése. • Évente egy-egy alkalommal ellátogatunk a Könyvtárba, Múzeumba, Strandra, – közös élményszerzés, viselkedéskultúra nevelés.

<p><i>Roma nemzetiségi önkormányzat</i></p> <p>A folyamatos kapcsolat a családi és az óvodai nevelés összehangolását segíti. Segítik a roma/cigány családok meggyőzését minden szükséges esetben, az óvodai nevelésfontosságáról.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Intézményi dokumentumok esetén egyetértési jogok gyakorlása, tájékoztatás. • Beiratkozás segítése. • Kölcsönös meghívások rendezvényekre, értekezletre. • A roma koordinátor közreműködésével aszülők megnyerése a hiányzások csökkentésére.
<p><i>Egyházak</i></p> <p>Az óvoda biztosítja a helyet és az eszközöket a foglalkozásokhoz. Kapcsolattartás módja: a gyermekeknek szervezett foglalkozás hetente a felekezeti hovatartozás szerint.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kapcsolattartó az intézményvezető, intézményegység-vezető.
<p><i>Sellye Család és Gyermejjóléti Központ, Gyerekesély Iroda</i></p> <p>A kapcsolattartás célja, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve megszüntetése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A felmerülő problémák megbeszélése, tanácsadás, közbenjárás. • Folyamatos illetve szükség szerinti részvétel az esetmegbeszéléseken óvodába járó gyermekekkel kapcsolatos ügyekben. • Az óvoda vezetője és a szakszolgálat képviselője vagy vezetője folyamatos kapcsolatot tart fenn. • Az óvoda figyelembe veszi a szakszolgálat által javasolt szakemberek véleményét, javaslatát.
<p><i>Baranya Megyei Pedagógiai szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága, Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Sellyei Tagintézménye Járási Szakértői bizottság POK</i></p> <p>A szakszolgálat pszichológiai, logopédiai, gyógypedagógiai szakrendelés keretén belül foglalkozik a gyermekekkel és szüleikkel. Feladatkörükhöz tartozik ezek diagnosztikai vizsgálata, foglalkoztatása és más terápiás tevékenységek. Pedagógiai-, szakmai-, szolgáltató intézmények: Nevelési Tanácsadó, speciális képességeket vizsgáló Szakértői</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nevelési év elején a felmérés által problémásnak ítélt gyermekeket javasolják további vizsgálatra, nevelésitanácsadóba, szakértői bizottsághoz. • Írásbeli tájékoztatás, visszajelzések a két intézmény között. (időpont egyeztetés, szakvélemény megküldése) • A szakszolgálat által kihelyezett utazó pedagógusok felmérik a logopédiai eseteket, illetve a felzárkóztatásra szoruló gyermekeket. • Esetenkénti konzultáció • Minden év december 15-ig

<p>és Rehabilitációs bizottság, a Korai fejlesztő.</p>	<p>jelezzük a szakmai szolgáltató felé a vizsgálatra javasolt gyermekeket.</p>
<p>Eseti kapcsolatok</p> <p>Az óvodát külső kapcsolataiban az intézményvezető és az intézményegység vezető képviseli. A feladatát megoszthatja, átadhatja - a kapcsolat jellegétől függően - eseti megbízás alapján a nevelő testület tagjainak, illetve a vezető helyettesnek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rendőrség, polgárőrség, Mentőszolgálat, Tűzoltóság – rendezvényeken való közreműködés, tanácsadás, ellenőrzés. • Alapítvány Kuratóriuma • OTP • Civil Szervezetek • Bíróság • Dráva Alapítvány • Városi Sportkör • Óriástakaró • Duna-Dráva Nemzeti Park • Munkaügyi Központ • Középiskolák közösségi szolgálatának segítése • Szponzorok • Egyéb partnerek

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

6.10. Intézmény sajátossága

„A zene varázslata” – komplex képességfejlesztés a zenei játékokkal

A zene mindig közvetlen érzelmeket kelt, ami a gyermek cselekedeteit befolyásolja, motiválja. Az éneklés és a zene hallgatása fejleszti a gyermekek érzékenységet, fogékonyságát.

Célja:

- ✚ erősíti a zene iránti fogékonyságot,
- ✚ alapot adnak a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez,
- ✚ elősegíti a gyermekek, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését az zenei nevelésen keresztül,
- ✚ képessé teszi a gyermekeket arra, hogy ráhangolódjanak a másakra, elfogadják egymást,
- ✚ segíti a szociális kapcsolatok épülését,
- ✚ hat az érzelmi, értelmi, szociális területekre, motorikus képességfejlesztésre,
- ✚ lehetővé teszi, hogy minden gyermek saját képességei alapján vegyen részt a zeneijátékokban,
- ✚ segíti a mozgáskultúra fejlődését és az önkifejezést.

A zenei játékok nemcsak az ének-zenei foglalkozásokat, hanem a pedagógiai programban

megjelenő többi nevelési terület megvalósítását egészíti ki.

A zenei fejlesztések a beszédet, mozgást, azzal együtt a kognitív képességek kialakulását segítik elő. A zenei játékokkal a fejlesztés komplex formában történik (dalok, mondókák, hangszerek, helyzetek). A gyermek azt tanulja meg könnyen, amihez pozitív élmény, érzés köti. A legjobb kognitív fejlesztés a JÁTÉK. Ha a játékok változatosak, nem unják meg túl hamar. A nagymozgások és a zene együtt a leghatásosabb, mert egyszerre biztosítja a mozgást, játékot, zenét és ritmust, kapcsolatot a kortársaikkal. A zenei játékok segítik a gyermek aktivitását.

„Mire tanít a víz? Minden irányból körülvesz bennünket.”

A víz, mint az egyik legfontosabb elem, jelen van mindannyiunk életében, a felnőttekben ugyanúgy, mint a gyerekekben. A gyerekek megtapasztalják a víz jelenlétét minden évszakban.

Felhívjuk a figyelmüket a vízzel való takarékoskodásra. A víz az egyik legkedvesebb játéka a kicsi gyerekeknek. Élő, megfogható, elvarázsolható: mindig más és más arcát mutatja.

Célunk, hogy a témahét során a "víz, mint élelelem" megjelenjen a nevelési területeken (külső világ tevékeny megismerése, irodalmi nevelés, ének-zene, vizuális nevelés, mozgás, munka, erkölcsi nevelés, anyanyelvi nevelés). A tevékenységek vezetése többszintű differenciálással valósul meg, és a várható fejlettségi szint elérése az egyéni képességekhez igazodva történik.

Az eltérő háttérrel, illetve fejlettséggel rendelkező gyermekek szocializációjának elősegítése, kompenzálása. A kulcskompetenciák fejlesztése az integrációt segítő módszertani elemek beépítésével történik. Fontos az esélyegyenlőség megteremtése.

Gyakorlatunk jól beilleszthető az óvodai nevelés tevékenységrendszerébe, elősegíti a komplex tapasztalatszerzést, a kompetencia eszközrendszerének eredményes alkalmazását. A témahetek összeállítása az óvodás gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodik. A helyi programba épített kompetencia alapú óvodai neveléssel, differenciált szervezéssel, kooperatív technikák alkalmazásával valósítjuk meg. A gyermekek a játékon, a saját tevékenységükön keresztül, kísérletezések közben szereznek ismereteket, új információkat. A tevékenységek ébren tartják bennük a vágyat a környező világ játékos megismerésére, annak örömteli átélésére. Biztosítja, hogy minden gyermek nyitott legyen, kialakít egy összetartozást, és segít a pozitív énkép kialakításában.

Boldogságóra program

A boldogságóra program óvodai megvalósítóiként többet szeretnénk nyújtani óvodásainknak, mint a testi egészség. Célunk, hogy óvodásaink életében minél több szeretet, barátság és nemes cselekedet legyen. Szeretnénk, hogy az óvodánkba járó gyerekek lelkesen tanuljanak, legyenek képesek szembeszállni a kihívásokkal, legyenek büszkék saját eredményeikre, mindemellett legyenek hálásak azért, amit másoktól kaptak. Tudatosodjon bennük a pozitív együtt gondolkodás, a pozitív hozzáállás erősítése önmagukhoz, társaikhoz, környezetükhöz. Javuljon a problémamegoldó képességük, erősödjön az önmagukba vetett hitük.

A program célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a szülők, gyermekek vagy épp kollégák elé, hanem hogy vezérfonalat, egy másfajta szemléletmódot adjon az óvodás

gyermeknek, szülőnek, dolgozóknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint lehetőséget adjon a testi-lelki egészség megtartásához és tudatosításához.

A program eszköztára sokrétű, az egyéni és a csoportos tanulást változatosan támogatja. Az órák alapja a bátorító, megerősítő pedagógiai attitűd. A foglalkozásokon helyet kap a feszültségoldás, relaxáció, meditáció, a saját tapasztalatok, élmények felidézése éppúgy, mint a közös gondolkodás vagy az új tudás élményalapú konstruálása. A boldogságóra foglalkozásokon többek között szerepe van a zenének, rajznak, improvizációs játékoknak, és számos más alkotó tevékenységnek is. Ezen közös tevékenységek az óvodai csoportot összetartó csapattá kovácsolják, erősítik a baráti és társas kötelekeket, pozitív hatással vannak a gyerek-szülő kapcsolatokra, sőt, az egész óvodai kollektívára is. A program témáit 10 hónapon keresztül ismertetjük meg a gyerekekkel.

A program témái a következők:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Jó cselekedetek gyakorlása
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A program megvalósításához segítséget nyújt számunkra a Boldogságóra kézikönyv és a hozzá tartozó munkafüzet, valamint a programhoz készült zenei CD-k használata.

Óvodánkban azért alkalmazzuk a boldogságóra programot, mert fejleszti a gyermekek problémamegoldó képességét, emellett szélesíti a gyerekek látókörét és gondolkodásmódját. Ugyanakkor testi, szellemi és társas erőforrásokat épít, ellensúlyozza a negatív érzelmet, óvja a gyermekek mentális egészségét. További előnye a programnak, hogy csökkenti az agressziót a gyermekközösségben. A program hatására javulnak a gyerekek tanulási eredményei, s miközben foglalkozunk velük, mi magunk is fejlődünk, boldogabbá válunk.

Zöld óvoda

Célja és feladata:

- A fenntarthatóságra nevelés erősítése.
 - A helyes és egészséges életvitel, a környezetbarát szemléletmód tudatosítása, népszerűsítése.
 - Az óvodás gyermek környezettudatos állampolgárrá nevelése.
-

- Az óvoda dolgozói, egész felnőtt közössége a szülők környezettudatos szemléletének formálása.
- Az óvoda környezetében lévő helyi közösségek értékeinek megismerése, védelme.
- A partnerkapcsolatok bővítésével a nevelés színhelyeinek kiterjesztése, a lakókörnyezettel való harmonikus kapcsolat kialakítása.

A Zöld óvoda sajátosságai átszövik az óvodai élet valamennyi tevékenységformáját, beépülve a mindennapokba a csoportok szokás- és szabályrendszerébe. Az éves munkaterv és az arra épülő tematikus terv a évszakköröknek megfelelően épül fel, figyelembe véve a zöld jeles napokat.

7. Az óvodai élet, tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

7.1. Játék

Cél:

A gyermek szabad képzettársításának elősegítése, a gyermek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása, örömlélmény biztosítása.

A szabad játék minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A játék a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődését. A pedagógus a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék folyamatában az **óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.**

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásban, továbbá a játékos tevékenységszervezésében is meg kell mutatkoznia.

Feladat:

- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során.
 - A gyermekek beszédkészség fejlesztése.
 - A szabad játék folyamatosságának megteremtése.
 - **A csoportban és a szabadban történő játék során csak annyi szabályt vezessen be az óvodapedagógus, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.**
 - A kreatív légkör segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.
 - Az óvodapedagógus irányító, segítő, ötletadó szerepe mindig a játszóik igényeihez igazodjon. Az irányítás nem lehet, nem válhat állandó fegyelmezéssé, a gyermekek zaklatásává.
 - **Cselekvéses felfedezéssel tanulás elősegítése.**
 - Különböző fejlettségű gyermekek együttjátzásának segítése. Az óvodapedagógus teremtsen meg annak feltételeit, hogy minden gyermek saját igényeinek megfelelően
-

játszhasson gyakorló-, szerep-, konstrukciós-, építő-, szabályjátékot, barkácsolhasson, bábozhasson, ha akar.

- A **horvát** nemzetiségi csoportnál a nyelvi nevelésben a játéknak kiemelkedő szerepe van. A gyermek sokféle módon valósíthatja meg önmagát.
 - Az **irányított játéknál** eldöntheti a gyermek, hogy él-e a felkínált lehetőséggel. Feldolgozzuk a közös élményeket. A játék ismétlése biztonságérzethez, kiegyensúlyozottsághoz vezet.
 - A **gyakorlójátékokat** (ujj-játékok, ügyességi játékok, értelmi és gondolkodást fejlesztő játékok,) könnyen megértik, s az ismétlések miatt gyorsan megtanulják. Az óvónőt utánozva, jól artikulálva gyakorolják a kiejtést, és pozitív benyomást nyernek a produktív nyelvhasználatban. (Megnevezik a tárgyakat, dolgokat, élőlényeket és ráébrednek a könnyen tanulhatóságra.)
 - A **szabad irányított szerepjáték**, a szabad előadás egy formája. A párbeszéd a szerepcseré által a nyelvi nevelés fontos területe. A jól ismert mese dramatizálásával felébresztjük a gyermekben a kíváncsiságot. A mesefigurák megalkotása közben mimikával, gesztikulációval, magatartásmódokkal is a nyelvet gyakorolja a gyermek.
 - A **kör és mozgásos játékoknak** is nagy szerepük van a nyelvképzésben, s a gyermek identitásának pozitív erősítésében. Ezekkel a játékokkal ápoljuk a nemzetiségi szokásokat, hagyományokat.
 - A **szabályjátékok** (memóriajáték, társasjátékok) hozzájárulnak a gyermek szókinccsfélesztéséhez, aktív nyelvhasználatához, kifejezőképességek gyakorlásához. Összegyűjtöttük nemzetiségi játékaikat, melyek felelevenítései a tradíciók ápolását szolgálja.
- A roma/**cigány** nemzetiség kultúrájának megismertetését a szülők és nagyszülők segítségével alakítjuk ki (játékok, játékkészítés, népdalok, népmesék).
 - Segítjük először a szerepjátékok kialakulását, megismertetjük a különböző játékok funkcióját, használatosságát.
 - A zárkózott, gátlásos gyermekeket bevonjuk az együttes tevékenységbe.
- A **gyengébb képességű, (HHH és az SNI) gátlásos gyermekek a játékban megfélekedzenek, legyőzzék félelmüket, és minden esetben sikerélményhez jussanak az ő képességeiknek megfelelő játékfeladat megoldásával - óvodapedagógusi segítséggel, vagy önállóan -, melyet fokoz az óvodapedagógus elismerése. A feladatadás változatosan történhet attól függően, kinek szól.**
- A gyermek számára a játék a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléghőmérsékletet, helyet, időt, eszközt, és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékhoz.

A feltételek megteremtése az óvodapedagógus feladata

Biztosítja a nyugodt, szabad játék feltételeit. A **léghőmérséklet** kialakítása során vidám, nyugodt, barátságos családi, elfogadó, felszabadult hangulatot teremt. A játéktémákat és azok tartalmát, a csoport életkori arányait figyelembe véve alakítja ki a teremben az állandó és

ideiglenes **játszóhelyeket**. Lehetőséget teremt a játék folyamatában a változtatásokra. A mozgásos és a nyugalmasabb játékok számára egyaránt biztosítja a játék tartalmának megfelelő teret, és „kuckókat”, hogy a játszócsoportok igényeik szerint elkülönülhessenek.

A napirend keretein belül biztosítja a **hosszantartó és zavartalan játékidőt**. Ezáltal lehetőséget nyújt az elmélyült játék kialakulására, a játéktémák kijátszására, a tartalmas alkotások létrehozására. Indokolatlanul nem szakítja félbe a játékidőt.

Jó **szokásrendszer** kialakításával, tapintatos, elfogadó nevelési stílusával megteremt a nyugodt, derűs, szeretetteljes, bizalmas hangulatot.

A játékedv fokozása, a játéktémák bővítése, a tartalom mélyítése érdekében sokoldalú **élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket** szervez, kihasználja az óvoda, a város, a környezet és a szülők kínálta lehetőségeket, sétákat, kirándulásokat.

A gyermekek óvodán kívüli, otthonról hozott tapasztalatait és élményeit is felhasználja a játék tartalmi gazdagítása érdekében.

Az együttjátszó gyermekek csoportjait figyelemmel kíséri, a baráti kapcsolatok alakulását segíti. A **játék továbbfejlesztését** technikai tanácsokkal, új eszközökkel színesíti. Szükség esetén (agresszió, szorongás) védelmet, biztonságot nyújt, segít feldolgozni az élményeket.

Csak akkor avatkozik be, ha pozitív fordulatot kell adni egy nem kívánatos viselkedési formának, vagy zavarják egymást, testi épségüket veszélyeztetik, ha a konfliktusokat a játszócsoport nem képes önállóan megoldani.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint. A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra készítő megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

Játékfajták:

Gyakorló játék

A véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker újra és újra ismétlésre készíti a gyermekeket. Lényege valamilyen újszerű cselekvés ismételtetése, amely örömet okoz. A gyermekek a különböző anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával ismerkednek meg.

Az óvodapedagógus feladata, hogy biztosítsa a mozgásteret és azokat a játékszereket, eszközöket, anyagokat, amelyek alkalmasak a gyermekek mozgásigényének és manipulációs vágyának kielégítésére. A megfelelő eszközök, anyagok a csoportszobában és a szabadban is álljanak a gyermekek rendelkezésére. Ezekből nagyobb mennyiségre van szükség.

Szerepjáték

A gyermekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A szerepjátékban a gyermekek valóságos közösségi életüket élik, benne és általa alakul maga a gyermekközösség. A gyermekek játékukban a hozzájuk érzelmileg közel álló felnőtteket és társakat utánozzák.

Az óvodapedagógus segítse az önkéntességnek, szabad választásnak, önállóságnak érvényesülését a játék megszervezésében, a téma megválasztásában, a szerepek kiosztásában,

a szereplők közötti viszonyok életre keltésében, a játékszerek, eszközök kiválasztásában, a játékhelyzetek kialakításában.

Az *óvodapedagógus feladata*, hogy a félénk, bátortalan, passzív vagy a csoportba újonnan érkező gyermekeket bekapcsolja a játékba, szerepvállalásukat kísérje figyelemmel, segítse, buzdítsa őket, esetleg játsszon velük együtt. Konfliktus esetén törekedjék a gyermek szándékának, belső indítékának megértésére.

Barkácsolás

A barkácsolás a játék igényéből induljon ki, legyen kötetlen. Legyen egy olyan hely vagy sarok, ahol ezek könnyen áttekinthető és elérhető módon tárolhatók. Folyamatosan gyűjtögessenek olyan anyagokat, amelyeket meg tudnak munkálni és ismerjék meg az egyszerűbb technikai fogásokat.

Dramatizálás, bábozás, árnyjáték

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek irodalmi élményeiket szabadon, kötetlen módon **dramatizálják**. Ennek feltétele, hogy az irodalmi alkotások érzelmileg megragadják a gyermekeket, és esztétikai élményt jelentsen a számukra.

A dramatizáláshoz gondoskodjék különféle eszközökről, jelmezekről, kellékekről.

A **bábjáték** fontos a gyermekek számára, mert abban közvetlenül nyilvánulhatnak meg, az átélt cselekvés vagy történet általuk felfogott tartalmát tükrözi. Az óvodai bábelőadások témájául fölhasználhatók népmesék, dalok, versek, rövid elbeszélések.

Bábjáték igazi kifejező eszköze maga a mozgás és ez vizuális élményt is jelent a gyermekeknek.

Építő, konstruáló játék

A gyermekek kockákból, legóból, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, különféle tárgyakat alkotnak. A tapasztalatok hatására a spontán létrejövő alkotások mellett fontos helyet kap az előre elgondolt, meghatározott céllal végzett építés. A gyermekeket az alkotás öröme, a sokféleképpen összeállítható játékszer és építőelem ösztönzi a konstruálásra, „a valamit alkotásra”.

Szabályjáték

Jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok meghatározzák a játék módját, menetét.

A játék jellegéből következik a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. Hallgatni kell a játékvezetőre, meghatározott módon lehet segíteni egymásnak, illetve mindenkinek a saját csoportja érdekeit tanácsos szem előtt tartania.

A szabály betartása vagy megszegése különböző érzelmeket vált ki a gyermekekből, ez nagymértékben meghatározza magatartásukat, egymáshoz és a csoporthoz való viszonyukat.

A szabályjátékban a gyermekek önállósága a szabály önkéntes vállalásában fejeződik ki. Megtanulják a helyes magatartás alapvető formáit: a szerénységet, mértéktartást, az eredményekre törekvést. Fejlődik közösségi érzésük és felelősségtudatuk.

A szabályjátékok egyes fajtái a gyermekek mozgását, mások az értelmi képességeiket fejlesztik.

Mozgásos szabályjátékok: testnevelési játékok, dalos és mondókás népi játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötődik, labdajátékok, mozgásos versenyjátékok.

Értelmi képességet fejlesztő játékok: különböző társasjátékok, képes kirakók,

dominók, kártyajátékok, nyelvi játékok.

Az óvodapedagógus maga is tudjon és szeressen játszani.

Az udvari játékoknál még fokozatosabban ügyeljünk a gyermekek biztonságára, testi épségére, a szabályok betartására. (a nagyobb téri lehetőség miatt).

Változatos játékok szervezésével érje el, hogy a gyermekek szívesen tartózkodjanak a szabadban. **Igyekezzen elérni, hogy minden gyermek szabadon és elmélyülten játsszon.**

Játékba integrált tanulás

A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. Ennek elsődleges terepe a **szabad játék** és a teljes óvodai élet. Az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzését is magában foglalja.

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után, igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdenek. Kivétel ez alól a szervezett mozgástevékenység.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

Egészséges életmódra nevelés terén

- mozogjon sokat a szabadban, találjon ki játékokat,
- bátran mozogjon a játékszereken, tartsa be a szabályokat,
- tudja megszakítani játékát, alapszükségletei kielégítése érdekében,
- játsszon szerepjátékokat, legyen tisztában saját testsémájával,
- vegyen részt sétákon, kirándulásokon, tartsa be a közlekedési szabályokat,
- végezzenek a szabad levegőn mozgásos, énekes szabályjátékokat,
- a környezet változásaihoz (ősz, tél, tavasz nyár) tudjon alkalmazkodni játékában, azévszaknak megfelelő mozgásos játékot szervezzen önállóan,
- öltözetén tudjon változtatni, a hőmérsékletnek és a szabad mozgásnak megfelelően,

Érzelmi nevelés és szocializáció terén,

- a gyengébb képességű, gátlásos gyermekek győzzék le félelmüket a játékban,
 - jussanak sikerélményhez az ő képességeiknek megfelelő játékeladat megoldásával,
 - a nap folyamán önállóan indítsanak, kezdeményezzenek és szervezzenek játékot,
 - önállóan válasszák ki a szükséges eszközöket, ha a játékhoz szükséges, rendezzék át aszobát,
 - konfliktushelyzetekben önállóan döntsenek,
 - tudjanak a közös játék során együttjátszani, mások játékába bekapcsolódni,
 - fogadják el a játékhelyzetekből adódó alá- és fölérendeltségi viszonyokat, fogadják eltársaikat,
 - legyenek toleránsak egymással, a szociális hátránnyal rendelkező gyerekeket fogadják el,
-

- alakuljon ki felelősségtudatuk, közösségi érzésük,
- játék közben ne zavarják egymást, tartsák tiszteletben egymás játékát,
- szerepjáték során szerezzon sok tapasztalatot, ismeretet, tükrözze elképzeléseit, érzelmeit,
- legyen önálló a játék megtervezésében, a szerepek kiválasztásában, az eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában,
- tudjon vezetni, és játszótársaikhoz alkalmazkodni,
- tudjon lemondani egy-egy kedves játékszerről,

Értelmi fejlesztés terén

- szerezzon tapasztalatokat a természeti és tárgyi környezetből,
- beszéljen, kérdezzen sokat, érzelmeit, élményeit, ötleteit mondja el,
- korához mérten játsszon logikai játékokat, vegyen részt nyelvi játékokban, társasjátékokban,
- irodalmi élményeiket szabadon, kötetlen módon dramatizálják,
- készítsenek a konstruáló játékokból játékszereket, használják azt a játékokban,
- legyenek igényesek saját alkotásukkal, érvényesüljön egyéni ötletük,
- fogadja el a játékszabályokat és tartsa be azokat,
- valósítsák meg saját elgondolásukat a játékban, fantáziájuk, hangulatuk, érzelmeikszabadon nyilvánuljon meg,
- tudja a helyes magatartás alapvető formáit,
- építsenek, konstruáljanak, barkácsoljanak a természetben gyűjtött eszközökkel, fantáziájuknak megfelelően.

Funkcionális eszközök a tevékenységformához:

csoportszobai játékok

- Autók, pötyik, babák, húzogatók játékok (Pl. vonat, csiga, elefánt, stb.) babaedények.
- Mozgásfejlesztő játékok (trambulin, billenő deszka, billenőrács-hinta, bady-roll, medvetalp, egyensúlyozó teknő, go-go roller, stb.).
- Összegyűjtött kellékek (ruhák, táskák, övek, dobozok, üvegek stb.) bőrönd, takarók, jelmezek, vasutas sapkák, fejdíszek.
- Termények, termések, fakanalak, hurkapálca, gombok, gyöngyök, csomagolópapírok, kukorica, csuhé, szalma, viasz.
- Kesztyűsbábok, bábparaván, ujjbábok, síkbábok, fejdíszek, mágneses tábla, fakanálbábok, terménybábok, ujjbáb-tartó, kesztyűbáb tartó.
- Fakockák, műanyag kockák, edushape kockák, wesco téglák, legó, legóasztal,
- Társas játékok, képességfejlesztő játékok, fűzőcske, puzzle, dupló játék.
- Íráskészséget, tapintást, érzékelést, szaglást fejlesztő eszközök.
- Meseláda
- stb.

udvari játékok

- Homokozó játék
 - Roller, kerékpár, talicska
 - Favarak, csúszdák, focikapu, homokozók, egyensúlyozó gerenda,
 - Hullahopp karika, gólyaláb, zsákok, kötél, gyerekméretű medence-horgászjáték, labdák.
 - Kosárpalánk, kosárlabda
 - Gyerekméretű kerti szerszámok,
 - Rugós játékok,
 - Színpad, - dramatizálás
 - stb.
-

7.2. Verselés, mesélés

Cél:

- A gyermek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.
- A játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek járuljanak hozzá a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.
- Ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtsanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek **szemléletmódjának és világgépének kialakítására**. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A **gyermek saját vers- és mesealkotása**, annak mozgásával és/vagy ábrázolással történő kombinálása **az önkifejezés egyik módja**. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény.

A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. A mese az indulatok, a szorongás feldolgozására, belső képteremtésre tanít.

A **népmeséknél** - nem kell szó szerint ragaszkodni az eredeti szöveghez. Ilyenkor a mese fordulataiban, stílusában, előadásmódjában, az óvodapedagógus saját személyisége nyilvánul meg.

Mondókához, vershez fontosabb az alkalomszerűség, mint minden más játék, naponta bármikor elkezdhető és befejezhető. A mondóka-, vers- és mesemondás során a hangsúly a szöveget mondó, a gyermekkel játszó felnőtt kapcsolatteremtő beszédén, cselekvésein van. Az **igazi meséhez csend szükséges**, amelyet az óvodapedagógus erőszakos, harsány eljárások nélkül pedagógiai tapintattal, a személyi kapcsolatokat erősítő érzelmi eszközökkel teremthet meg.

Feladat:

- A gyermek, nyelvi képességeinek fejlesztése, a vers, mese, anyanyelvi játékok és dramatikus játékok segítségével.
 - A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása, figyelve a csoport összetételére.
 - A népi mondókákat, verseket természetes helyzetekben beépítjük a gyermekek életébe. Megfelelő alkalmat találva, gyakran ismételve könnyen sajátítják el őket.
 - A népköltészetből olyan anyagot választunk, amelyek fokozzák a gyermekek fantáziáját, és lehetőséget nyújtanak az egyéni kreativitásra.
 - A népi mondókák a nyelvi dallam és ritmus segítségével jól felfoghatóak, s nélkülözhetetlen segítséget nyújtanak a kiejtés tanulásánál. (ritmus, hangutánzás, szójátékok) Ezeknél a játékoknál, nem a szó jelentése a fontos, hanem a rím és aritmus (ujj-játékok, lovagoltatók, vigasztalók, kiszámolók...).
 - A népköltészet hozzájárul a nyelvi érdeklődés fenntartásához, benne örömet talál a gyermek, s kívánja az ismétlést, gyakorlást. Megismeri, és tovább ápolja ezáltal a tájnyelvet.
 - A mesék kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait, fejlettségi szintjüket. (Az ijesztő, félelmet keltő élményeket a hiányos nyelvismeret miatt kerüljük.)
 - A képeskönyvek egyszerű történetekkel igen jól szolgálják a sikeres nyelvi nevelést. Átmenetet jelentenek a gyermek számára a játékeszközök és a könyv között. Jól szolgálják a szókincs fejlesztését, a hallottakat szemléletessé és érthetővé teszik.
 - A tájnyelvi ejtés mód nem hiba. Sőt, kívánatos, hogy a köznyelvi ejtés és szóhasználat mellett az óvodapedagógus beszélje, és mesemondáskor használja azt a tájnyelvet, amelyet óvodásai és azok szülei beszélnek.
 - A **horvát** nemzetiségi csoportnál az irodalom a gyermekek számára az öröm forrása, játék a beszéddel, ritmussal, rímek összecsengésével.
 - A roma/**cigány** gyermekek már nem beszélnek a cigány nyelvet. Magyar szókincsük szegényes, sokszor nem ismerik a környezetükben használt alapfogalmakat, ezért a szókincsgyarapításra képolvasást, hangutánzó játékot, bábozást és rövid mese dramatizálását használjuk.
 - Az irodalmi anyag kiválasztásakor élünk a lehetőséggel és válogatunk a roma/**cigány** népmesékből.
 - Fokozatosan szoktassa rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A többszöri meghallgatás után a **mese, dramatizáló feldolgozása** szókincsük és kifejezőmódjuk bővítésére.
 - A bábokkal való ismerkedés rövid, párbeszédese jeleneteket bemutatása, később a bábok számát, jelenetek időtartamának növelése.
 - A nagyobbakkal kiolvasók, versek ismételtetésére. Az új versek a gyermek élményeihez kapcsolódnak.
 - A mesék, versek cselekményét mozgással, játékkal is kifejezni.
 - Mesélés, verselés napi szintű szervezése, melyhez megteremti az élményszerű befogadáshoz a szükséges nyugalmat.
 - A mondókázás mozgáshoz, játékhoz kapcsolása. A versek mondogatása spontán helyzetekhez, emlékeztető élmény együttesekhez fűzése az utánzási, ismétlési kedvet felkeltve. A verset, mint egészet az elejétől a végéig mond el. A hozzá kapcsolódó gesztusokkal, mozdulatokkal, közös ritmikus beszéddel motivál.
 - Könyvtárlátogatás szervezése a nagyobbaknak.
-

A fejlesztés tartalma

Művészi értékű, népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat válogat az alábbi szempontok szerint:

3-4 éveseknek rövid állatmesék, láncmesék. A versanyag zömét a népi mondókák alkotják, ezek közül is ölbeli játékok, állathívogatók és az ismert költőink ritmikus, játékos versei. Egyenként ölbe véve a gyermekeket, játékos mozdulatokkal, verssel mondókázik (tapsoltató, hintáztató, ujjkiszámoló, vigasztaló mondókák).

- A képekről mesélve éreztesse az óvodapedagógus a szöveg érzelmi és hangulati tartalmát.
- Az év folyamán 8-10 mondókát, verset ismételgessen az óvodapedagógus a gyermekekkel.
- Meghallgatás céljából is sokat verseljünk.
- 2,5 – 3 - 4 éves korban fontos, hogy a mese vagy elbeszélés ne legyen hosszú, a tartalma világos, a mondanivalója a gyermekhez közelálló, szerkezete egyszerű, a nyelve lendületes és képszerű legyen.
- Új mesére 10-12 alkalommal kerüljön sor. A mesélés időtartama 5-10 perc.

4-5 éves korú gyermekeknek egyszerűbb tündérmesék, hosszabb lélegzetű állatmesék, magyar írók modern meséi, valamint verses mesék. A népi mondókák, halandzsza szövegek, kiolvasók alkotják a nagyobb részt. Ezen kívül vidám humoros versek, klasszikus és mai magyar költők versei, művei. Hosszabb, bonyolultabb, elágazó szerkezetű mesék. A valóságot határozottan elválasztják a mesétől.

- A környezetről, az időjárásról, az évszakok megfigyeléséről, állatokmegszemélyesítésével létrehozott mondókák.
- 2-3 kiolvasót, 6-7 verset ismételgessenek rendszeresen a gyermekek, de mondjon az óvodapedagógus sok verset szórakoztatásul is.
- Kerüljön sor prózai állatmesére, halmozó és láncmesékre, egyszerűbb szerkezetű tündérmesékre is.
- 12-14 alkalommal mondjon új mesét. A mesélés időtartama 10-15 perc.

5-6-7 éves korra már kialakul a mesére való beállítódás, a kettős tudat. Így a klasszikus tündérmesék, cselekmény dús állatmesék, népmesék, novellisztikus, realiztikus, tréfás mesék, meseregények kerülnek előtérbe. A versanyagot gazdagítják a népi mondókák, kiolvasók mellett a lírai versek.

- A korábban megkedvelt, megtanult mondókáknak, verseknek gyakori alkalmoszerű ismételgetése.
- A természeti jelenségekre illő mondókák mellett a társakkal való közös játékhoz tanítson az óvodapedagógus 4-5 kiszámolót, hintázó, labdázó, párválasztó, felelgetős mondókát.
- 15-20 magyar verset válogasson, melynek témaköre a gyermekkor élményvilágára épüljön.
- A mesélés időtartama ne haladja meg a 10-20 percet.

Feltételek:

- az óvodapedagógus személyisége, irodalmi, pedagógiai felkészültsége,
 - a gyermekirodalmi fogékonysága,
 - tárgyi feltételek megléte (bábok, bábparaván, ruhadarabok, kiegészítők, nézegetésrealkalmas könyvek).
-

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Szívesen mondjon spontán módon is mondókákat, verseket, meséket.
- Várja, kérje a mesemondást, a feltételek megteremtésében segítsen.
- Figyelmesen, csendben hallgassa végig a mesét.
- A mesekönyv képeit önállóan, hosszan nézegesse, meséljen társainak.
- Képes legyen korának megfelelő bábelőadás cselekményének követésére.
- Legyen igénye a hallott irodalmi művek újra hallgatására.
- Vegyen részt dramatikus és mimetikus játékokban.
- A gyermekben pozitív érzelmi viszony alakuljon ki a nemzetiség nyelve és kultúrkincsei iránt (népmesék, népköltészet, népi mondókák, kiszámolók).
- Lehetőség szerint tájnyelvvél is ismerkedjen meg.
- A nemzetiségi kultúrából merített meséket, verseket, mondókákat, egyéni fejlettség szintjének megfelelően tanulja meg.
- Az iskolaérettséghez szükséges szociális viselkedési formák elfogadása.

Funkcionális eszközök a tevékenységformához:

- Mesekönyvek, verses kötetek, művészeti könyvek, lapozók, Albumok a tanult mondókákról, versekről és mesékről.
 - Mesekuckó, puha párnák, kincsesláda, gyertyák.
 - Bábok, babák, paraván, dramatikus eszközök, fejdíszek, koronák, jelmezek, anyagok.
 - Magnó, mese és zenekazetták, videó, Tv, videokazetták.
-

7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célja:

- Az óvodai zenei nevelés a gyermeket élményhez juttassa.
- Formálja a zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Fejlődjön a gyermekek zenei hallása, ritmusérzéke, zenei emlékezete, játékos zeneialkotókedve.
- A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás segítse elő mozgáskultúrájukfejlődését.
- Az énekes gyermekjátékok sokaságával alapozzuk meg a zenei anyanyelvet.

Feladat:

- A környezet hangjainak megfigyeltetése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, az énekes játékok a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, ez felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
 - Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenység, melyben a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.
 - Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása mely megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
 - Az énekes népi játékok, a kortárs művészeti alkotások igényes válogatása elősegíti a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakítását.
 - A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.
 - A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.
 - A zenei anyag zömét a népi mondókák, dalos játékok adják. Amikor csak lehet énekeljen az óvodapedagógus és a gyermekek is. A felnőtt ebben is biztos támasz legyen.
 - A különböző zenei képességek fejlesztésével kapcsolatos feladatokat fokozatosan egymásra kell építeni.
 - Az ének, a zene fontos szerepet tölt be életünkben. A zene fogékonnyá tesz a „szép” befogadására, ösztönöz a „szép” létrehozására.
 - A gyermekek zenei élményekhez juttatása
 - Az éneklés, zenélés megszerettetése
 - Zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése (tér és eszköz biztosítása);
 - Hallás, éneklési készség, ritmusérzés fejlesztése
 - Harmonikus, szép mozgás kialakítása.
 - Az óvodai zenei nevelés hangsúlyozottan szolgálja a **nemzetiségi nevelés** feladatait.
 - Nemzetiségi gyermekeink ismerjék meg a kisebbség, az anyanemzet (anyaország) kultúrájából merített dalokat, mondókákat, dalos játékokat és az ahhoz kapcsolódó népviseletet.
 - A **horvát** nemzetiségi anyagunk átadásával a gyermekeket nyelvi élményekhez, sikerekhez juttatjuk, ezáltal önbizalmukat erősítjük.
 - A körjátékokat, a zenehallgatás anyagát a nemzetiségi népi kultúrából is választjuk.
-

A gyermekdalok és népdalok hangkészletét, zenei nehézségét és tartalmát a gyermekek adott életkorához igazítjuk.

- A nemzetiségi ünnepekre készülve gazdagodik a szókincsük. Az énekes táncos népi gyermekjátékok átadásával a gyermekek két-nyelvi identitását szeretnénk megalapozni.
- A zenei nevelésben a gyermekek számára a hallás, a beszéd, az ének és a mozgás egységet képeznek. Éneklés és játék közben a gyermek jól artikulálva fejezi ki magát, az óvónőt utánozva sajátítja el az anyagot, megtanulja a hangképzéssel kapcsolatos szavak helyes értelmezését (magas-mély, hangos-halk, gyors-lassú).
- A roma/**cigány nemzetiséghez tartozó emberek, zenekedvelők**. Ritmusérzékük jó, különösen kedvelik a táncos játékokat. Gyermekeik is hordozzák magukban ezt a képességet, készséget. Zenehallgatás anyagaként válogatunk a cigány népzeneből, cigány dalokból. Élünk a lehetőséggel és időnként felkérünk egy-egy hozzátartozót, hogy alkalmanként énekeljen, esetleg táncoljon gyermekeinknek.
- A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömmélményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek.
- A „Zene varázslata” – jó gyakorlat segítség a különleges bánásmódot igénylő, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésében.
- A zenélés élményt ad, ami belső összerendezettséget eredményez.
- Értékek átadása, a szépség, harmónia, esztétikum iránti igény kialakítása
- A **zenei alapképességek** elsajátításának feladatai közül legfontosabb az éneklés, de a hangszeres előadásra (csörgőket, dobokat és más ritmushangszereket mi is készítünk) is figyelmet fordítunk.
- Az óvodában a mozgással és játékkal kísért előadás és az éneklés mellett, a ritmusalkotást, a tempóbeli és dinamikai ellentétek érzékeltetésével, illetve fokozatos átmenetek kivitelezésével gyakoroljuk. Főbb területei a hallás (magas-mély), a ritmusérzék, éneklési készség fejlesztése, a hangszerhasználat bevezetése.

A zenei nevelés szervezeti formái kötött és kötetlen jellegűek. Az énekes-dalos játékokat önmagukban, kötött, szervezett módon tanítjuk. Az ének és zenei foglalkozások, a nevelési területekkel komplexen valósul meg.

Mondókákkal, gyermekdalokkal, és zenei kifejező játékokkal fejlesztjük a gyermekek nyelvi képességeit. A lassú tempójú mondóka ismétlése, a helyes artikulációt, szép pontos kiejtést szolgálja. Fontosnak tartjuk a nyelv ritmusának, szépségének, kifejezőerejének érzékeltetését. Ezért kiemelt játékformánk az ölbéli játék, amit nem csak a kisebbekkel, hanem a nagyobbakkal is folyamatosan játszunk. Hangutánzó szavak éneklése által, a magán és mássalhangzók pontos ejtésének gyakorlása. Szókincs bővítése a megtanult népi szöveg által. Az óvodáskorú gyermekek mozgása egyszerű, természetes. Zenei nevelésünkben a járás, a játékos mozgások, egyszerű ismétlődő mozdulatformák, változatos térformák, a körjátékokon belül a páros forgós, guggolás, taps, kifordulás az, amit az óvodában a „gyermek táncnak” nevezzük.

Zenehallgatási lehetőségeket a nap bármely szakában biztosítunk a gyermekeknek.

A fejlesztés tartalma:

- Magyar népi énekes- mozgásos játékok (egy- és kétszemélyes játékok)
 - Más népek dalai, játécai
 - Altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, lovagoltatók, tapsoltatók, göcögtetők, stb.
-

- Közjátékok és dalaik (párválasztó, fogyó és gyarapodó)
 - Magyar népszokások, a hagyomány dalai, játécai
 - Táncos játékok (lakodalmás, kapuzó, kapcsolódós játékok, stb.)
 - Ünnepekhez kapcsolódó dalok
 - Halk- hangos éneklés
 - Gyors- lassú tempó érzékelése
 - Magas- mély közötti különbség felismerése
 - Dallamfelismerés, dallambujtás
 - Ritmustapsolás, egyenletes lüktetés
 - Zörejhangok és zenei hangok felismerése
 - Egyszerű hangszerek bemutatása (furulya, dob, stb.)
 - Egyenletes járás körbe szép testtartással, kézfogással
 - Egyszerű táncos, mozgásos elemek (dobbantás, koppantás, páros forgás)
 - A néptánc alaplépéseinek megismerése (csárdáslépés, elől - hátul keresztezés, csapások, érintő lépések)
 - Élőzene és gépzene hallgatás
 - Egyszerű népdalok tanulása.
-

	Dalanyag:	Dalok megoszlása:	Zenehallgatás:
2,5 - 3 - 4 éves kor			
<p>A zene a beszoktatás szerves része ésnélkülözhetetlen segítője, mivel a dallam, a ritmus, a ritmikus mozgáspozitív hatása érzelmi feloldódást vált ki, és megnyugtatja a kisgyermeket. A játékok elsősorban kétszemélyesek (felnőtt-gyermek) illetve egyszerű mozgással kísértmegszemélyesítő szerepjátékok.</p> <p><i>A dalok válogatásának szempontjai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • hangterjedelem, • aktuális érzelmi állapot, • a játékszabályok áttekinthetősége, • a térformák és a mozgásanyag változatossága. <p>A mondóka a legelső költői műfaj, amivel a gyermek találkozik. Kiegyensúlyozott, derűs lesz, örömlész számára a közös játék.</p>	<p>6-8 mondóka 10-15 énekes játék</p>	<p>sz-m (3-4 dal) l-sz-m (3-4 dal) m-r-d (2-3 dal) sz-m-r-d (2 dal) d-l-sz (1 dal)</p>	<p>befogadásra szoktatás.</p>
4 - 5 éves kor			
<p>Ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat, mondókákat. A dalokhoz kapcsolódó játékformák csoportos jellegűek (körjáték, szerepcserélő, sorgyarapító, párválasztó játékok).</p>	<p>4-6 új mondóka 12-15 új gyerekdal 3-4 műdal</p>	<p>sz-m (2-3 dal) l-sz-m (2-3 dal) m-r-d (2-3 dal) sz-m-r-d(2-3dal) d-l-sz (1-2 dal) m-r-d-l(1 dal)</p>	<p>magyar és más népek dalai, könnyű kánonokés kétszólamú darabok, amit a két óvodapedagógus együtt ad elő</p>
5 - 6 - 7 éves kor			

<p>A gyermekek ismerkedjenek meg új térformákkal, sor- és ügyességi játékokkal, esztétikus mozgást igénylő párjátékokkal és bonyolult mozgást igénylő játékokkal.</p>	<p>4-7 új mondóka 16-20 új énekes játék, népdal 5-6 műdal</p>	<p>s-m (2 dal) l-sz-m (f) (2 dal) sz-m-d(1)(1-2dal) m-r-d (1-2 dal) sz-m-r-d(f) (2-4 dal) l-sz-f-m-r-d (6-8 dal) m-r-d-l(t)(2 dal) m-r-d-l-sz (2-3 dal) r-d-l-sz (2 dal)</p>	<p>magyar és idegen népdalok énekes és hangszeres műzenei darabok, könnyű kánonok és kétszólamú darabok, amit a két óvodapedagógus együtt ad elő.</p>
---	---	--	---

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen hat hangterjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dalokat.
- Felelgetős dalokat énekeljen társával vagy a csoporttal.
- Énekeljen vissza dallamot.
- Különböztesse meg és reprodukálja a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- Fejezze ki cselekvéssel a dal ritmusát, és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni, helyes testtartással.
- Törekedjen a tiszta éneklésre.
- Énekeljen alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva.
- Ismerjen fel dallamotívum alapján, ismert dalt, különböző zörejeket, hangszerekhangjait.
- Ismerjen néhány térforma alakítási lehetőséget (csigavonal, kör, hullámvonal).
- Próbálkozzon dallam rögtönzéssel.
- Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot.
- A horvát nyelvet is tanuló gyermekek sajátítsanak el 5-6 mondókát, és dalos játékot.
- A gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség zenei kultúrája iránt.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően a kisebbség nyelvén tudja közvetíteni a megtanult dalokat, mondókákat.
- Ismerje meg a helyi szokásokat, hagyományokat, a hozzájuk tartozó dalanyaggal és tárgyi kultúrával együtt (népviselet).
- Tudjanak népi énekes és mozgásos játékokat
- Más népek dalaival ismerkedjen

- Tudjanak mondókákat, kiszámolókat, stb.; Játsszanak körjátékokat, párválasztós. fogyós. stb. játékokat
- Tudjanak néhány magyar népszokás, néphagyomány dalait
- Ismerjenek néhány népi táncos játékot (pl.; lakodalmas, kaputartós, stb.)
- Ismerjék meg az egyszerű táncos, mozgásos elemeket
- Sok zenét hallgassanak, szeressék, az élőzenét
- Énekeljenek egyszerű népdalokat
- Ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, dalokat, zenéket ismerjenek meg.

Néptánc

„A mozgással való megismerkedést abban a korban kell elkezdni, amikor az élmények életreszóló emlékké vésődnek a gyermekek agyában, érzelmi emlékezetében.” /Pappné V. Klára: Óvoda ének-zene foglalkozások feladatainak tervezése/

Zenei nevelésünk alapja a közös ének, ez irányítja az együttlátást.

A gyermektánc a mozgásfejlesztés egyik eszköze. Hatására, a mozgás többszöri ismétlésére fokozódik az összerendeződés, a mozgás céltudatosabb, pontosabb, mozgástempó egyenletesebb, gyorsabb lesz. A nehezebb táncmozdulatok egyre tökéletesebb mozgást, a mozgások koordinációját követeli meg a gyermektől. Mozgás közben fejlődik az egyensúlyérzék, a mozgás rugalmasabbá válik.

A tánc hatására ügyesebbek, hajlékonyabbak, rugalmasabbak lesznek, javul a testtartásuk, egész mozgásuk esztétikusabbá válik.

Jelentős az együtt táncolás közösség erősítő hatása, hisz a gyermekeknek egymáshoz is alkalmazkodni kell.

A mozgási képességek elsajátítása utánzással történik, ezért az óvodapedagógusi minta segíti a gyermeki mozgás fejlődését, tökéletesedését. Az egyenletes ismétlődő mozgás a gyermek feszültségeit oldja, a dallam pedig érzelmileg megnyugtatja. A társas együttlátás formái (kör, páros forgó, csigavonal, stb.) a társakkal közös együttlátásra készítetnek.

Nagyon fontos és motiváló a gyermek számára az esztétikus öltözet. A szöveg, a ritmus és a mozgásérzet öröm a gyermek számára.

A táncnak nagyon sok személyiségfejlesztő hatása van. A legfontosabbnak tartjuk, hogy a gyermekek szeressék meg a zenét, a zenére feloldódva, önfeledten tudjanak táncolni, érzelmeiket kifejezni.

A táncnak fegyelmező, de ugyanakkor serkentő ereje is van.

A néptánc során gyermekeink megismerkednek a népi játékokkal, mondókákkal, a népzenevel, a népi hagyományokkal, annak lépésmotívumaival.

Nagyon fontos, hogy az óvodapedagógus által átadott mozgás, népdal, játék érzelmileg, lelkileg átélten legyen, vagyis élményt nyújtson.

A zenében, mozgásban feloldódó, önmagát kifejező, boldog gyermek látványa a legnagyobb öröm, mely célunk, eredményünk egyaránt.

A néptánc két területen zajlik

- az egyik magyar nyelven, megelevenítve a helyi hagyományokat, Ormánsági népszokásokat
 - a másik horvát nyelven, ápolva a horvát településen élők hagyományőrző kultúráját.
-

Funkcionális eszközök a tevékenységformához:

- Dobok, csörgők karácsonyi csengők, triangulum, cintányér, xilofon, rumbatók, csattogó, kasztanyetta, nyeles csörgő, csukló csörgő, csörgő dob. Nyeles fadob, kereplő, csengősor, ritmusfa, kitt-katt. Kő, stb.
 - Hangszínelismerő (rázós) játék, hangszín megkülönböztetéséhez eszközök (fém, fa, üveg, porcelán,)
 - Zene kazetta, komolyzenei kazetták és CD-k, magnetofon, CD lejátszó.
 - Gyermekek és óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek.
 - Kották, ének-zenei könyvek.
 - Népviseleti ruha (horvát), néptáncos ruhák (szoknya, alsószoknya, kötény, szalag, kalap, mellény)
 - Énekes játékok eszközei (szoknya, korona, fejdíszek, kalap, kendő, zsebkendő, stb),
-

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél:

- A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése.
- A gyermek tér – forma – szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szépíránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. A gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatásával segítsük és bátorítsuk a tehetséges gyermekek kibontakozását.

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja, ugyanúgy alaptevékenység, mint a játék. **A közvetlen környezet** a spontán vizuális hatások közül a legjelentősebb, hiszen mindennapos, állandó ingert jelent. **A tágabb környezet** is rengeteg spontán ismeretet, ingert hordoz. Az ábrázolás az **önmegvalósítás, önkifejezés** eszköze. A gyermek ízlésének, alkotó-befogadó képességének, fantáziájának, kreativitásának kibontakoztatása az esztétikai nevelést szolgálja.

Festhetnek, ragaszthatnak, tépkedhetnek, vagy ollóval vághatnak (az óvodapedagógus felügyelete mellett) a gyermekek, ha kedvet éreznek hozzá. **Mindig olyan technikával dolgozhatnak, amivel sikerélményhez jutnak, amivel ki tudják fejezni önmagukat, ami újabb és újabb ábrázolási tevékenységekre ösztönzi őket.** A tevékenységeket erőltetni nem szabad, mert kedvük így elvész.

A csoportban folyó munkánk során fontos, hogy ne a csoport életkorát, hanem a gyermekek fejlődési ütemét vegyük figyelembe.

A gyermek úgy ábrázolja a világot, ahogy ő látja és ne úgy, ahogy mi mondjuk neki.

Feladat:

- Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
 - Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítsa a teret és a változatos eszközöket. Maga a tevékenység fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
 - Az egyes gyermekek közötti ábrázolás képességbeli különbözőségekre figyelembevétele.
 - Az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyának felkeltése.
 - Sokféle lehetőség biztosítása az élményszerzésre, a fantázia és megfigyelések képi éstérbeli megjelenítésre.
 - Szabadidős tevékenység során állandó hely- és eszköz biztosítása az ábrázolásra.
 - A gyermekek kreativitásának érvényre juttatása.
 - Figyelemfelhívás az esztétikus környezetre, annál; óvására, alakítására.
 - Minél több természetes anyaggal való megismertetés (pl.: agyag, fa, só - liszt gyurma, textil, fonal, termések, stb.).
 - Ábrázolási technikákkal való sokoldalú megismertetés.
-

- A gyermekmunkák elemzése, ellenőrzése.
- Nyugodt légkör, eszközök biztosítása.
- Az ábrázolási tevékenység környezetének megszervezése.
- A megfelelő eszközök biztosítása (méretben, minőségben).
- A vizuális alkotás is egy lehetőség a **horvát** nemzetiségi hagyományok, a szókincs gazdagításához. Különböző eszközök alkalmazása sokféle lehetőséget nyújt a horvát nyelv használatára. Az alkotáshoz szükséges technikai lépéseket mindig magyarul ismertetjük.
 - Az anyagok, a színek, a formák megnevezésével fejlesztjük szókincsüket.
 - A mintázás, formázás során megismertetjük velük a tájra jellemző egyszerű fazekas mintákat, edényformákat, ezzel is hagyományait ápolva.
- A roma/**cigány** nemzetiségű gyermekeinek az otthoni környezetben általában nincsenek meg a tárgyi feltételei arra, hogy ábrázoló tevékenységet folytassanak. Legtöbbször úgy kerülnek az óvodába, hogy ott kapnak először kezükbe ceruzát, zsírkrétát, filctollat, festéket, ragasztót, stb.
 - Meg kell ismertetnünk őket az eszközök használatával, a különböző technikákkal.
 - Segítenünk kell a különböző eszközök biztosításával sajátos szín és formaviláguk megjelenítését.
 - A szülők és nagyszülők, valamint a Roma Nemzetiségi Önkormányzat segítségével ismertetjük a gyermekekkel a nemzetiségükhöz tartozók életkörülményeit, múltját, hagyományait, kézművességét, az esetleg még élő népi mesterségeket (fakanál-, szerszámnyél készítés, seprűkötés, kosárfonás,...).

Fejlesztés tartalma:

- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően;
- A vizuális jelrendszer megismertetése (pont, vonal, folt, színek, fonnák);
- A képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása;
- A vizuális percepció fejlesztése;
- Tapintási ingerek erősítése;
- Az ingerek más ingerekkel történő integrálása;
- Szín- és formavilág gazdagítása;
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat elsajátítása;
- Érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt;
- Kézmozgások finomítása;
- Az alkotás örömeinek megtapasztalása;
- Sokféle lehetőség megmutatása, a képi, térbeli megjelenítése;
- Képi gondolkodás fejlesztése;
- A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése;
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

A mi feladatunk, hogy minél sokoldalúbban ismertessük meg a gyermekekkel a szűkebb és tágabb környezetet, azért, hogy majd később önálló, gazdag fantáziával rendelkezők legyenek. Segítséget adnak az általunk ismert **technikák**, amelyeket új ötletekkel lehet bővíteni, változatosabbá tenni.

- Játék a vízzel, homokkal (homokba rajzolás, homokvárépítés, vízfestés télen).
 - Rajzolás bottal homokba, ceruzával, zsírkrétával, tollal, táblakrátával, filctollal.
-

- Festés ujjal, tenyérrel, ecsettel, szivaccsal, szívószállal (festékfújás), pálcikával, fésűvel. Festhetünk rajzlapra, fotókartonra, csomagolópapírra, tortaalatétre, hullámpapírra, papírzacskóra, papírtányérra.
- Nyomdázás ujjal, tenyérrel, zöldségekkel, terményekkel, dugókkal, falevéllel, textillel.
- Mintázás plasztilinnel, só-liszt gyurmával, tésztával.
- Egyéb technikák: tépés, vágás, ragasztás, mozaikkészítés, (papír, termény, kavics, tészta), kollázs-montázs, terménykép készítés, textilkép készítés, fonalkép készítés, karcolás, díszítő munkák, hajtogatás, ajándékkészítés, varrás, gyöngyfűzés, szövés, fonás, gipszöntés, bábkészítés (zacskó, fakanál, termény).

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, a téralakításban.
- Képesek legyenek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Képkialakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeletük megjelenítésében többnyire biztonságosan használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Formaábrázolásuk változatos legyen, képesek legyenek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (pl. fiú, lány, nyuszi, stb.). Próbálkozzanak az egyszerűbb mozgások jelzésével is.
- Legyen véleménye saját és társai műveiről.
- Tudjanak formákat mintázni elképzeléseik és megfigyeléseik alapján.
- Önállóan és csoportmunkában készítsenek egyszerű játékokat, kellékeket.
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat.
- Rendelkezzenek helyes ceruzafogással.
- Rendelkezzenek koordinált szem- és kézmozgással.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel (anyagok, eszközök, egyszerű munkafolyamatok megnevezése,), amely lehetővé teszi, hogy tevékenységét a kisebbség nyelvén is közvetíteni tudja.
- Ismerje meg a helyi nemzetiségi tárgyi kultúra értékeit, s tanulja meg tisztelni, megbecsülni ezen értékeket (szövés, fonás, népviselet.).

Funkcionális eszközök a tevékenységformához:

- Ecsetek, rajzlapok, írólapok, színes ceruza, zsírkréta.
 - Homok, víz, ágak, kavicsok, levelek, csigaházak, kagylók, ragasztópisztoly.
 - Természetes anyagok: termések, magvak, dióhéj, csuhé, kukorica csuta, nád, szalmaszál, stb.
 - Fonalak, anyagok, bőrök, nagyméretű dobozok, gyufás dobozok, dugók, újságpapír.
 - Olló, kés, sablonok, tű, cérna, hímzőfonal, gombok, gyöngyök, tollak, botok.
 - Képzőművészeti könyvek, barkács könyvek, szakkönyvek.
 - Stb.
-

7.5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Célja:

- a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékosan.
- a gyermekek tájékozódásának alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladatai

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
 - A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.
 - A mozgástapasztatatok bővítése, sok gyakorlással a mozgáskészség alakítása.
 - A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs).
 - A mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
 - A **horvát** nemzetiségi csoportnál a testnevelés lehetőséget nyújt a mozgásformák, testrészek, eszközök, tornaszerek ismétlődő megnevezésére, az egyszerű utasítások megértésére, a természet adta lehetőségek kiaknázására.
 - Ezáltal is nyelvi ismereteket nyújtunk a gyermekeknek (szókincsfejlesztés, beszédértés, nyelvhasználat, térbeli relációk használata,).
 - A roma/**cigány nemzetiségi gyermekek** hiányos táplálkozása, az egészségtelen, zsúfolt lakáskörülményeik miatt általában fejletlenebbek a hasonló korú társaiknál. Állóképességük gyengébb, de ügyesek, mozgékonyak. Sok segítséggel, biztatással, a fokozatosság elvének betartásával vonhatók be a közös tevékenységbe.
 - A HHH gyermekek sok segítségadással, biztatással, a fokozatosság elvével vonhatók be a közös tevékenységbe.
 - Kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítjuk a gyermekek számára a nagyobb mozgásteret, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják a gyermekek az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk.
 - A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása. A kisgyermeknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre.
 - A nagymozgásos játékokra a szabadban, udvaron, teraszon több lehetőség adott, mint szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik. A szobában is szükségesek nagymozgásos játékok.
 - A mozgásfejlesztés hozzájárul a harmonikus, összerendezett fegyelmezett nagy és kismozgások alakulásához.
 - Fontos a fokozott mozgásigény kielégítése, a felelősségérzet és a szabálytudat elősegítése, az önállóság és magabiztosság kialakítása a kompetenciai nevelés során.
 - **A kognitív funkciók terén a mozgásos játékok felidézésével fejlődik a gyermekek**
-

vizuális memóriája; a testrészek és téri irányok megismerésével, megnevezésével fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük; a megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését.

- A mozgás hatással van a szociális képességek fejlődésére, azzal, hogy saját testének és mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik a gyermek én-tudata.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.

A testnevelési foglalkozásokon túl jelen van a szabad játékban, a környezeti és esztétikai nevelés, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A gyermek mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról.

A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be, a 2-3-7 éves gyermek fejlődésében. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a tevékenység által szereznek információt környezetükből.

A mozgásfejlesztés a nagymozgástól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

A mozgásos tevékenységek anyagába beépítve jelennek meg a **preventív testtartást javító és lábboltozat erősítő gyakorlatok, valamint a mozgáskotta is.** Ez a mozgás a mozgáskoordináció, ritmusérzék, egyensúlyérzék fejlesztésének speciális eszköze.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabad levegő kihasználására.**

A kiemelt mozgásfejlesztés két területen valósul meg:

- A szabad játékban - a gyermekek spontán, természetes mozgása közben.
- A testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésben.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek futkározni, csúszni-mászni, mozogni. Az őket körülvevő felnőttek szemléletétől és a megfelelő feltételek megteremtésétől függ, hogy megmarad-e természetes mozgáskedvük.

Feladat:

- Megőrizzük, ha szükséges keltsük fel a mozgáskedvet és tudatosan építsünk rá.
 - Megfelelő motiváció, a biztonságos környezet, a mozgásos tevékenységek pozitív
-

megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

- A gyermekek napirendjét úgy kell kialakítani, hogy egész nap biztosítsunk számukra megfelelő helyet és eszközöket a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- Az eszközök és a tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségéhez és a csoport összetételéhez igazodjunk.

A **2,5-3-4 éveseknél** a **természetes nagymozgások** fejlődését kívánjuk segíteni. Inkább bújáshoz, csúszáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk a csoportszobában is (ez lehet pl. pad, tornaszőnyeg, asztal, stb.). Ebben az életkorban a gyermekek gyakran kezdeményeznek csúszó-mászó-bújó játékokat.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a **szem-kéz, szem-láb koordináció** és az **egyensúlyérzék fejlesztése**. A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célba dobó játékok, ugróiskola, ugrókötelezés, valamint a barkácsolós manipulációs tevékenységek is.

Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a hintázó, ringató, pörgő mozgások közben történik. Erre a célra nagyon jól felhasználhatók a hinták, Body-Roll hengerek, a nagy fizioterápiás labdák, a füles labdák, az ugróasztal, a lépegetők, az elefánttalp, a billenő forgó korong.

5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni.

A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére, pl. ábrázolási technikák gyakorlása: vágás, tépés, varrás, apró gyöngyök fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás, stb.

Ezekhez a tevékenységekhez a **helyet** a csoportszoba rendszeres átrendezésével tudjuk biztosítani.

Ha lehetőségünk van rá, használjuk fel mozgásos tevékenységekre a csoporthoz tartozó kisebb helyiségeket is (öltöző), természetesen csak akkor, ha a gyermekek felügyelete itt is biztosított.

Óvodapedagógusi felügyelet mellett a sokoldalú mozgásfejlődést segítő felszerelések és eszközök mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

A **szabad játéktevékenységben célunk** az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

A gyermek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást igénylő és a nyugodt tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást. Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartatása.

A megfelelő, nem túl sok szabályozásra a gyermekeknek is szükségük van. Ezek alapján, ehhez igazodva mérik be kompetencia határaikat.

Meggyőződésünk, hogy a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt. A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai, testi, értelmi, és szociális képességeik, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.

A mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testneveléseken

- A testnevelési foglalkozások anyaga az atlétika, torna, játék jellegű főbbgyakorlatokból tevődik össze.
 - **A játékot, a játékoságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a**
-

testnevelésben.

- A játék egy foglalkozáson belül sokszor megjelenik a feladattól függően hol, mint eszköz, hol, mint cél.
- A testnevelési foglalkozások során alkalmat teremtünk a speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére is. (lábboltozat erősítés, gerinctorna).
- A testnevelési anyag éves elrendezésénél a didaktikai és pszichológiai szempontok mellett jó, ha gondolunk helyi adottságokra és az időjárás változásaira is.
- A foglalkozások bevezetésénél mindig lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat. A különböző nehézségű differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat.
- A foglalkozásokba beépíthető a **mozgáskotta program** egyes eleme, de önálló programként is alkalmazható. A foglalkozási vázlatok szabadon módosíthatóak a gyermekek sajátosságainak, a helyi szokásoknak, és az óvodapedagógus egyéni stílusának megfelelően.
- A mozgáskotta módszer egy olyan tervszerű és hatékony eszközt kínál, amely a kisgyermekkor testi és pszichológiai sajátosságaihoz alkalmazkodva, játékos módon fejleszti a gyermekek testi és értelmi képességeit. Olyan gyermekeknek is élvezetes és hasznos fejlesztési alternatívát kínál, akik a megszokott mozgásoktatásban kevésbé jeleskednek. Javul a gyermekek állóképessége, arányosan fejlődik izomzatuk, látványosan fejlődik mozgáskoordinációjuk, javul a testtartásuk, és nő az ellenálló képességük.
- A foglalkozások szervezésénél az is fontos szempont, hogy a gyermekek a legkevesebb várakozási idővel folyamatosan mozogjanak. Ehhez az együttes foglalkoztatási formát javasoljuk.

Programunkban az óvodai testnevelés szerves része a **mindennapi, frissítő torna, vagy zenés, játékos mozgásos percek is**. Ezt minden korcsoportban legalább 10 perces időtartammal szervezzük meg. Ha lehetőség van rá, megfelelő időben, ruházatban ezt is a szabadban, jó levegőn tartjuk. Az örömmel, jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a fejlesztő program egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakulásához is /pl. futó-fogó játékokkal a nagymozgások és tér észlelések fejlesztése, stb./.

A mozgásfejlesztésben meghatározó

- A spontán érzelmi motivációkra építünk, az egyéni fejlettséget figyelembe véve.
- Jó hangulatban teljenek, ne hajtsuk túl a versengést!
- Biztosítsuk a gyermekek megfelelő terhelését az aktivitási szintek változtatásával.

A mozgásfejlesztésnél ezen kívül előtérbe kerül:

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, pl. különböző mozgások végzése emelt felületen, forgások, fordulatok, testhelyzetváltozások, futás közbeni megállások.
 - Szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok (pl. babzsák feldobása, elkapása, célba dobás,), egyensúlyozó járás létra fokai között, célba ugrás, labdagyakorlatok.
 - A testséma fejlesztő programból kiemelt helyet kap az oldalosság tanítása. A kicsiknél még csak az „egyik-másik” megkülönböztetését használjuk, majd később a „jobb-bal” kifejezéseket, a csuklójukon lévő jelhez igazodva.
-

	mozgásos feladatok	eszközök
3-4 éves kor	<p><i>Játékos természetes mozgásformák, utánzómozgások, nagymozgások:</i> Különböző mozgások, járás, futás, csúszások, mászások, kúszások, ugrások talajon, szereken, tárgyak alatt vagy fölött, szer megkerülésével. Egyensúlyozó járások talajon, vonal között, vonalon és szereken. Gurulás a test hossz tengelye körül, kézi szerrel Dobásgyakorlatok (labda, babzsák) fogás, elengedés, elkapás, bedobás, gurítás. <i>Térbemozgások, testnevelési játékok:</i> szétszórtalakzatban, futások, járások, jelek alapján elindulások, megállások, futások irány- és helymegjelöléssel, hullámvonalban járás, futás, vonatozás.</p>	<p>Szalag, kendő, babzsák, labdák (különböző méretű és súlyú), botok, karikák, Wesco téglák Egyensúlyozóeszközök Kötelek (ugró – mászó) Bordásfal Csúszdák Mászóakák Kombinált eszközök Egyensúlyozó tölcser Tornaszőnyegek Padok, zsámolyok Body – roll hengerek Trambulin Greiswald készlet Gyűrű, mászó létra Többfunkciós WESCO készlet Ejtőernyő Ugráló labda Csoportszobaasztalai Udvari mozgásfejlesztő eszközök: Hinták</p>
4-5 éves kor	<p>Járási, futási eszközök megkerülésével akadályok átlépésével, sávok között. <i>Ugrások:</i> mélyugrás, távolugrás Csúszások asztalon, padon, karhúzással, tolással. Kúszás térden és tenyéren, padon Mászás talpon, tenyéren <i>Függeszkedés:</i> egyszerű függés gyakorlatok <i>Dobás gyakorlatok:</i> függőleges és vízszintes célba különböző méretű eszközökkel, labdavezetések: gurítás, átadás. Hossz tengely körüli gurulás különböző szerekkfogásával zsugorkanyarlati átugrás előkészítő gyakorlata. <i>Testnevelési játékok:</i> - Futó játékok, futások meghatározott kiindulási és befejező helyzetekbe való érkezése - Futó játékok eszközök beépítésével - Egyszerű fogó játékok, fogójáték utánzómozgással</p>	<p>Gyűrű, mászó létra Többfunkciós WESCO készlet Ejtőernyő Ugráló labda Csoportszobaasztalai Udvari mozgásfejlesztő eszközök: Hinták</p>

	<p>Speciális járások, futások, iram és irány - változtatások, tempóváltással.</p> <p>Gimnasztikai vonatkozású gyakorlatok, páros gyakorlatok. Ugrás gyakorlatok</p> <p>Különböző szökdelések, átugrások</p> <p><i>Sorozat ugrás:</i> magasugrás, távolugrás, támaszugrás talajon, szeren, szőnyegen</p> <p>Csúszás</p> <p>– hason, háton, előre, hátra</p> <p>Mászás szereken fel – le – át, rézsútos padon</p> <p>Kúszás tárgyak között és alatt</p> <p>Zsugorkanyarulati átugrás padon</p> <p><i>Függeszkedés:</i> lefüggések, lengések, függeszkedve, tovahaladás</p>	
<p>5-6-7 évesek</p>	<p>Dobásgyakorlatok különböző méretű és súlyúszerekkel. Kétkezes alsó és felső célba dobás. Labdavezetés</p> <p>Versenyjátékok, szabályjátékok, csapatjátékok</p> <p><i>Testnevelési játékok:</i></p> <p>Fogójátékok 1-2 fogóval</p> <p>Érintős fogó, kötetlen vagy meghatározott területen</p> <p><i>Fogó játékokba épített egyszerű szabályok:</i></p> <p>Meghatározott testhelyzet Terület (ház) beiktatásával</p> <p>Labdajátékok párosával, csapatban, labdakiütő, labdagyűjtő, szabadulás a labdától, <i>Ügyességi játékok</i></p> <p>Versenyjátékok: sor – váltó – és csapatjátékok</p>	

Mozgáskotta program

Intézményünk rendelkezik a „**MOZGÁSKOTTA**” programjával és ahhoz kapcsolódó eszközrendszerrel. A mozgáskotta módszer a gyermekközpontú módszertani kutatások legújabb eredményeként egy olyan tervszerű és hatékony eszköz, amely a kisgyermekkor testi és pszichológiai sajátosságaihoz alkalmazkodva játékos módon fejleszti a gyermekek testi és értelmi képességeit. Alkalmas arra, hogy a mozgás és a sport a mindennapok meghatározó élményévé váljon. Ebben a programban a személyiség komplex fejlesztése ugyanolyan hangsúllyal szerepel, mint maga a konkrét mozgásteljesítmény.

A módszer gyakorlatában az érzelmek, az ismeretek, a figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, mint a mozgásos tevékenység pszichológiai alapjai legalább akkora jelentőséggel bírnak, mint maga a kivitel. Az eszközök szín- és formagazdagsága, cél szerinti variálhatósága, figyelem az emlékezet fejlesztését, az ideg-izom kapcsolatok kiépítését a térben folyamatosan jelen levő, vizuálisan követhető mozgáskotta biztosítja.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A mozgásos játékok, gyakorlatok, téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.

Hatása a szociális képességek fejlődésére

- A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az „én tudat” fejlődését a „szociális én” erősödését.
- A közös, örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolataik kiszélesednek. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és toleranciaképességük. Lehetőségük nyílik különböző viselkedési minták tanulására.
- A mozgásos versengések során átéli a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják megezek kezelését, elviselését.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Sajátítsa el a természetes mozgások elemeit (kúszás, mászás, ülés, állás, nyakizomerősítés, járás, futás.).
- Tegyen különbséget harmonikus összerendezett járás, futás tevékenységben.
- Ismerje a vezényszavakat, cselekedjen a hallottak szerint.
- Tartsa be és kövesse az adott szabályokat.
- Mozgás közben tudjon irányt változtatni, jobbra-balra-hátra fordulatot tenni, az irányok megnevezésével.
- Legyen képes sor- és köralkotásra.
- Egyensúlyozzon különböző szereken, egy lábon, két lábon, emelt magasságban is.
- Tudjon fél és páros lábon szökdelni.
- Tudjon átugrani kisebb akadályokat.
- Tudjon labdát dobni, megfogni, gurítani, célozni vele.
- A mozgásokban legyen kitartó.
- Tanuljon meg tájékozódni kommunikációs helyzetekben, melyek a mozgástevékenységre vonatkoznak (utasítások megértése, teljesítése, szerepvállalás, kérdés-felelet.).

A mozgások közben nagy figyelmet fordítunk a balesetek megelőzésére, elkerülésére (pl. biztonságos eszközök, felszerelések, szabályok betartatása).

Funkcionális eszközök a tevékenységformához

- Mozgáskotta (kottalapok jobb-bal-páros láb, szimbólumos lapok, dobogók,
-

gerendák, szimbólumos-színes marokzsákok).

- Kicsi és nagy labdák, tornabotok, tornakarikák (kis és nagy), tüskelabdák, ejtőernyő, tunel (cső), kendők, kötél, szalagok, ugráló kötél, fapogácsák, babzsák, zsákok, gördeszka, Wesco téglák.
 - Tornaszőnyegek, padok, bordásfalak, zsámoly, szekrény, Geiswald fal, bady-roll hengerek, trambulín, gólyaláb, medvetalp, billenő rács, egyensúlyozó korong, go-go roller, stb.
 - Kerékpár, roller, hullahopp karika, kosárpálánk, betonozott terület a levegőn való mozgáshoz.
 - stb.
-

7.6. A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

- A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti - emberi - tárgyi világ értékei iránt. Tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
- A környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása a gyermekben a fenntartható fejlődés érdekében.
- A fenntarthatóságra nevelés az egyén fejlődésén keresztül hat arra a közösségre, amellyel kapcsolatban áll. Egy tudatos nevelés, amely az egyén mellett a közösséget is formálja.
Olyan nevelő tevékenység, amely természeti és kulturális értékeink, örökségünk cselekvő megóvására irányul.
- A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.
- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitáselőterbe helyezése és a kompetenciaézés kialakítása, fenntartása.

Feladat:

- Az óvodában komplex nevelés folyik.
 - A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabbtermészeti-, emberi-, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól.
 - Elegendő alkalom, idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
 - A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
 - A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
 - Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek szeretetét, védelmét.
 - A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
 - A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására kiemelt hangsúly helyezése.
 - A természetbarát magatartás megalapozása.
 - Mutassunk példát és követendő mintát az erőforrások felhasználására, az energiatakarékosságra, újrahasznosításra, az ésszerű fogyasztásra.
 - A tudatos vásárlóvá formálás, alakítás megalapozása. Közvetlenül a gyermekeknél, közvetve a szülők irányába.
 - A projektek, témahetek köré csoportosított környezeti ismeretszerzés, tanulási forma alkalmazása.
 - Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése.
 - A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az
-

önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat.

- Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet esztétikuma iránti igényességet, a mások felé fordulást, mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.
- A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el, amelyet képes alkalmazni képességi, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy a gyermek minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse.
- A játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.
- Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.
- Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.
- A képességfejlesztés az elsődleges. A nevelési tevékenység a négy évszak köré csoportosul.
- A családdal, természettel kapcsolatos információk tudatosítása, feldolgozása, rendszerezése.
- A gyermekeknél a sérülés-specifikus szempontok figyelembevétele a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben segítik a munkafolyamatok problémamentes elsajátítását.

A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás szempontjából fontos kiemelni a következőket:

- A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat.
 - Az életkornak, fejlettségnek megfelelő tájékozódás történjen az őket körülvevő természeti, társadalmi és tárgyi környezetről.
 - Érzelmi és értelmi erők fejlesztése mellett a társakkal való kapcsolat építése, valamint a nyelvi kifejezőképesség is fontos.
 - Fontos a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
 - A nemzetiség kultúrájának, szokásainak, használati tárgyaik (horvát szóttos készítés, cigány kézművesség pl. kosárfonás, seprűkötés, teknő faragás, stb.; horvát szóttosok, hímzések, nádvágás, nád feldolgozása - nádpadló, nemzetiségek jellemző ételeinek (csevap, rétes, bospor, cigánylecsó, stb.) megismerése.
 - Különböző nevelési területek szoros kapcsolatban működnek.
 - A gyermekek játékaiban is megjelenik a környezet megismerésére nevelés.
 - Megismerkednek a környezettudatossággal és a természetvédelemmel.
 - Próbálják a szülőket is bevonni a fenntartható fejlődésre és a környezettudatos szemléletre nevelésbe.
 - Az újrahasznosítás lehetőségeinek megismerése. Megvalósítása a mindennapi tevékenységek folyamatában.
 - A horvát nemzetiségi gyermekek a környezetük tárgyairól, dolgairól, jelenségeiről tapasztaláson keresztül ismerkedjenek meg (cselekedtetés, élmények).
 - Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek számára a kutatás, felfedezés öröme
-

egyszerű munkafolyamatokon, jelenségek megfigyelésén át biztosítsuk.

- A témaválasztásnál figyelembe vesszük a gyermekek szűkebb és tágabb környezetét, és érdeklődésük irányát. A nyelvi feladatok megfelelnek a gyermekek egyéni, ill. életkori sajátosságának.
- A roma/**cigány** nemzetiségi gyermekek természet közelben élnek. Ismerik a tűz, víz, az időjárás hatását, a növényeket, a természetben élő állatokat. Építünk a roma/cigánygyermekek ismeretére amikor csak lehet.
- Sok tapasztalattal, ismerettel rendelkeznek, amelyet a gyűjtögető utakon szereztek szüleiktől, nagyszüleiktől (gombák, gyógynövények). Kirándulásaink alkalmával megismerik az ehetséges terméseket (pl. kökény, som, szeder, hecsedli.).

A környezet megismerése

A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten minél több tapasztalatot szereznek (mozgásos és érzékszervi) a tevékenységeken keresztül az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Ez azért szükséges, hogy teljes biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el

környezetükben. A gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva kell új ismereteket nyújtani, illetve a meglévőket mélyíteni, rendezni. Közben építünk a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára.

A környezet megismerése során kialakulnak a gyermekekben a kulturált, biztonságos életvitel szokásai, az elfogadott viselkedési formák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok.

A környezet minél átfogóbb megismerése azért is szükséges, mert általa közvetítjük a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az Ormánságra jellemző néphagyományokat. Hagyományok által őrizhetjük meg a tudást, a tapasztalatokat, melyeket elődeink felhalmoztak.

A fenntartható fejlődés érdekében egyre nagyobb hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartás formálás alapozására, alakítására, mely áthatja a gyermekek életét, az óvodai tevékenységek egészét.

A környezet megismerésének témakörei:

- A környezet megismerésére nevelés témái, kevésbé behatároltak, s ezáltal tartalmi és módszertani ötletek kipróbálására nyújtanak lehetőséget.
 - A spontán játékhoz kapcsolódva, az önkiszolgáló tevékenységbe építve, az óvodapedagógussal történő beszélgetés során, udvari tevékenység közben legalább olyan hatékonyságot érhetünk el, mint a tudatos kezdeményezéseken, foglalkozásokon.
 - A hosszabb-rövidebb séták, kirándulások, lehetőséget adnak a gyermek-óvónő személyes beszélgetéseire, ugyanakkor biztosítja, hogy figyelni, reagálni tudjunk a gyermekek kérdéseire, megnyilvánulásaira, észrevételeikre.
 - A séták utáni megbeszélések segítik szókincsünk, nyelvi kifejezőképességük fejlődését.
 - Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek megosszák egymással tapasztalataikat, észrevételeiket, élményeiket, és arra ösztönözzük őket, hogy összefüggően próbálják magukat kifejezni.
 - Az óvodapedagógus a témák válogatása közben a lakóhely, lakó környezet sajátosságaihoz igazodjon.
 - A gyermekek az őket közvetlenül körülvevő világot érzékeljék elsősorban. Nem elvont ismereteket kell a gyermekekbe sulykolni, hanem környezetüket kell velük megismertetni, megszerettetni, felkelteni kíváncsiságukat és megismerési vágyukat.
-

- Az óvodai tanulási folyamat a gyermek számára legyen érdekes, jó példa.
- A gyermeket alkalmassá kell tenni a megfigyelésre, elsősorban látni kell megtanítani.
- A folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel lehetővé tehetjük a gyermekek számára, hogy maguk fedezzék fel a környezetüket.
- Az óvodapedagógus arra törekedjen, hogy amit csak lehet, a helyszínen, a természetben, élőben figyeltessen és tapasztaltasson meg a gyermekekkel.

Társadalmi környezettel foglalkozótémakörök	Természeti környezettel foglalkozó témakörök
A társadalmi környezettel foglalkozó témakörök tartalmazzák a gyermeket közvetlenül körülvevő világ legfontosabb jelenségeit:	A természeti környezettel foglalkozó témakörök a gyermekek számára érdekes és vonzó jelenségekkel, ismeretekkel foglalkoznak.
<ul style="list-style-type: none"> • Az óvodai élet rendje, az óvoda dolgozóinak munkája, a munkájuk haszna, értelme. • Az otthonnal, a családdal kapcsolatos legfontosabb ismeretek, élmények. • Az óvoda környékének objektumai: udvar, kert, játszótér, utca, a közlekedés és szabályai. • Az óvoda környezetének főbb nevezetességei: Arborétum, Múzeum látogatás (kiállítások megtekintése), Könyvtár • Első osztályos iskolások élete. • A testükkel kapcsolatos elemi ismeretek, legalapvetőbb egészségügyi szokások, szabályok. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ismertebb növények, zöldségfélék, gyümölcsök, és ezek gondozása. • A legfontosabb ház körüli és vadon élő állatok életmódja, haszna. • Az évszakok jellemzői, az időjárás és alkalmazkodás összefüggése, sajátosságai. • Az ember munkája a természetben. • Madarak, halak, vadon élő kisállatok megfigyelése.

A környezet megismerésében a néphagyományok megőrzésének feladatai.

Meg kell őriznünk nemzeti öntudatunkat, népünk kultúráját és néphagyományait. Óvodai nevelőmunkánk során az ismeretek közvetítésével, a közösen átélt élményekkel tudjuk megalapozni a természetes műveltséget, a nemzeti és népi hagyományok ápolását, továbbvitelét. Elsősorban a családra, szűkebb társadalmi környezetre támaszkodva tudja az óvoda ezt a feladatát megvalósítani. Az óvoda környezete tükrözze a helyi sajátosságokat,

szokásokat, hagyományokat, értékeket, valamint a kisebbség kultúráját, a kisebbség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

Fontosnak tartjuk, hogy a közösségünkre jellemző hagyományokat elevenítsük fel, pl. szüreti bál, Márton napi felvonulás, búzacsíráztatás, Borbála nap, advent, betlehemezés, karácsonyi gyertyagyújtás, mézeskalácssütés, farsang, kiszabáb égetés, tojásfestés, locsolkodás, májusfaállítás, májusfadöntés és kitáncolás, pünkösdlő, stb.

A „jeles napok” a különböző évszakok változásához, egyházi ünnepekhez kapcsolódó hagyományok ápolását fontos feladatnak tartjuk. A vallási alapokon nyugvó ünnepek megtartásakor elsősorban a családi, meghitt jellegét erősítjük a gyermekekben, tiszteletben tartva a családok ideológiai hovatartozását.

A hagyományápolásban figyelembe kell venni, hogy mely nemzetiségű családokból jönnek óvodásaink. Annál színesebb lesz az óvoda, a város közösségi élete, minél mélyebben megismerik és elfogadják egymás kultúráját, ezáltal gazdagodnak ismereteik és fejlődik erkölcsi érzésük.

Környezettudatos magatartás, környezet védelmének és megóvásának természetvédelmi feladatai

A természet megismerésével a **környezettudatos magatartást**, a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét alapozzuk meg a gyermekekben. Az a gyermek, aki megismeri, megbarátkozik a természet szépségeivel, törvényszerűségeivel, a

természeti folyamatok kölcsönhatásaival, később a **fenntartható fejlődés érdekében** természetes módon védi is ezeket az értékeket. Óvodáskor végére kialakulnak a gyermek alapvető személyiségjegyei, ezért fontos feladatunk ebben az életkorban a napi életet is átható, tudatos **környezettudatos szemléltre** nevelés.

Törekedjünk arra, hogy a gyermeket olyan hatások érhék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzi őket. Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, békés körülmények között módja legyen szemlélődni az őt körülvevő világ rejtelmeiben, s minden érzékével megtapasztalhatta azt (úgy, hogy se a természetben, se önmagában ne tegyen kárt!). Hívjuk fel a figyelmét arra, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik. Nem szabad úgy tenni, mintha nem léteznének veszélyek, hanem azt kell megtanítani a fenntartható fejlődés érdekében, hogy hogyan tudjuk elkerülni azokat, hogyan tudunk védekezni ellenük.

Az óvodapedagógusnak a környezettudatos magatartásformálás alakításában, a környezet és természetvédelem megalapozásában fontos szerepe van.

- A csoportszobában egy nyugodt, elmélyülésre alkalmas részében kialakíthat élő természetsarkot, ahol a gyermekekkel közösen gyűjtött terményeket, terméseket, kavicsokat, kagylókat elhelyezhetik. Ide kerülhetnek a gyermekek által gondozott növények is.
 - Részt vehetnek az udvar gondozásában (levélsöprés, locsolás, hólapátolás, szemétygyűjtés, stb.), a virágok megfigyelésében.
 - Az óvodapedagógusnak a kirándulások, séták alkalmával ismernie kell a helyszínt, ahova a gyermekekkel megy (balesetvédelem, tudatos felkészülés). Legyen egy olyan hely, ahová többször, különböző évszakokban is ellátogathatnak. Ilyenkor fel kell hívni a gyermekek figyelmét, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalma (ne szemeteljenek, ne hangoskodjanak, ne törjenek le ágakat, ne szedjék le a védett virágokat, bogyókat), ebben a felnőtteknek kell példát mutatni. Ezek az
-

alkalmak lehetőséget nyújtanak arra, hogy a gyermekekben felkeltsük a természet iránti érzékenységet. Vegyenek részt az elemi természetvédelmi tevékenységekben, mint a téli madárvédelem, az élőlények óvása.

A környezet megismerésében valósul meg komplex módon a hagyományos nevelési területek minden feladata (anyanyelvi-, irodalmi-, zenei-, matematikai-, vizuális nevelés) a természetes gyermeki megnyilvánulások eszközével.

A témák feldolgozása, módszerei

- A témák feldolgozása során alkalmazkodnunk kell a gyermekek életkori sajátosságaihoz, az adott életkorban éppen fejlődő funkciókhoz, nemzeti és etnikai hovatartozáshoz, szem előtt tartva azt az elvet, hogy az óvodai tanulás csak tevékenységeken keresztül valósulhat meg.
- A foglalkozások anyaga a részben osztott életkorú csoportban minden gyermek számára azonos, a differenciálás a megoldás módjában és az elvárásban van.
- Az óvodapedagógus joga és feladata, hogy csoportja ismeretében adott témakörben és szituációban a kötött, vagy kötetlen foglalkozás lehetőségét választja-e. A kötött foglalkozás választása esetén is törekedni kell a kötetlenség, az oldott családi légkör megvalósítására.
- Elsősorban 6-7 éves életkorban szükség van alkalmanként kötött foglalkozásra. Itt mód nyílik a gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak rendezésére, rendszerezésére,

gyarapítására, valamint jelzést kaphat az óvodapedagógus a gyermek biztos tudásáról, fejlettségéről. (pl. évszakok összehasonlítása, állatok élőhely szerinti csoportosítása).

- A kötött és kötetlen foglalkozást egyaránt hassza át a játékoság, az élményt adó oldott légkörben zajló cselekvés. Az óvodapedagógus tudatosan, tervszerűen biztosítsa a gyermekek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenységi lehetőséget. A gyermeknek lehetősége van, hogy önként válassza meg, mikor és milyen tevékenységben vesz részt.
- A kötetlen foglalkozás alkalmával az óvodapedagógus változó létszámú kis csoporttal foglalkozik egyszerre. A kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembe vételére.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Tudja személyi adatait (lakcím, név, születési idő, szülők neve, foglalkozása, testvérekneve, életkorát).
 - Nevezze meg saját testrészeit, érzékszerveit azok funkcióit. Tartson be alapvető egészségügyi szokásokat, szabályokat.
 - Ismerje néhány környezetében lévő épület funkcióját (iskola, orvosi rendelő, posta, múzeum, stb.), az ott folyó munkát, foglalkozásokhoz kapcsolódó kifejezéseket.
 - Nevezze meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát (a közlekedési jelzőlámpa színeinek jelentése, gyalogátkelőhely jele, stb.).
 - Ismerje az óvoda környékének objektumait (udvar, kert, játszótér, utca, stb.)
-

- Ismerje és nevezze meg a színeket, annak sötétebb és világosabb változatait. Emlékezetében tudja felidézni a gyakran észlelt tárgyak színeit (pl. busz, vonat, stb.).
- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.
- Helyezze főbb csoportokba az élőlényeket (ember, állat, növény, vadonélő, ház körülélő, stb.).
- Tudjon alapvető növény-, és állatgondozási műveletekről.
- Vegyen részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, szemeteta szeméttárolóban helyezze el, stb.).
- Nevezzen meg térbeli irányokat (mellett, mögött, jobb, bal, előtt, alatt, fölött, között,).
- Jól használja a megismert kifejezéseket.
- Ismerje és tartsa be az óvodai élet rendjét, tudja a felnőttek nevét, tisztelje és segítse avégzett munkájukat.
- Ismerkedjenek az iskola első osztályával és annak életével.
- A gyermek ismerje meg szűkebb ill. tágabb környezetét, s tanuljon meg benne jól tájékozódni.
- Rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a természeti és társadalmikörnyezetről szerzett ismereteit egyéni fejlettségi szintjének megfelelően a kisebbség nyelvén közvetíteni tudja.

Funkcionális eszközök a tevékenységformához:

- Állatok világa, növények világa, a közlekedés világa.
- Érzékelő játékok (hallás, tapintás, szaglás, stb.).
- Képes lottó, dominó, kártya, kézitükör, nagyító.
- Négy évszak képekben, gyümölcsök, zöldségek.
- Madáretető,
- CD lejátszó, madárhangok CD, DVD lejátszó
- Test puzzle, növekedés puzzle, arc puzzle, öltöztető puzzle (maci), környezetvédelmipuzzle, fogantyús puzzle, Földgömb,
- Egészségvédelemmel kapcsolatos videó kazetták, állatok élete videokazetta, videomagnó, Tv, magnetofon, magnókazetták,
- Társasjáték
- Diavetítő, diapress, diafilmek, filmvetítő vászon.

Helyszíni foglalkozásokhoz alkalmas helyek Sellyén és környékén:

<ul style="list-style-type: none"> • Arborétum • Mentőállomás • Múzeum • Draskovics kastély • Játsszótér • Egészségügyi központ • ABC, • Könyvtár • Iskola • Horgászto 	<ul style="list-style-type: none"> • Vasútállomás • Buszmegálló • Posta • Pékség • Zöldségbolt • Sportpálya • Strand • Közeli rétek, erdők.
--	---

7.6.1. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségzsemlélete.

Cél:

- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez igazodva.
- A matematikai nevelés meghatározó szerepet tölt be a gyermekek képességeinek fejlesztésében.
- Fontos hely jut az érzelmi és akarati tulajdonságok alakításának, a közösségi érzésformálásának.
- Mindezek együttesen segítik a gyermekek iskolai alkalmasságának kialakulását.

Feladat:

- Képességek fejlesztése, megnyilvánulása
 - a) **tapasztalásban:** érzékelés, észlelés, megfigyelés,
 - b) az **emlékezésben:** mozgásos, cselekvéses, képi emlékezés, élmények felidézése,
 - c) a **megértésben:** azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése,
 - d) az **ítélőképességben:** annak megítélése, hogy egy tulajdonság igaz vagy nem igaz adott tárgyra; összességre, hogy egy összefüggés fennáll-e adott tárgyak, személyek, összességek között; hogy egy konstrukció eleget tesz-e az adott feltételeknek; hogy egy állítás igaz-e konkrét helyzetben.
 - e) a **konstruálásban:** szabad és egy-egy feltételnek megfelelő alkotások - formák, mennyiségek, összefüggések - előállítás, megkeresése.
- A gyermek közösségi érzésének fejlesztése kiterjed a társak munkájának megfigyelésére, gondolataik, szavaik követésére, megértésére, a segítségnyújtásra, a közös mikro csoportos, páros tevékenységekben szükséges együttműködésre.
- A fölfedezés a tudás öröme fokozza a gyermek akaratát, önbizalmát, kitartóbbá válik a feladatok megoldásában, ezáltal önfegyelme is erősödik.
- Kiemelt jelentőségű, s állandó feladatként jelentkezik a már elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek (pl.: téri-időbeli tájékozódás, formák megnevezése) állandó gyakorlása, illetve az új ismeretekbe való beépítése.
- Legfontosabb az elvonatkoztatás, általánosítás folyamatának segítése, a cselekvésben végrehajtott műveletek elsajátítása. A különböző matematikai fogalmak és a velük végzett manipuláció folyamata: saját testen, térben, síkban – tárggyakkal, modellel, cselekedtetés közben, majd rajzban, végül cselekedtetés nélkül történik.

A matematikai nevelés folyamata

Minden, amit a gyerek lát, hall, tapasztal, amivel tevékenykedik, amivel ismerkedik, új, magasabb szintű képességek kibontakozását eredményezheti.

Az óvodába kerülő gyermek már rendelkezik bizonyos matematikai tapasztalattal, élménnyel.

Felismeri a tárgyak közötti különbségeket, elsősorban a nevük alapján. Fölfedez azonosságokat is aszerint, hogy pl. a különböző színű ceruzák nem egyformák, mégis mindegyikkel lehet rajzolni. Képes megnevezni kevés számú halmazt, különösen, ha az a személyi tulajdona.

A környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseire épülő **foglalkozások az óvodáskor közepe táján, 4-5 éves korban kezdődnek**. Ez azonban nem jelenti azt, hogy előtte nincsenek ilyen jellegű feladataink. Már óvodába kerülés kezdetén is adunk a gyermekeknek ilyen irányú ismereteket, hiszen matematikai fogalmakkal és összefüggésekkel a mindennapi életben állandóan találkozunk, így szinte természetes módon ismerkednek meg velük.

A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül a beszédükbe.

Az óvodapedagógus feladata az, hogy

- figyelje a gyermekeket, megismerje az érdeklődésüket, képességeiket, előkészítse és megtervezze a következő időszak egyénre és csoportra szabott fejlesztését.
- 4-5 éves kortól kezdődik a tényleges matematikai nevelés a foglalkozásokon. Ez egy játékos cselekvést jelent, mely minden érzékszervüket bevonja a tapasztalatszerzésbe.
- Az egyéni, páros és mikrocsoportos foglalkoztatás alkalmával az óvodapedagógus differenciáltabban foglalkozhat a gyermekekkel.
- A matematikai foglalkozáson minél több problémahelyzetet teremtsünk, hiszen így tudjuk leginkább aktivizálni a gyermekeket a logikus gondolkodásra.
- Hagyjuk a gyerekeket saját logikájuk szerint gondolkozni, próbáljuk rávezetni, több oldalról megközelíteni, de semmiképpen ne vegyük el tőlük a felfedezés örömét.
- A matematikai foglalkozáson nagyon lényeges, hogy pontosan fogalmazzuk meg gondolatainkat, hogy a probléma felvetése egyértelmű legyen a gyermekek számára. Az óvodapedagógus példamutató, szép beszéde lényeges a matematikai foglalkozásokon, hiszen rengeteg lehetőség nyílik a gyermek verbális fejlesztésére.
- mérje fel a csoport és ezen belül az egyes gyermekek fejlettségét és szükség szerint foglalkozzon fejlesztésükkel.

A cél az, hogy minden gyermek elsajátítsa a korának megfelelő ismereteket, ez pedig lényegesen egyszerűbb akkor, ha nem kötött formában, kényszer hatására teszik, hanem játszva, aktív cselekvőként.

Módszerek

A módszer megválasztásában a pedagógus szabadon dönt arról, hogy a soron következő fejlesztési feladatot hogyan fogja megvalósítani.

Többféle tényezőt kell szem előtt tartani:

- matematikai téma, az a fejlesztési terület, amely a foglalkozás anyagát képezi.
 - a gyermek érdeklődési köre, fejlettsége, ismeretei, mozgáskészsége és igénye, érzelmi és akarati tulajdonságai.
 - az óvodapedagógus egyénisége saját érdeklődési köre az, hogy mely módszerekben a leggyűsebb.
 - objektív feltételek, lehetőségek.
-

Lényeges az óvodáskorban a játékos tanulás, mint életkori sajátosság.

Kiváló módszernek tekinthető valamennyi játék, játékos keret, játékos tevékenység:

- a **gyakorló játék** pl. öntözgetés, méregetés,
- a **szabályjáték**: mozgásos pl. futó, dobó, labdagurító, amelyek segítik a hosszúságok megállapítását, alkalmasak ellentétpár játéokra, tőszámok gyakorlására; értelmi képességeket fejlesztő pl. kártyajáték (párosítás); memória játék (azonosítás); dominójáték (azonosítás); különféle társasjátékok, labirintus játék.
- **építőjáték**, pl. különböző magasságok, hosszúságok építése, geometriai alakzatok létrehozása.
- **szerepjáték**: bármilyen a gyermek által kezdeményezett játékszituáció, amely módszerként fölhasználható a matematika feladatok megoldásához.
- **logikában használatos módszerek, műveletek**: válogatás, osztályozás, rendezés, párosítás, mérés.
- **szemléltetés, magyarázat, beszélgetés, gyakorlás, értékelés, hibajavítás.**

Matematikai nevelés témakörei

1. Tárgyak, személyek összehasonlítása, válogatások, rendezések. Halmazalkotások.
<ul style="list-style-type: none"> a) Tárgyak, személyek tulajdonságainak felismerése, megnevezése. b) Tárgyak, személyek összehasonlítása felismert tulajdonságok szerint. c) Kiválogatás, általánosítás kiemelt tulajdonság szerint. d) Szétválogatás (osztályozás), meghatározott tulajdonság szerint. e) Rendszerezés meghatározott elv, szempont, tulajdonság alapján. f) Irányított összehasonlítások. g) Szavakban történő összehasonlítások.
2. A számfogalom előkészítése, alapozása
<ul style="list-style-type: none"> a) Mennyiségek összemérése. b) Halmazok összehasonlítása, összemérése (párosítások), több-kevesebb-ugyanannyi. c) A mennyiség mérhető nagysága: mérések, egységgel való mérés lehetőségei az óvodában. d) A halmazok számlálható tulajdonsága: darabszám. Természetes számok.
3. Tapasztalatok a geometria körében
<ul style="list-style-type: none"> a) Építések, alkotások szabadon és másolással. b) Tevékenység tükörrel. c) Tájékozódás térben, síkban.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- Legyen képes a jól ismert tulajdonságok szerint a válogatás folytatására, a sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatásra, sorba rendezés végzésére.
- Értse, és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az

összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb, rövidebb, legrövidebb, egyforma hosszú, több, kevesebb, ugyanannyi, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb).

- Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is tudjon összemérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudjon tenni.
- Tudjon különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet előállítani.
- Tudjon a tízes számkörben biztonságosan számolni.
- Nevezze meg a térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között).
- Alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.
- Válogassa a síkbeli alakzatokat tulajdonság szerint. (kör, négyzet, háromszög)
- Ismerje a térbeli alakzatok közül a kockát.
- Tudjon 2-4 elemből álló alakzat tükörképét, zsebtükör mögött megépíteni.
- Válogasson alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket szempontok alapján.

Funkcionális eszközök a tevékenységformához:

- Minimat készlet, Logikai készlet, Színes rúd készlet
 - Térbeli alakzatok, geometriai formák,
 - Szöges tábla, mágneses tábla.
 - Tükrök
 - Játék a számokkal, Dobókocka, labda, golyók.
 - Társasjátékok, kártya, dominó, LEGÓ, csoportszoba játékaik.
 - Labirintus játék, Memória játék, Puzzle.
 - Építőkocka, termések, színes szalagok, fonalak.
 - Üvegek, poharak, edények.
 - Karszalag, kugli játék.
 - stb.
-

7.7. Az óvoda munkajellegű tevékenységei

- A gyermeki munka folyamatos, reális a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.
- A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket.
- Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.
- **Az óvoda feladata, hogy minden SNI gyermek megtalálja a kedvére való elfoglaltságot. A szabadon választható, fejlesztő hatású tevékenységek motívumfejlesztő eredményességét a gyermekek választásukkal minősítik**

Célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység. Olyan fontos akarati tulajdonságokat fejleszt, mint a kitartás, felelősségérzet, fegyelmezettség, erőfeszítésre készlet, pozitívan és sokoldalúan hat a motoros képesség fejlődésére. A munkában a gyermekek sokszínű tapasztalatot szereznek a környezetről, az anyagok milyenségéről, az eszközök használatáról.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba.

A munka megoszlása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyermekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani (pl. úgy, mint a szerepek elosztása egymás között egy-egy szerepjátékban.).

A nagyfokú önállóság, a döntési helyzetek és a döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermek életre való felkészítését.

Munkafajták:

Önkiszolgáló munka:

Saját magukkal kapcsolatos tevékenység. Elvégzését nem kötjük életkorhoz, de fokozatosan elvárjuk az öntevékeny részvételt, majd a teljes önállóságot mindenkitől, saját fejlődési ütemében, fejlődési tempójában.

Tartalma: étkezés, öltözködés, testápolás.

Követelmény, hogy az óvodapedagógus teremtsen olyan feltételeket, hogy a gyermekekben kialakuljon az igény az esztétikus, tiszta, rendezett külső és belső környezet iránt.

Mindennapi étellel kapcsolatos munkák:

Ide tartozik minden olyan tevékenység, amely előre tervezhetően bekövetkezik, vagy a spontán élethelyzet teremti meg. Ilyenek:

- játszóhely, ábrázoló asztal és környéke rendbetétele,
 - morzsa, hulladék felseprése, kiömlött folyadék feltörése,
 - asztalok letörése, székek fölrakása, leszedése
 - megbízatások teljesítése (közben az illedelmes viselkedés gyakorlása).
-

- délutáni pihenővel kapcsolatos teendők (ágyazás, ágynemű lerakás, stb.)

A gyermeknek pontosan kell értenie mit várnak el tőle, hogy azt teljesíteni tudja. Át kell gondolni azt is, hogy a feladat teljesítéséhez hány gyermek kell, kit mivel lehet megbízni.

Közösségi munkák:

Vannak olyan munkafajták, amelyek egyértelműen a közösség érdekében végzendők, s mint ilyenek, speciális akarati, érzelmi fejlesztést és lehetőséget adnak a nevelés folyamatában (feladattudat, figyelem összpontosítás - pl. naposi munka, egymás segítése az öltözködésben, stb.).

A naposi munka szerteágazó, sokrétű.

Az óvodapedagógus feladata a tevékenységek fokozatos bevezetése, a terhelés folyamatos növelése. A naposi funkció gyakorlása során a gyermekek olyan munkát végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életrendjében. A naposságot 4-5 éves kortól vezetjük be.

Erre az időre a gyermekek eljutnak oda, hogy másokért tevékenykedni tudjanak.

Ügyelni kell arra, hogy a gyermekek ne legyenek egész nap készültségben és ne veszítsenek a játékidőjükből. A naposok nyugodt étkezési feltételeinek megteremtése is az óvodapedagógus feladata.

A csoportok önállóan alakítsák ki a kiválasztás rendszerét. Beszéljék meg egymás közt, hogy mi alapján történik a naposok kijelölése (pl. névsor, ülésrend, stb.). Így a gyermekek számon tartják, hogy mikor ki kerül sorra. A naposok megfelelő kellékekkel vannak ellátva (kötény, jelvény, stb.). Ügyelni kell arra, hogy minden gyermek sorra kerüljön. **A gyermeket soha ne marasztaljuk el, ha hibázik megbízatása során, hiszen az a cél, hogy fejlődjön önállósága, önbizalma.**

A növények és állatok gondozása:

A növények gondozásával (öntözés, ültetés, stb.) gyermekek megfigyelik és megtapasztalják a létrejövő változásokat. A baleset elkerülése végett, használat előtt minden alkalommal a balesetvédelemre felhívjuk a figyelmüket. A teremben és a kertben az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek: pl. csíráztatás, rügyeztetés, hajtatás, a fű gereblyézése, a falevelek összegyűjtése, stb. Téli madáretetés, nyári madáritatás, akváriumi halak gondozása.

Feladat

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint végezhesse el az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló, illetve a társai érdekében végzett munkát.
 - Folyamatosan biztosítsa, bővítse a szükséges és megfelelő munkaeszközöket.
 - Munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják (pl. söprű, lapát, felmosó, stb.).
 - Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermekek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljes összhangban.
 - **A környezettudatos munkavégzés.**
 - Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet okozzon a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.
 - A **horvát** nemzetiségi csoportban a munkafolyamatok megnevezésével gazdagodik aktív szókincsük.
 - Ismétlődések által erősödik a gyermekekben a beszédöröm érzése.
-

- Az egyszerű dialógusokkal fejlődik beszédképességük, beszédértésük, artikulációjuk.
-

- A roma/**cigány** nemzetiségi gyermekeket állandó segítségadással, dicsérettel ösztönözzük a különböző munkák elvégzésére.
- Először az önkiszolgálás terén érjük el eredményeket, majd vonjuk be őket a közösségért végzett feladatokba is.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint bármikor végezze el.
- A tisztálkodási eszközöket használja, majd tisztán, esztétikusan tegye a helyére.
- A mosdó rendbetételében szükség szerint segítsen.
- Az étkezésnél önállóan használja az evőeszközöket (kanál, villa, kés).
- Önállóan öltözködjön (gombolás, kötés, fűzés, stb.). Az öltözködésre fordított idő fejlettsége növekedésével arányosan csökkenjen.
- Teljesítsen bonyolultabb feladatokat.
- A naposi munkát önállóan végezze.
- A kisebbeket segítse.

Fontos, hogy:

- A gyermek tudja, hogy mikor végez hasznos, eredményt létrehozó munkát.
- Szívesen kapcsolódjon be, önként vállalja a munkában való részvételt.
- Tanulja meg a munkavégzés pontos menetét, mert itt a részmozzanatokat nem lehet felcserélni.
- Becsülje meg mások munkáját, a közös tevékenység alatt tudjon alkalmazkodni társához, pozitív viszony alakuljon ki benne a munkához.
- Tapasztalja meg, hogy a munka rendszeresen ismétlődő tevékenység, újra és újra el kell végezni!
- Tudjon tájékozódni a munkavégzésből adódó egyszerű kommunikációs helyzetekben.
- Ismerje a napi cselekvéseknél előforduló eszközök, anyagok nevét, egyéni képességeinek megfelelően olyan szókinccsel rendelkezzen, amely által a nemzetiség nyelvén is képes ismereteit közvetíteni.

Funkcionális eszközök a tevékenységformához:

- Gyermekméretű kerti szerszámok, fonott vesszőkosár
 - Virágláda, öntöző kanna,
 - Napos kötények, seprű, lapát,
 - Körömkefe, törlőkendő
 - Étkezéshez eszközök
-

7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenység, ill. tevékenységbeágyazottan történik.
- A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés és maga acselekvés.
- A kisgyermekkorai tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció.
- A tanulás formái: utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A beszéd a kisgyermekkorai tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek más az anyanyelvük, mint a nemzeti nyelv.
- Kiemelt szerepe van a hétköznapi élettapasztalatoknak, mint tanulási lehetőségeknek és a tanulást befolyásoló külső tényezőnek egyaránt.
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését segíti elő, mely különböző tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.
- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- Fontos a kreativitás erősítése és a személyre szabott pozitív értékelés.
- Biztosítja az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését, a differenciálást, a játék elsődlegességét, valamint az együttműködő, felelősséget vállaló óvodai normákat.
- A tanulási képesség valamennyi kognitív képesség átfogó rendszere, így az SNI gyermek fejlettsége, a kognitív képességek fejlettségétől függ. A tanulási képesség fejlesztése ezért leginkább a kognitív képességek fejlesztése által segíthető.
- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozás során alkalmazott módszereiben figyelembe veszi, hogy náluk hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat, és ebben direktbben kell részt vennie, mint az egészséges gyermekeknél. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében kevésbé építhet arra a belső motivációra, amely az ép gyermeknél természetesen jelentkezik a fejlődés folyamán.

Az óvodában a tanulás egyrészt **spontán**, másrészt nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység. A képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágy, motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magában foglalja.

A **tanulás tartalma**, vagyis a tapasztalatok és ismeretek elsősorban a gyermekek közvetlen (társadalmi és természeti) környezetéből származnak. Magukba foglalják azokat a magatartási formákat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat is, amelyek kialakítása ebben az életkorban kívánatos. A megismerés fokozatosan áttevődik a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére. A fogalmi gondolkodás csak később kezd kialakulni.

A beszéd fontos eleme a tanulásnak. A valóságos kommunikációs helyzetek (beszélgetés, kérdés, spontán közlés) elősegítik a gondolkodás fejlődését, a tanulás eredményességét.

A gyermekek a cselekvéses műveleteket, az összefüggéseket a beszéd szintjén képesek megérteni és kifejezni.

A tanulás közben végzett sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére, a

tapasztalatszerzés, a megtanulás, a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezésére.

A tanulás a gyermekek világméretű alakulását is befolyásolja. Hatására tapasztalataik rendeződnek. Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük, gondolkodásuk, képessé válnak a problémák felismerésére és megoldására.

A tanulás lehetséges típusai

Az óvodában a gyermekek spontán, önkéntelen módon tanulnak, ezért az óvodapedagógus a megismerési vágyukra, érzelmi beállítottságukra, önkéntelen figyelmükre támaszkodva irányítja a tapasztalat - ismeretszerzés folyamatát.

- A gyermekeket a tanulásban a kíváncsiság, az óvodapedagógushoz fűződő érzelmi kapcsolat, a foglalkozási helyzet motiválja. Különösen érdekes számukra az a foglalkozás, amelyben összefüggéseket fedezhetnek fel.
 - A probléma szituáció szellemi aktivitásra ösztönöz. Az érdeklődést tartósan azok a helyzetek váltják ki, amelyekben a gyermekek maguk találják ki a megoldást, miközben átélhetik a felfedezés örömeit.
 - Az önállóság is erős motiváló tényező. Ezért az óvodai tanulás cselekvésre, szemléletes helyzetekben szerzett konkrét tapasztalatokra épüljön. A szemléletesség érvényesítésében nélkülözhetetlen a tárgyak, jelenségek sokoldalú, érzékletes megjelenítése, a tárgyakkal való cselekvés.
 - Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad. A gyermekek a játék és munka közben is tanulnak. A foglalkozásokon szerzett tapasztalataik, ismereteik, elemei megjelenhetnek a játékban, a társas magatartásban vagy egyéb tevékenységben.
 - Az óvodapedagógus a foglalkozásokon változatos, játékos eljárásokat alkalmazzon. A játékoság forrása lehet az eszköz, az eljárás, a módszer. A játékoság, mint alapelv a tanulás egész folyamatában érvényesüljön.
 - Az óvodapedagógussal és a társakkal való együttműködésben alakulnak közösségi tulajdonságaik. Új magatartásmódokat, viselkedési szokásokat sajátítanak el. A tanulás alapja tehát az óvodapedagógus és a gyermekek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az óvodapedagógus az előre megtervezett feladatok alapján a gyermekek részvételével, megnyilatkozásaikhoz, egyéni fejlettségükhöz igazodva szervez és irányít! Mivel a fejlődés nem egyenletes, fontos, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjen. Feladatunk, hogy a gyermekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően differenciált feladatadással készítsük sokoldalútevékenységre.
 - A gyermekekben az óvodán kívül nagy mennyiségű spontán tapasztalat, élmény halmozódik fel. Ezeknek jelentős részét a családban, a felnőttek tevékenységének megfigyelésekor, azok elbeszéléseiből, a tömegkommunikációból és saját tevékenységeik közben szerzik. Ezekre az ismeretekre kell építenünk, mert a spontán és az irányított tapasztalat- és ismeretszerzés szoros kölcsönhatásban áll egymással.
 - A **horvát** nemzetiségi csoportnál különféle, változatos tevékenységekkel biztosítjuk a gyermekek számára a sokoldalú tapasztalatszerzést, a világ élményszerű megismerését, beszédképességük fejlesztését.
 - A horvát kulturkincséből (irodalom, zene, népi játékok, ...) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezzük meg a nyelvelsajátítást.
-

- Rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel teremtjük meg az utánzásos nyelvtanulást, figyelemmel kísérve a gyermekek nyelvismeretét és életkori sajátosságait.
- A roma/**cigány** nemzetiségi gyermekeknél az egyéni fejlesztési szintjüknek megfelelő, egyéni vagy mikrocsoportos formában, célzott fejlesztést folytatnak.
- Szokásrendszert következetesen alakítjuk, modelláljuk.
- A részképesség zavarral, magatartás zavarral küzdő gyerekek speciális fejlesztése szakemberek segítségével.
- Ki kell alakítanunk a gyermekekben a tudás iránti vágyat, a tudás örömét.
- Jól tanuló, sportoló, zenélő cigánygyermekek példaként való említése, esetleg szereplésük valamilyen rendezvényünkön.

A tanulás szervezeti formái:

A kötetlen szervezeti forma:	A kötött szervezeti forma:
<p>A kötetlenség a gyermekek önkéntes részvételét jelenti. Alapvető szabály, hogy a kezdeményezés nem zavarhatja a kialakult játékot, ezért a foglalkozás időpontjának megválasztása az óvodapedagógustól nagy körültekintést, tapintatot igényel.</p> <p>Történhet a nap bármely időszakában, amikor a nevelési helyzet és a gyermekek tevékenysége erre lehetőséget ad.</p> <p>Törekedjünk arra, hogy minél több foglalkozás a tárgy vagy a jelenség természetes környezetében, a szabadban folyjék. A gyermekek érdeklődésüktől függően menet közben is be- és kikapcsolódhatnak a foglalkozásokba.</p>	<p>Más magatartási formát igényel a gyermekektől, részvételük nemcsak a belső szándéktól, hanem az óvodapedagógus által kitűzött feladattól is függ.</p> <p>A kötöttség nem jelentheti a gyermekek spontán érdeklődésének és aktivitásának korlátozását.</p> <p>A kötött és kötetlen foglalkozások egyaránt oldottak, játékosak, élményszerűek legyenek. Az óvodapedagógus feladata, hogy csoportja ismeretében az adott témakörben és szituációban, a kötött vagy kötetlenlehetőséget válassza.</p>

A tanulás munkaformái:

Egyéni munkaformában	Mikro csoportos munkaformában	Frontális
<p>a gyermekek lehetőleg saját elképzeléseik szerint, saját eszközeikkel önállóan oldják meg a feladatokat.</p>	<p>különösen a nagyok tanulják meg, hogy társaikkal együttműködve, egymást segítve vegyenek részt a tanulásban. (páros, vagy több gyermek). Segíti a társas kapcsolatok fejlődését.</p>	<p>foglalkoztatás közben az óvodapedagógusra és társaikra figyelve a csoport együtt oldja meg a feladatokat, közösen beszélgetnek tapasztalataikról.</p>

A tevékenység időtartama:

2,5 - 3 - 4 éves korban	4 - 5 éves korban	5 - 6 - 7 éves korban
a kötetlen foglalkozások ideje kezdetben 5-10 perc legyen, fokozatosan 10-15 percig növekedhet. Az óvodapedagógus a kötött foglalkozáson (testnevelés) ne erőltesse valamennyi gyermek részvételét.	a gyermekek jobban tudnak alkalmazkodni társaikhoz, mozgásuk, beszédük, figyelmük képessé válik az önirányításra. A foglalkozások ideje 10-15 percről fokozatosan 15-20 percre növekedhet.	a foglalkozások ideje 25-30 percre növekedhet.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

- Alakuljon ki a feladattudat.
- Sajátítsa el az alapvető gondolkodási műveleteket (analízis, szintézis, összehasonlítás).
- Végezzen önálló megfigyeléseket.
- Képes legyen egyéni élményeinek, tapasztalatainak elmondására.
- Legyen képes saját tevékenységének ellenőrzésére.
- Kölcsönös megértéssel és segítőkészséggel értékeljék egymás munkáját.
- Képesek legyenek együttműködésre.
- Probléma megoldásnál törekedjen többféle megoldás keresésére.
- Tudjon szándékosan figyelni.
- Tudja gondolatait szavakba, mondatokba foglalni, szókinccse váljon gazdagabbá.
- Fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- Különítse el a mese és a valóság elemeit.
- A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése mellett egyre szélesebb körben folyik a nemzetiségi nyelven történő kommunikáció.
- A gyermek felkészült egy tudatos nyelvtanulásra, nyelvi fejlesztésre, és ezt érdeklődéssel és izgalommal várja.
- Elkezdődik a kétnyelvű identitástudat kialakulása. Iskolaérettség elérése

8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

8.1. Az iskolába lépés feltétele

A tankötelezettség megállapítása

2011. évi CXCV törvény a nemzet közneveléséről 45.§. (1)

Magyarországon - az e törvényben meghatározottak szerint - minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni.

(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 18-ig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez.

Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a Gyámhatóság is kezdeményezheti.

A mentesítési kérelmet óvodai dokumentumokkal támaszthatja alá a szülő vagy a gyámhatóság.

Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek SNI-s vagy BTMN-es és emiatt kapott lehetőséget még egy évig óvodában maradni, az óvodának a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki, és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat kell biztosítani.

Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. Nkt. 45.§. (2).

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 21. §

A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.

A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

8.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

363/2012. (XII.17.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról 1. melléklet.

Alapelveink szerint a gyermeknek joga van, hogy saját üteme szerint fejlődjön. Az alábbiakban leírt fejlettségi mutatók csupán azt jelzik, hogy óvodáskor végére milyen elérhető szintekhez való eljutáshoz segítjük a gyermekeket a testi, lelki, szellemi, szociális fejlődés során. Az óvodai élet nem korlátozódik a három év, három korcsoportjára. Sokkal inkább a

fejlődés által kibontakozott képességek sajátosan érvényesülő időtartamára. Nem várható el egyenletes tempójú fejlődés, és az érési szakaszok sem azonos időpontban jelentkeznek.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosanfejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteikielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)
- *A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél*
 - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
 - megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
 - a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- *Az egészségesen fejlődő gyermek*
 - érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek **kedvező iskolai légkörben** készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben

az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. *A szociálisan érett gyermek*

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – **szükség szerint kreatív** – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A **hároméves kortól** kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

9. Sajátos feladatok – Gyermekvédelem az óvodában

A gyermekvédelem komplex és preventív tevékenységi rendszer, amelyet a gyermeki szükségletek (szeretet, biztonság, esélyegyenlőség, egészségvédelem) és jogok kiteljesítésére való folytonos törekvés jellemez. Ez a tevékenység nagyfokú érzékenységet, empátiát, tapintatot, szakértelmet igényel.

Az intézményünk gyermekvédelmi tevékenységének fő feladatai:

- a jelzőrendszer alkalmazásával a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzése,
- a HH, HHH, SNI integráció segítése, elfogadás, érzékenyítés.

Az intézmény közreműködik a gyermekek, veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Ha az intézmény a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, a gyermekvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

Az igazgató felel a gyermekvédelmi munka megszervezéséért és ellátásáért. A nevelőtestület minden tagjának feladata a gyermekvédelemmel kapcsolatos munka elősegítése.

Az intézmény gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai

- elősegíteni és kezdeményezni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket,
- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges szakember segítségét kérni,
- a rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséreni,
- családlátogatások végzése a csoportvezető óvónővel, szükség szerint a gondozónővel,
- a családok szociális és anyagi helyzetének figyelembevételével, a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíteni,
- az igazgató együttműködik a Család és Gyermekjóléti Központtal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó, feladatot ellátó más személyekkel, intézménnyel és hatóságokkal,
- kölcsönös informálás a két intézmény között,
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásának figyelése,
- feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását,
- ha a gyermek veszélyeztetettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, köteles felvenni a kapcsolatot az illetékes szervekkel. Intézkedést kér azoktól a szakemberektől (gyermekjóléti központ, védőnő, orvos, jegyző), akik illetékesek a gyermek problémáinak megoldásában,

Az intézményi faliújságon ki kell függeszteni a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát. A nevelési évet nyitó szülői értekezleten a csoportvezető óvónők tájékoztatják a szülőket az óvodai intézmény gyermekvédelmi feladatairól. (A felelősség azonban az intézményvezetőé.)

10. A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

Az óvoda Pedagógiai Programja megtalálható, az igazgató irodájában, melyről tájékoztatást adhat, az intézmény igazgatója, helyettese.

Munkanapokon 9.00 órától - 11.00 óráig.

Az Oktatási Hivatal honlapján a köznevelési intézmények információs rendszerében nyilvánosságra kerül az óvoda Pedagógiai Programja.

Megtalálható az intézmény honlapján <https://www.sellyeovoda.hu>

11. Legitimációs záradék

Intézmény OM azonosítója: 202255	Készítette: az Ormánsági Tücsök Óvoda nevelőtestülete bevonásával az igazgató Ph.
Véleményezte: Szülői Szervezet Szülői Szervezet elnöke	
Jóváhagyta: Sellye Térségi Intézményi Társulás Tanácsa, mint fenntartó Ph. Nagy Attila elnök	
Hatályos: 2024. január 1-től	
A dokumentum jellege: nyilvános	

Felhasznált irodalom

- Porkolábné Dr. Balogh Katalin - Dr. Páli Judit - Pintér Éva - Szaitzné Gregorits Anna :
Komplex prevenciós óvodai program
- Vargáné Szabó Györgyi:
Epochális rendszerű óvodai nevelési program
- Fábián Katalin:
Tevékenységek központú óvodai nevelési program
- Perszelényi Éva - Porkolábné Dr. Balogh Katalin:
JMK Óvodai program
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin:
Kudarc nélkül az iskolában Alex-Typo Kiadó Bp.,
1992. Porkolábné Dr. Balogh Katalin és a Budapest
IV., Aradi utcai Óvoda alkotó teamje: Komplex
prevenciós óvodai program (Kudarc nélkül az iskolában)
- Zilahi Józsefné:
Óvodai nevelés játékkal, mesével öt könyvben
Iskolafejlesztési Alapítvány
Szorbán Kiadó Bp., 1994.
- Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes:
Gyermekekléktan Móra Kiadó, Bp., 1974.
- Balázné Szűcs Judit:
Miből lesz a cserebogár Dr. Tótszóllósné Varga Tünde:
Mozgásfejlesztés az óvodában 1994
- Gaál Sándorné - Kunos Andrásné:
Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában
- Zsámboki Károlyné - Horváthné Szigligeti Adél:
Matematika kézzel, fejjel, szívvel OKKER Kiadó Bp.,
- Perlai Rezsőné:
A matematikai nevelés módszertana Nemzeti TK Bp.,
- Dr. Kuti István és Dr. Kuti Istvánné:
Környezeti nevelés az óvodában Körlánc, Kecskemét,
1995.
- Bauer Gabriella:
Az óvodai irodalmi nevelés módszertana Nemzeti TK. Bp.,
1996.
- B. Méhes Vera :
Az óvónő és az óvodai játék TK. Bp., 1982
- Dr. Buda Béla:
A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológija
TK. Bp., 1980.
- Sugárné Dr. Kádár Júlia:
A beszédfejlődés útjai, beszédfejlesztés az óvodában
TK. Bp., 1986.
- Forrai Katalin:
Ének-zene az óvodában
EDITO MUSICA Bp., 11. kiadás 1993.
- Törzsök Béla:
Zenehallgatás az óvodában Zeneműkiadó Bp., 1982 .
- Ludánszkiné Szabó Éva:
Óvodai zenei hagyományápolás - népszokások
Hajdúböszörmény, 1995
- Falvai Károly:
Ritmikus mozgás - énekes játék OPI 1990.
- Az óvodai nevelés programja OPI 1989.
- Nagy Jenőné:
Óvodai programkészítés de hogyan ?
Országos Köznevelési Intézet Bp.,
- Óvoda az ezredfordulón
Művelődési és Köznevelési Minisztérium Bp., 1998.
- Nagy Jenőné - Rauschburg Jenő - Szakács Mihályné - Tárnokiné Joó Ildikó:
Óvoda Vezetési Ismeretek
- Óvodavezetők kézikönyve I - VI. OKKER Oktatási Iroda Gyermek és Ifjúságvédelem
Comenius Bt., Pécs, 1997.
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
OKKER 1997. évi XXXI. törvény
- Bagdi Bella, Prof. Dr. Bagdy Emőke, Tabajdi Éva:
-

Bp. 2017.
Fehér Anna:

Boldogságóra Kézikönyv Pedagógusoknak és szülőknek

A természet közelségével KOKOSZ 2011.

Ajánlott irodalom

- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában
Alex-Typo Kiadó Bp., 1992.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin és a Budapest IV., Aradi utcai Óvoda alkotó
teamje: Komplex prevenció óvodai
program(Kudarc nélkül az
iskolában)
- Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével öt
könyvben Iskolafejlesztési Alapítvány
Szorbán Kiadó, Bp., 1994.
- Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan
Móra Kiadó, Bp., 1974.
- Balázné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár
- Dr. Tótszóllósné Varga Tünde: Mozsásfejlesztés az óvodában
1994.
- Gaál Sándorné - Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az
óvodában
- Zsámboki Károlyné - Horvéthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejjel, szívvel OKKER Kiadó,
Bp.,
- Perlai Rezsóné: A matematikai nevelés módszertana Nemzeti TK.,
Bp.,
- Villányi Györgyné: Játék a matematika?
Tárogató Kiadó, 1995.
- Ubavity radován Játékos matematika I., II., III.,
Kecskeméti Tanítóképző Főiskola, 1990., 1991.
- Dr. Kuti István - Dr. Kuti Istvánné: Környezeti nevelés az óvodában
Körlánc, Kecskemét, 1995.
- Napról napra a mi kalendáriumunk 2., átdolgozott kiadás
Debrecen,
- Ákom, bákó, berkenye Szerkesztette: Dornbach Mária Móra Kiadó, Bp.,
1985
- Bauer Gabriella: Az óvodai irodalmi nevelés módszertana Nemzeti
TK., Bp., 1996.
- Bauer Gabriella: Gyermekirodalmi szöveggyűjtemény TK., Bp.,
1976.
- F. Kovács Ferenc Mondóka, gyermekvers,
esztétikum TK., Bp., 1986.
- Nagy Katalin: Házi bábszínház
Múzsák Közművelődési Kiadó, Bp., 1984.
- Karlócainé Kelemen Marianna: Komámasszony hol az olló?
Ciceró, VGMK Bp., 1987.
- B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék TK., Bp., 1982.
- Sarina Simon: Játsszol velem? Ciceró, 1994.
- Sugárné Dr. Kádár Júlia: A beszédfejlődés útjai, beszédfejlesztés az
óvodában
TK., Bp., 1986.
-

Forrai Katalin:	Ének-zene az óvodában EDITO MUSICA Bp., 11. kiadás 1993.
Forrai Katalin: Törzsök Béla:	Ének a bölcsődében Zeneműkiadó, Bp., 1986. Zenehallgatás az óvodában Zeneműkiadó, Bp., 1982.
Ludánszkiné Szabó Éva:	Óvodai zenei hagyományápolás - népszokások Hajdúböszörmény, 1995.
Falvay Károly: Nagy Béláné:	Ritmikus mozgás - énekes játék OPI 1990. Táncosjáték az óvodában Óvónők modern kiskönyvtára 13. 1998.
Kokas Klára:	Képességfejlesztés zenei neveléssel Zeneműkiadó, Bp., 1972.
Pap Jánosné – Rostási Nikolett:	Új mesék, új ötletek - Mesés drámajátékok I. II. III. Novum Könyvklub
Lukács Józsefné – Ferencz Éva:	Mesés mozgás - Játékos mesés torna az óvodai élet mindennapjaira Debrecen 2018.
Lukács Józsefné – Ferencz Éva:	Kerek egy esztendő – Komplex tevékenységek az óvodai környezeti nevelésben Bp. 2012.
Lukács Józsefné – Ferencz Éva: Az óvodai nevelés programja Zlatko Bastasic:	Kerek egy esztendő – Heti tervező Bp. 2020. OPI 1989. Lutka ima i Srce i Pamet Skolska Knjiga Zagreb 1990.
Eva Filakovic: Manasteriotti:	Daj, sunce, ruku Bp. 1998. Zbornik Pjesama i igara za djecu Zagreb, 1982.
Duro Frankovic: Dodi u vrtic Drvo do neba Az aranyhajú lány Gizi néni meséi	Eci, peci, pec... Virovitica, 1998.

Melléletek:

1.sz. melléklet

Anamnézis

Gyermek neve:

Beceneve:

Születési helye, ideje:

.....

Lakhelye:

.....

Óvodai jele:

Apa neve:

Anya neve:

Telefonszám:

Taj szám:

Testvérek neve, születési éve:

.....

.....

Van-e a gyermeknek külön szobája?

Kivel osztja meg a szobáját?

A terhesség sima vagy veszélyeztetett volt-e?

Hányadik gyermek?

Időre született-e?(koraszülött volt-e)

.....

A szülés rendben zajlott-e le?(túl gyors, túl hosszú, sima, nehéz, fogós, vákuumos, császármetszés stb.)

Születési súlya, hossza:

.....

Milyen betegségei voltak?(lázgörcs, krupp, fertőző betegségek stb.)

.....

Érte-e valamilyen sérülés, baleset?

Mikor kezdett önállóan járni?

Beszédfejlődése (nem beszél, mutogat, szavakat mond, mondatokban beszél):

.....

Mikor lett szobatiszta?

Járt-e bölcsődébe? (ha igen hány éves kortól, hogy érezte magát)

.....

Egészséges-e általában, vagy sokat betegeskedik?

.....

Milyen kisgyermekkorai betegségeken esett át?

.....

Érzékeny/Allergiás-e valamire?

Milyenek az alvási szokásai (alszik –e délután, mikor alszik el este, kivel alszik, alvós játék...)?

.....

.....

Szokták-e jutalmazni? Miért? Hogyan?

.....

Szokták-e büntetni? Miért? Hogyan?

.....

Mivel szeret játszani (építőkocka, baba, autó, rajzolni, festeni, barkácsolni szeret...)?

.....

Néz-e tv-t?(ha igen szereti-e, mit szeret nézni, mennyi időt tölt a tv előtt)?

.....

.....

Elalvás előtt vagy napközben szoktak-e mesélni neki könyvből/emlékezetből/kitalált történeteket? Ez leköti-e a figyelmét?

.....

.....

Mik a kedvenc ételei?

.....

Melyik ételt nem szereti?

Sokat szaladgál, mozgékony vagy inkább csendesen, nyugodtan játszik?

Mi az, amit a szülő még szeretne elmondani gyermekével kapcsolatban?

.....

.....

.....

.....

Beszoktatás kezdete:

.....

Dátum:

2.sz. melléklet

MEGFIGYELÉSI TAPASZTALATOK

3-4 ÉVES GYERMEKRŐL

Gyermek neve:
 Születési hely: Idő:
 Anyja/gondviselő neve:
 Lakcíme:
 Csoport neve:

A megfigyelés tapasztalatait aláhúzással jelölje!

<u>Megfigyelések:</u>	
1. <i>Megjelenés</i>	jól fejlett, gyenge testfelépítésű, fejlődési rendellenessége van, nyálzás, gyógyászati segédeszközt használ (szemüveg, hallókészülék), ápolat, ápolatlan/elhanyagolt
2. <i>Magatartás</i>	kezdeményező, ritkán kezdeményez, egyáltalán nem kezdeményez, fáradékony, energikus együttműködő, magányos önálló/ önállótlan egykedvű, barátságos, agresszív, türelmetlen, síró, félénk szokatlan magatartási reakciói vannak/nincsenek kényszeres tevékenységek tapasztalhatók – ujjszopás, ringatózás, egyéb: fegyelmezhető, nehezen fegyelmezhető, egyáltalán nem lehet fegyelmezni irányítható, nem tűri az irányítást kitartó, tevékenységeit hamar feladja érdeklődő, nehezen lehet felkelteni az érdeklődését érzelmileg kötődik társaihoz/óvónőhöz, érzelmileg nem kötődik senkihez
3. <i>Beszéd</i>	mutogat, hangokban, szótagokban, szavakban, mondatokban fejezi ki magát igényli a kapcsolatfelvételt, társalgás kialakítható, nem igényli a kapcsolatfelvételt kérdésekre választ ad/ nem ad választ-passzív névére reagál/névére nem reagál utasítást végrehajt, összetett utasítást is végrehajt, utasítást nem hajt végre magáról egyes szám első személyben v. egyes szám harmadik személyben beszél
4. <i>Utánzóképeség</i>	beszédkészítése túlzott, szívesen kommunikál, alig van mondanivalója
5. <i>Önkiszolgálás</i>	utánzóképes (figyelmi, érdeklődésbeli odafordulás, azonosulási szándék van) hangot utánoz, mozgást/mozgássort utánoz, játszás leutánzása, nem utánoz

6. <i>Játék</i>	<p>szobatiszta, nem szobatiszta, wc-t egyedül használja, wc-t segítséggel használja önálló, esetenként segítséget igényel, gyakran segítséget igényel evőeszközzel egyedül étkezik, etetni kell pohárból tud inni/nem tud inni ruháját le-fel tudja venni, nem vetkőzik egyedül ki-begombol, még nem tud gombolni</p>
7. <i>Látás</i>	<p>érdeklő a játék, nem érdeklő a játék a játékokat rendeltetésszerűen használja, a játékokat nem használja rendeltetésszerűen képes tartós játéktevékenységre, nagyon rövid ideig játszik egy játékkal, kapkod, szertelen játékba beleéli magát, játékba nem éli bele magát, örömtelen játék csak gyakorló játékot játszik, előfordul szerepjáték igényli az együttjátszást, többnyire egyedül játszik</p>
8. <i>Hallás</i>	<p>nem szemüveges/szemüveges, szemtengely ferde, egyéb: tárgyak felé nyúlás-fogás biztos, nem biztos ajánlatos a szemorvos felkeresése</p>
9. <i>Mozgás</i>	<p>hallási figyelme megfelelő/nem megfelelő megérti és végrehajtja az utasításokat/nem érti meg és nem hajtja végre erősen figyel a beszélő száját hangkeltő játékokra figyel saját maga hangot kelt a játékokkal, örül a hangélménynek ajánlatos a fülészeti kivizsgálása</p>
10. <i>Rajz</i>	<p>mozgása összerendezetlen, összerendezett, mozgástempója lassú – gyors, járása koordinált/koordinálatlan, széles alapú (mackós), nehézkes, imbolygó ügyesen fut, futás közben gyakran elesik, esés után képes egyedül felállni, nem képes lépcsőn önállóan és biztonságosan lépked, váltott lábbal lépked, után lépéssel jár domináló keze jobb/bal, nem alakult ki a kezesség, kétkezes, ügyes, ügyetlen, átlagos, mozgását öröm kíséri vagy kényszerből végzett,</p>
11. <i>Mennyiségi élmény</i>	<p>szeret rajzolni/nem szívesen rajzol összegyűri a papírt, állandóan forgatja a papírt papírhátát megtartja/nem tartja meg ceruzafogása szabályos/ szabálytalan</p>

<p>12. <i>Általános tájékozottság</i></p>	<p>vonalvezetés nyomatéka gyenge/erős rajzaiban vannak egyenesek, körkörös firkák felismerhető emberfigurát tud rajzolni/nem tud rajzolni</p> <p>ismeri a számneveket/még nem ismeri a számneveket felmutatott ujjakon felismeri a mennyiséget/nem ismeri fel</p>
<p>13. <i>Emlékezet</i></p>	<p>nevét tudja/nem tudja szülők, testvérek nevét tudja/nem tudja környezetének személyeire, tárgyaira vonatkozó kérdésekre válaszol/nem válaszol</p>
<p>14. <i>Testséma</i></p>	<p>állatokat képről felismer, megnevez.....</p>
<p>15. <i>Egyé észrevétel a gyermekkel kapcsolatban</i></p>	<p>használati tárgyakat képről felismer, megnevezet.....</p> <p>három szótagot azonos sorrendben vissza tud mondani/nem tud visszamondani három-négy képből álló képsort azonos sorrendben fel tud idézni/nem tud felidézni</p> <p>a testrészeket megismeri, megmutatja, megnevezi; a testrészeket nem ismeri fel, nem tudja megnevezni, megmutatni</p> <p>.....</p>

Dátum.:A tapasztalatokat rögzítette:

3.sz. melléklet

Fejlettségmérő lapok

Mozgásfejlettség – nagymozgás

Gyermek neve: Születés hely, dátum:		Középső csoportjanuár vége	Nagycsoportjanuár vége	Ismételt nagycsoportjanuár vége
Alkati jellemzők, megjelenés	Jól fejlett 100%			
	közepesen fejlett 50 %			
	gyengén fejlett 25 %			
	erős fizikumú 100 %			
	gyenge fizikumú 50 %			
	testsúly			
	magasság			
A gyermek mozgása életkorához képest	összerendezetlen, túl mozgékony 0%			
	Gátolt 25 %			
	Fáradékony 50%			
	Energetikus 75%			
	Harmonikus, összerendezett 100%			
	ügyes 100%			
	átlagos 75%			
	ügyetlen 25%			
	határozott 100%			
	bizonytalan 50%			
	félénk 25%			
	öröm kíséri 100%			
	kényszerből végzett 50%			
	félelem, szorongás kíséri 25%			
Mozgástempója	korának megfelelő 100%			
	gyors 75%			
	lassú 50%			
	változó 25%			
	nagyon eltérő 0%			
Mozgáskoordinációja	egyensúlyérzéke jó 100%			
	Nem jó 0%			
	változó 50%			
	mozgáskoordinációja jó 100%			
	Nem jó 0%			
változó 50%				
Mozgásos téri tájékozódása	Jó 100%			
	kielégítő 75%			
	irányt téveszt 50%			
	változó 25%			

	képtelen a tájékozódásra 0%			
Futás	Nem fut 0%			
	természetesen 50%			
	akadály átugrással 75%			
	irány, tempóváltás 100%			
Kúszás, mászás	Nem képes 0%			
	Mozgása összerendezetlen 50%			
	Mozgása összerendezett 100%			
Dominancia kialakultsága	Kialakult 100%			
	Változó 50%			
	Nem alakult ki 0%			
Összesítés:				

A gyermek téri tájékozódásának, térbeli mozgásának fejlettsége

Gyermek neve:	Középső csoportjanuár vége	Nagy csoportjanuár vége	Ismételt nagy csoportjanuár vége
Tájékozódásra képtelen 0%			
Segítséggel tájékozódik 50%			
Önállóan tájékozódik 100%			
A névutókat nem ismeri 0%			
A névutókat részben ismeri 50%			
Minden névutót ismer és alkalmaz 100%			
Az oldalakat (jobb-bal) még nem tudja megkülönböztetni 0%			
Felismeri térben az oldalakat, de más helyzetben még téveszt 75%			
Térben és síkban is képes felismerni, megnevezni az oldalakat (jobb-bal) 100%			
Összesítés:			

Mozgásfejlettség – finommozgás

Gyermek neve:	Középső csoportjanuár vége	Nagy csoportjanuár vége	Ismétlő nagy csoportjanuár vége
Kezessége	jobbkezes 100%		
	balkezes 100%		
	kétkezes 50%		

	nem alakult ki a dominancia 0%			
Ceruzafogása	biztos 100%			
	bizonytalan 25%			
	változó 50%			
Rajzolás készség	rajza felismerhető 100%			
	nehezen felismerhető 25%			
	szívesen és gyakran rajzol 100%			
	ritkán rajzol 50%			
	nem szívesen rajzol 25%			
	nem rajzol 0%			
Emberábrázolása	Nem tud emberformát rajzolni 0%			
	Megjelenik az emberforma 25%			
	A főbb testrészek felismerhetők 50%			
	Részletes emberábrázolás, de még aránytalan 75%			
	Pontos, arányos, részletes emberábrázolás 100%			
Hajtogatás	pontatlan 25%			
	pontos 100%			
Kötés	csomó 50%			
	masni 100%			
Összesítés:				

Testséma fejlettségének mutatói

Gyermek neve:	Középső csoportjanuár vége	Nagycsoportjanuár vége	Ismételt nagycsoportjanuár vége
Nem ismeri fel önmagát 1szám/3 személy 0%			

Önmagát felismeri, azonosítja 75%			
Önmagát felismeri, megnevezi 100%			
Nem ismeri a főbb testrészeit 0%			
Részből ismeri, megnevezi a főbb testrészeit 25%			
Részből ismeri, megnevezi a főbb testrészeit, amit nem tud megnevezni, azt megmutatja 50%			
Többnyire ismeri a főbb testrészeit meg is tudja nevezni 75%			
Ismeri testrészeit, meg is nevezi azokat 100%			
Összesítés:			

A gyermek szociális fejlettsége

Gyermek neve:		Középső csoportjanuár vége	Nagycsoportjanuár vége	Ismételt nagycsoportjanuár vége
Kapcsolat-teremtés felnőttekkel	kezdeményező 100%			
	elfogadó 75%			
	visszahúzódó 50%			
	elutasító 0%			
Társakkal	kezdeményező 100%			
	elfogadó 75%			
	visszahúzódó 50%			
	elutasító 0%			
Helyzete	vezető, irányító 100%			
	egyenrangú 75%			
	alárendelt 50%			
	peremhelyzetű 25%			
Alkalmazkodása	alkalmazkodni képes 100%			
	irányítást elfogad 50%			
	alkalmazkodni képtelen 0%			
Beilleszkedése a tevékenységekbe	szemlélődő 0%			
	magányosan tevékenykedő 25%			

	társakhoz sodródó, bekapcsolódó 50%			
	alkalmazkodó, együtműködő 75%			
	kezdeményező, irányító 100%			
Feladatmegértése	nem érti 0%			
	érti, de nem teljesíti 25%			
	részben teljesíti 50%			
	megérti, elfogadja, teljesíti 100%			
Feladattartása	kapkodó, szétszórt 25%			
	elmélyült, kitartó 100%			
Feladattudat	kialakult 100%			
	nem alakult ki 0%			
Érzelmi élete	nyugodt, kiegyensúlyozott 100%			
	változó hangulatú 50%			
	nyugtalan, erőszakos 25%			
Összesítés:				

A gyermek értelmi fejlettsége

Gyermek neve:	Középső csoportjanuár vége	Nagy csoportjanuár vége	Ismételt nagy csoportjanuár vége
A tárgyak csoportosításának mutatói	szín szerint csoportosít 25%		
	szín és forma szerint csoportosít 50%		
	szín, forma, méret szerint csoportosít 75%		
	az megadott szempont szerint képes a csoportosításra 100%		

Időbeli relációk felismerésének mutatói	képek időrendi sorba rakására nem képes 0%			
	képek időrendi sorba rakására képes 100%			
	Képes időben is tájékozódni (napok, hónapok, évszakok) 100%			
	Az időbeli tájékozódásra csak részben képes (napok vagy évszakok) 75%			
	Időben képtelen tájékozódni 0%			
Figyelem jellemzői	összpontosításra képes 100%			
	rövid ideig figyel 75%			
	csak a játék köti le 50%			
	könnyen elterelhető, szétszórt, figyelmetlen 25%			
	képtelen az összpontosításra 0%			
	kitartó 100%			
	változó 50%			
Emlékezet Verbális (mondat, történet)	teljes pontos visszaadás 100%			
	a lényeges mozzanatok visszaadása 50%			
Képi emlékezet	képtelen elmondani 0%			
	Tárgyak megfigyelése, felsorolása (10 tárgy esetén)			
	0-1 tárgy: 0%			
	2-3 tárgy: 25%			
	4-5 tárgy: 50%			
	6-7 tárgy: 75%			
	8-9-10 tárgy: 100%			
Forma felfogására, másolására-				
nem képes 0%				
képes 100%				
Vizuális ritmus -				

a megkezdett sort nem képes folytatni 0%			
a megkezdett sor képes pontosan folytatni 100%			
Alak – háttér észlelés (rejtett figurák)			
a figurákat nem találja meg 0%			
a figurákat megtalálja, de pontatlan a színezés 50%			
a megtalált figurákat pontosan színezi ki 100%			
Összehasonlításra – különbségek észlelésére:			
nem képes 0%			
részben képes 50%			
képes 100%			
Analízis-szintézis (puzzle, képkirakó összerakására)			
nem képes 0%			
csak segítséggel tudja kirakni, összerakni 50%			
önállóan, segítség nélkül kirak, összerak 100%			
Matematikai gondolkodás	Számsor ismerete:		
	4-ig 25 %		
	6- ig 50%		
	10-ig 75%		
	20-ig 100%		
	több-kevesebb –ugyan annyi fogalmát érti és tudja használni 100%		
	a fogalmakat nem érti, nem tudja használni 0%		
	Matematikai műveletek végzésére:		
nem képes 0%			

	5-ös számkörön belül képes 50%			
	10-es számkörön belül képes 100%			
Fogalmi gondolkodás	A gyűjtőfogalmakat ismeri, példát is tud felsorolni hozzá 100%			
	Segítséggel tudja megnevezni a gyűjtőfogalmakat, illetve a példákat 50%			
	Nem tudja a fogalmakat, nem tud példát megnevezni. 0%			
Személyes adatok	A személyes adatait ismeri 100%			
	Részben ismeri, segítséget igényel 50%			
	Nem tudja 0%			
Színek ismerete	Nem ismeri a színeket 0%			
	Alapszíneket megnevez, felismer 50%			
	Minden színt ismer, felismer, megnevez 100%			
Összesítés:				

Kommunikációs képesség

Gyermek neve:	Középső csoportjanuár vége	Nagycsoportjanuár vége	Ismételt nagycsoportjanuár vége
Szókincs	gazdag 100%		
	átlagos 50%		
	szegényes, hiányos 25%		
Elvont kifejezések előfordulása	gyakran 100%		
	néha 50%		

	sohasem 0%			
Beszédritmus	folyamatos 100%			
	akadozó 50%			
	gyors 50%			
	lassú 50%			
Képolvasás	nem képes a képről beszélni 0%			
	felsorol 25%			
	egyszerű cselekvést megnevez, egyszerű mondatokat használ 50%			
	Összetett mondatokat használ 75%			
	összefüggéseket felismer, összefüggő beszéd jellemzi 100%			
Szövegvisztaadás	nem képes visszaadni 0%			
	hiányos 50%			
	lényeges mozzanatok 75%			
	teljes, pontos 100%			
Hallási figyelme – pontos 100%				
pontatlan 25%				
Beszéd – alakilag	nem beszél 0%			
	erős beszédhiba 25%			
	enyhe beszédhiba 50%			
	tisztán, folyamatosan beszél 100%			
Összesítés:				

Gyermek neve:		Középső csoportjanuár vége	Nagycsoportjanuár vége	Ismételt nagycsoportjanuár vége
A gyermek játékának jellemzői	Szemlélődő, csak nézi a társak játékát 0%			
	A játékát, tevékenységét beszéd is kíséri 25%			
	Gyakorló játékot játszik 50%			
	Építő, konstruáló játékkal szeret játszani 75%			
	Szerepjátékot játszi 100%			
A gyermek eszközhasználat	Az eszközöket nem használja 0%			
	Az eszközöket nem rendeltetésszerűen használja 25%			
	Az eszközöket részben rendeltetésszerűen használja 50%			
	Az eszközöket többségében rendeltetésszerűen használja 75%			
	Az eszközöket rendeltetésszerűen használja 100%			
Jellemző játékmódja	elmélyült, ötlet gazdag 100%			
	kiegyensúlyozott 75%			
	szorongó, gátolt 50%			
	kapkodó, felületes 25%			
	agresszív 0%			
	játékszabályokhoz alkalmazkodik 100%			
	törekszik a betartására, de sikertelenül 50%			

	nem alkalmazkodik 0%			
Összesítés:				

A gyermek szociális érettsége

Gyermek neve:		Középső csoportjanuár vége	Nagycsoportjanuár vége	Ismételt nagycsoportjanuár vége
Önállósága	személyi kontaktus nélkül is teljesít 100%			
	időnként személyi kontaktust igényel 75%			
	állandó személyi kontaktust igényel 25%			
Feladatvégzése	motivált, jó megoldásra törekvő, tevékenysége elmélyült, kitartó 100%			
	a motiváltság hiánya jellemzi, erőtlen 50%			
	kapkodó, kitartásra nem képes 25%			
	a feladat nem köti le 0%			
Munkatempója	gyors, dinamikus 100%			
	könnyen vált át más tevékenységre 75%			
	átlagos 50%			
	nehezen áll át más tevékenységre, kissé lassú 25%			
	lassú, nehézkes 0%			
Munka jellegű feladatok	feladatokat önként vállal 100%			
	biztatásra vállal 50%			
	nem vállal 0%			
Válasz tevékenységek akadályozására	kiváráásra képes, toleráns 100%			
	feladja, türelmetlen 25%			
Összesítés:				